

កំណែសំហាត់

គណិតវិទ្យា

$$\frac{2}{5} = 0.4 = \frac{40}{100} = 40\%$$

៦

$\frac{a}{b} = \frac{c}{d} \Leftrightarrow ad = bc$

ក្រុមហ៊ុន ប៊ុកស៊ី ភីអេស ភីអេស ភីអេស

កំណែបំបាត់

គណិតវិទ្យា

ថ្នាក់ទី

៦

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ

គ្រឹះស្ថានចោះពុម្ពនិងចែកចាយ

អគារ ១៤៩ មហាវិថី ព្រះនរោត្តម ភ្នំពេញ

អ្នកនិពន្ធនិមន្តប្រែប្រួល

លោក អ៊ិន គីមស្រីន

អ្នកវាយអក្ខរកម្ម

លោក ជុំ សត្យា

អ្នករចនាទំព័រ

លោក គង់ ចិត្រា

អ្នកផ្សព្វផ្សាយ

លោក អ៊ុំ បុប្ផា

ហាមថតចម្លងសៀវភៅនេះ

រក្សាសិទ្ធិ ©

គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិងចែកចាយ

បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០១៨

ISBN 9-789-995-001-582

ការត្រួតពិនិត្យ

នៅថ្នាក់ទី ៦ សិស្សត្រូវចេះធ្វើប្រមាណវិធីទាំងបួនលើចំនួនគត់ឱ្យបានស្អាត ។
ការធ្វើប្រមាណវិធីលើប្រភាគ មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញជាងចំនួនគត់ គ្រប់ថា គេ
ត្រូវតម្រូវប្រភាគឱ្យមានភាគបែងរួមដូចគ្នា មុននឹងធ្វើវិធីបូក និងវិធីដក ។

ចំពោះចំណោទ សិស្សតែងតែចាត់ទុកវាជាលំហាត់ទាមទារនូវការត្រឹមរឹះ ។

ក្នុងករណីនេះ សិស្សត្រូវ :

1. អាចប្រធានឱ្យយល់ថា តើគេប្រាប់អ្វី ហើយគេសួរអ្វី ?
2. បកស្រាយចំណោទឱ្យទៅជាឃ្លាគណិតវិទ្យា រួចធ្វើការគណនា
3. ផ្ទៀងផ្ទាត់ចម្លើយឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

ចំពោះលំហាត់រូបធរណីមាត្រ សិស្សត្រូវចងចាំរូបមន្ត បរិមាត្រ ផ្ទៃក្រឡា
និងមាននៃរូបធរណីមាត្រ ។ សិស្សក៏ត្រូវស្គាល់រង្វាស់រង្វាស់ឱ្យបានច្បាស់ណាស់គឺ
បរិមាត្រគឺជា π ផ្ទៃក្រឡាគឺជា π^2 ហើយមានគឺជា π^3 ។

សូមអរគុណ !

បញ្ជីអត្ថបទ

ទំព័រ

1. ចំនួន.....	1
2. ចំនួនទសភាគ.....	4
3. វិធីបូកនិងវិធីដកចំនួនទសភាគ.....	7
4. កង្វះបន្ទាត់ពុំម៉ឺនិងសំណាងម៉ឺ.....	18
5. ការដំឡូងលេខដោយអក្សរ.....	23
6. ថវិកាប្រាក់.....	28
7. ផ្ទៃក្រឡា.....	33
8. វិធីគុណនិងវិធីចែកចំនួនទសភាគ.....	47
9. តួចៃឈ្នួលចំបំផុត លហុគុណរួមតូចបំផុត.....	58
10. វិធីបូកនិងវិធីដកប្រភេទ.....	72
11. វិធីគុណនិងវិធីចែកប្រភេទ.....	93
12. ផលធៀប.....	104
13. សមាមាត្រ.....	108
14. ល្បឿន.....	115
15. ប្រមាណវិធីដើរចំនួនចម្រុះ.....	119
16. ភាគរយ.....	136
17. ការប្រាក់.....	142
18. ជួរគី.....	148
19. ប្រមាណវិធីដើររង្វាស់ពេល.....	155
20. ហេតុនិងផ្ទៃក្រឡាស្នូលើត.....	160

ចំនួន

លំហាត់ទំព័រទី ១

1. ចូរអានចំនួន រួចសរសេរពាក្យនៃចំនួននាងក្រោមតាមខ្ទង់និងតាមថ្នាក់

ក. 125 243 102	ខ. 248 180 035	គ. 405 276 930
ឃ. 2 871 135 463	ង. 4 376 718 360	ច. 6 053 871 189 ។
2. ចូរសរសេរចំនួននាងក្រោម
 - ក. បីរយថែតសិបប្រាំលាន ពីរលែនប្រាំម៉ឺនសាមសិបប្រាំ
 - ខ. ប្រាំរយហាសិបលាន បីរយថែតសិបប្រាំពីរពាន់ ប្រាំមួយរយប្រាំពីរ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១

1.
 - ក. មួយរយម្ភៃប្រាំលាន ពីរលែនបួនម៉ឺនបីពាន់ មួយរយពីរ ឬ មួយរយម្ភៃប្រាំលាន ពីររយលែនសិបបីពាន់ មួយរយពីរ ។
 - ខ. ពីររយលែនសិបប្រាំបីលាន មួយលែនប្រាំបីម៉ឺន សាមសិបប្រាំ ឬ ពីររយលែនសិបប្រាំបីលាន មួយរយថែតសិបពាន់ សាមសិបប្រាំ ។
 - គ. បួនរយប្រាំលាន ពីរលែនចិតសិបប្រាំមួយពាន់ ប្រាំបួនរយសាមសិប ឬ បួនរយប្រាំលាន ពីររយចិតសិបប្រាំមួយពាន់ ប្រាំបួនរយសាមសិប ។
 - ឃ. ពីរពាន់ប្រាំបីរយចិតសិបមួយលាន មួយលែនសាមសិបប្រាំពាន់ បួនរយ ហុកសិបបី ឬ ពីរពាន់ប្រាំបីរយចិតសិបមួយលាន មួយរយសាមសិបប្រាំពាន់ បួនរយ ហុកសិបបី ។
 - ង. បួនពាន់បីរយចិតសិបប្រាំមួយលានប្រាំពីរលែនដប់ប្រាំបីពាន់បីរយហុក សិប ឬ បួនពាន់បីរយចិតសិបប្រាំមួយលាន ប្រាំពីររយដប់ប្រាំបីពាន់ បីរយហុកសិប ។

៣. ប្រាំមួយពាន់ហាសិបបីលាន ប្រាំបីសែនបីសិបមួយពាន់ មួយរយបីសិបសិបប្រាំបួន
 ឬ ប្រាំមួយពាន់ហាសិបបីលាន ប្រាំបីរយបីសិបមួយពាន់ មួយរយ
 បីសិបប្រាំបួន ។

2. ក. 885 250 035

ខ. 650 387 607 ។

លំហាត់ទំព័រទី ២

1. ចូរបំពេញចន្លោះរវាងក្រោម

ចំនួន 80 250 346

លេខ 8 នៅខ្ទង់ដប់លានមានតម្លៃ ។

លេខ 0 នៅខ្ទង់ពាន់មានតម្លៃ ។

លេខ 5 នៅខ្ទង់ មានតម្លៃ ។

2. ចូរសរសេរចំនួនរវាងក្រោមជាទម្រង់ពង្រាយ

ក. 15 721 540

ខ. 281 200 183

គ. 308 005 350 ។

៦ មើយទំព័រទី ២

1. លេខ 8 នៅខ្ទង់ដប់លានមានតម្លៃ $80 \times 1\,000\,000 = 80\,000\,000$

លេខ 0 នៅខ្ទង់ពាន់មានតម្លៃ $0 \times 1\,000 = 0$

លេខ 5 នៅខ្ទង់ម៉ឺនមានតម្លៃ $5 \times 10\,000 = 50\,000$ ។

2. ក. 158 721 540

$$= 15\,000\,000 + 700\,000 + 20\,000 + 1\,000 + 500 + 40$$

ខ. 281 200 183

$$= 281\,000\,000 + 200\,000 + 0 + 0 + 100 + 80 + 3$$

គ. 308 005 350 = 308 000 000 + 0 + 0 + 5 000 + 300 + 50 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៣

1. ចូរប្រៀបធៀបចំនួនរវាងក្រោម

ក. 5 420 350 និង 4 520 265

ខ. 7 963 250 និង 7 959 870 ។

2. ចូររៀបលំដាប់ចំនួនរវាងក្រោមពីតូចទៅធំនឹងប្រាសមកវិញ

3 303 003 ; 3 300 033 ; 3 033 003 ; 3 300 303 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៣

1. ក. 5 420 350 > 4 520 265

ខ. 7 963 250 > 7 959 870 ។

2. 3 033 003 ; 3 300 033 ; 3 300 303 ; 3 303 003

3 303 003 ; 3 300 303 ; 3 300 033 ; 3 033 003 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤

1. ចូរបង្កប់ចំនួនរវាងក្រោមត្រឹមខ្ទង់លាន

ក. 2 368 210

ខ. 6 871 955

គ. 8 593 456 ។

2. ប្រទេសកម្ពុជាមានប្រជាជន 13 395 682 ។ ចូរបង្កប់ចំនួនត្រឹមខ្ទង់លាន ។

ចូររកតម្លៃប្រហែលត្រឹមខ្ទង់លាន ។

3. ប្រទេសកម្ពុជាមានផ្ទៃក្រឡា 181 035km² ។ ចូរបង្កប់ចំនួនត្រឹមខ្ទង់ម៉ឺន ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤

1. ក. 2 000 000 ខ. 6 000 000 គ. 8 000 000 ។

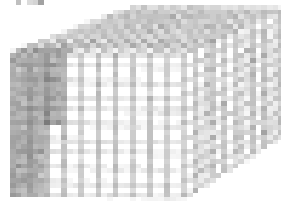
2. ប្រទេសកម្ពុជាមានប្រជាជនប្រហែល 14 000 000 នាក់ ។

3. ប្រទេសកម្ពុជាមានផ្ទៃក្រឡាប្រហែល 180 000km² ។

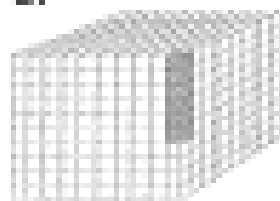
លំហាត់ទំព័រទី ៨

1. ចូរសរសេរចំនួនទទសភាគនៃរូបខាងក្រោម

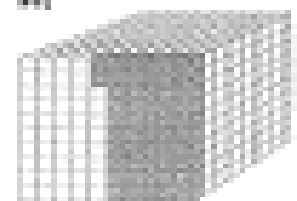
ក.

ខ.

គ.

2. ចូរសរសេរប្រភាគនៃរូបខាងក្រោមជាចំនួនទទសភាគ

ក. $\frac{152}{1\ 000}$

ខ. $\frac{75}{1\ 000}$

គ. $\frac{2\ 630}{1\ 000}$

ឃ. $\frac{35\ 420}{1\ 000}$ ។

3. ចូរសរសេរពាក្យណែនាំនៃចំនួនទទសភាគខាងក្រោម

ក. 2.523

ខ. 0.075

គ. 40.360

ឃ. 68.005 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៨

1. ក. $\frac{125}{1\ 000}$

ខ. $\frac{106}{1\ 000}$

គ. $\frac{152}{1\ 000}$ ។

2. ក. $\frac{152}{1\ 000} = 0.152$

ខ. $\frac{75}{1\ 000} = 0.075$

គ. $\frac{2\ 630}{1\ 000} = 2.630$

ឃ. $\frac{35\ 420}{1\ 000} = 35.420$ ។

3. ក. ពីរចុចប្រាំរយមួយរយ

ខ. សូន្យចុចបីកសិបប្រាំ

គ. វែបសិបចុចបីរយហុកសិប

ឃ. ហុកសិបប្រាំបីចុចប្រាំ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៦

1. ចូរបំពេញចន្លោះខាងក្រោម

ចំនួន 183.645

លេខ 1 នៅខ្ទង់រយមានតម្លៃ ។

លេខ 6 នៅខ្ទង់ មានតម្លៃ ។

លេខ 4 នៅខ្ទង់ មានតម្លៃ ។

2. ចូរប្រាប់ខ្ទង់ដឹងតម្លៃគូលេខ ១ ដែលតូចពីក្រោម

ក. 2.135

ខ. 43.250

គ. 185.015

ឃ. 0.603

ង. 45.308

ច. 159.607

ឆ. 0.039

ជ. 0.075 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៦

1. លេខ 1 នៅខ្ទង់រយមានតម្លៃ

$$1 \times 100 = 100$$

លេខ 6 នៅខ្ទង់ភាគដប់មានតម្លៃ

$$6 \times \frac{1}{10} = 0.6$$

លេខ 4 នៅខ្ទង់ភាគរយមានតម្លៃ

$$4 \times \frac{1}{100} = 0.04 \text{ ។}$$

2. ក. លេខ 3 នៅខ្ទង់ភាគរយមានតម្លៃ

$$3 \times \frac{1}{100} = 0.03$$

ខ. លេខ 2 នៅខ្ទង់ភាគដប់មានតម្លៃ

$$2 \times \frac{1}{10} = 0.2$$

គ. លេខ 5 នៅខ្ទង់ភាគពាន់មានតម្លៃ

$$5 \times \frac{1}{1\,000} = 0.005$$

ឃ. លេខ 0 នៅខ្ទង់ភាគរយមានតម្លៃ

$$0 \times \frac{1}{100} = 0$$

ង. លេខ 5 នៅខ្ទង់រយមានតម្លៃ

$$5 \times 1 = 5$$

ច. លេខ 7 នៅខ្ទង់ភាគពាន់មានតម្លៃ

$$7 \times \frac{1}{1\,000} = 0.007$$

ឆ. លេខ 0 នៅខ្ទង់ភាគដប់មានតម្លៃ

$$0 \times \frac{1}{10} = 0$$

ជ. លេខ 7 នៅខ្ទង់ភាគរយមានតម្លៃ

$$7 \times \frac{1}{100} = 0.07 \text{ ។}$$

លំហាត់ទំព័រទី ៧

1. ចូរបំពេញចន្លោះជាចំនួនទសភាគស្មើគ្នា

ក. $0.50 = \dots\dots = \dots\dots$

ខ. $34.6 = \dots\dots = \dots\dots$ ។

1. ចូរបង្កប់ចំនួនទាងក្រោមត្រីមខ្ទង់ភាគដប់និងខ្ទង់ភាគរយ

ក. 0.851

ខ. 7.638

គ. 128.593 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៧

1. ក. $0.50 = 0.500 = 0.5000$

ខ. $34.6 = 43.60 = 34.600$ ។

2. បង្កប់ចំនួនត្រីមខ្ទង់ភាគដប់

ក. $0.851 = 0.8$

ខ. $7.638 = 7.6$

គ. $128.593 = 128.6$ ។

បង្កប់ចំនួនត្រីមខ្ទង់ភាគរយ

ក. $0.851 = 0.85$

ខ. $7.638 = 7.64$

គ. $128.593 = 128.59$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៨

1. ចូរប្រៀបធៀបចំនួនទសភាគ ដោយប្រើសញ្ញា $<$; $>$ ឬ $=$

ក. 13.256 13.248

ខ. 245.162 245.159

គ. 58.65 85.650

ឃ. 674.080 674.80 ។

2. ចូររៀបលំដាប់ចំនួនទសភាគពីតូចទៅធំនិងប្រាសមកវិញ

ក. 78.086 ; 78.087 ; 78.305 ; 77.989

ខ. 185.306 ; 185.30 ; 185.285 ; 186.009 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៨

1. ក. $13.256 > 13.248$

ខ. $245.162 > 245.159$

គ. $85.65 = 85.650$

ឃ. $674.080 < 674.80$ ។

2. ក. 77.989 ; 78.086 ; 78.087 ; 78.305

ខ. 78.305 ; 78.87 ; 78.086 ; 77.989 ។

វិធីបូកនិងវិធីដកចំនួនសមភាព

លំហាត់ទំព័រទី ៩

ចូរគណនាផលបូក

ក. $52.425 + 19$

ខ. $185.08 + 15$

គ. $28 + 14.018$

ឃ. $75.008 + 16 + 25$

ង. $35 + 19.50 + 45$

ច. $52 + 27.015 + 6.115$

ឆ. $26.058 + 12 + 125 + 50.575$

ជ. $80 + 16.108 + 25 + 7.215$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៩

ក. 71.425

ខ. 200.008

គ. 42.018

ឃ. 119.008

ង. 99.50

ច. 85.130

ឆ. 213.633

ជ. 128.323 ។

លំហាត់ទំព័រទី ១០

ចូរគណនាផលបូក

ក. $31.255 + 5.815$

ខ. $635.045 + 50.365$

គ. $85.275 + 150.325$

ឃ. $82.547 + 490.672$

ង. $19.05 + 3.208$

ច. $817.395 + 48.22$

ឆ. $2.31 + 5.815 + 9.2$

ជ. $38.2 + 191.413 + 25.25$

ជ. $765.3 + 60.813 + 7.96$

ញ. $3.37 + 297.07 + 45.095$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១០

ក. 37.070

ខ. 685.410

គ. 235.600

ឃ. 573.219

ង. 22.258

ច. 865.615

ឆ. 17.325

ជ. 254.863

ឈ. 834.073

ញ. 345.535 ។

លំហាត់ទំព័រទី ១១

1. ចូរពិនិត្យនូវផលបូកចំនួនទទសភាគ

ក. $4.25 + 6.115$

ខ. $28.675 + 35.280$

គ. $150.050 + 24.718$

ឃ. $86.78 + 350.356$

ង. $19.50 + 2.8 + 52.895$

ច. $67.162 + 9.08 + 185.22$ ។

2. ចូររកកង្កែបប្រហែលនៃផលបូកចំនួនទទសភាគ

ក. $9.185 + 36.870$

ខ. $97.09 + 0.89 + 2.43$

គ. $23.365 + 7.75$

ឃ. $8.25 + 16.17 + 7.1$

ង. $6.775 + 4.21 + 8.65$

ច. $8.45 + 7.56 + 22.25$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១១

1. ក. $4 + 6 = 10$

ខ. $29 + 35 = 64$

គ. $150 + 25 = 175$

ឃ. $87 + 350 = 437$

ង. $20 + 3 + 53 = 76$

ច. $67 + 9 + 185 = 261$ ។

2. ក. $9 + 37 = 46$

ខ. $97 + 1 + 2 = 100$

គ. $23 + 8 = 31$

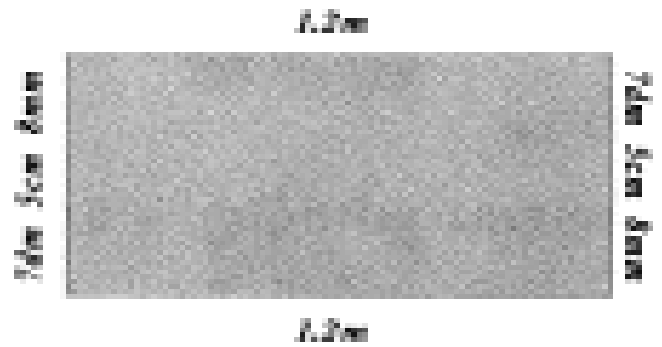
ឃ. $8 + 16 + 7 = 31$

ង. $7 + 4 + 9 = 20$

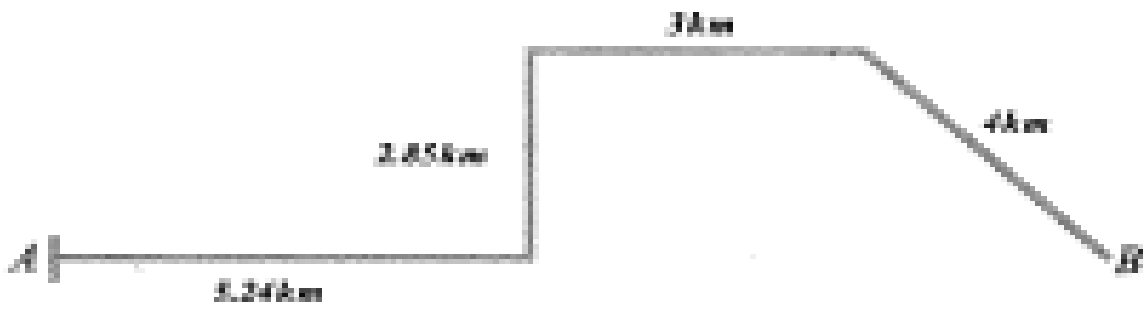
ច. $8 + 8 + 22 = 38$ ។

១២ ចំណោទទំព័រទី ១២

1. ចតុកោណកែងមួយមានទទឹង $7dm$ $5cm$ $8mm$ និងបណ្តោយ $1.2m$ ។ គណនាប្រវែងជុំវិញចតុកោណកែងនោះគិតជាម៉ែត្រ ។

2. ពូសំលក់ស្រូវលើកទី 1 បាន 1.250 តោន លើកទី 2 បាន 2.550 តោននិងនៅលើកទី 3 បាន 3 តោន ។ តើគាត់លក់ស្រូវសរុបបានប៉ុន្មានតោន ?
3. គណនាប្រវែងជួរពី A ទៅ B

4. ប្រជាជននៃភូមិមួយលើកផ្លូវលំនៅខែទី 1 បានប្រវែង $2.350km$ ខែទី 2 បាន $1.55km$ ហើយនៅខែទី 3 បាន $0.555km$ ។ តើពួកគាត់លើកផ្លូវលំសរុបបានប្រវែងប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រ ?
5. កសិករម្នាក់ប្រកទឹកឃ្មុំចូលក្នុងធុងមួយដែលមានចំណុះ $0.33ℓ$; $0.75ℓ$ និង $1ℓ$ ។ តើទឹកឃ្មុំនោះសរុបមានចំណុះប៉ុន្មានលីត្រ ?
6. ធម្មមួយមានទឹក $2ℓ$ គិតកំសៀវមួយមានទឹក $1.250ℓ$ ច្រើនជាងទឹកក្នុងធម្ម ។ តើទឹកក្នុងកំសៀវនិងក្នុងធម្មរួមគ្នាមានប៉ុន្មានលីត្រ ?
7. ធារីច្រើនណាម្នាក់អស់ $2.525kg$ ច្រើនណាម្នាក់ទាលើសចំណីមាន $1.50kg$ និងច្រើនណាម្នាក់អស់ $5kg$ ។ តើធារីច្រើនណាម្នាក់សរុបអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?

ឧប្បត្តិកម្ម ១២

1. ទទឹងមានរង្វាស់ $7dm$ $5cm$ $8mm = 0.758m$ ហើយបណ្តោយមានរង្វាស់ $1.2m$

ហេតុនេះ ប្រវែងជុំវិញ $= 0.758 + 0.758 + 1.2 + 1.2 = 3.916m$ ។

2. ពូសំលក់ស្រូវទាំងបីលើក $= 1.250 + 2.550 + 3 = 6.8$ តោន ។

3. ផ្លូវ AB មានប្រវែង $= 5.24 + 2.85 + 3 + 4 = 15.09km$ ។

4. លើកផ្លូវសរុបប្រវែង $= 2.350 + 1.53 + 0.555 = 4.435km$ ។

5. ទឹកប្រើមានចំណុះ $= 0.33 + 0.75 + 1 = 2.08l$ ។

6. ដបមានទឹក $2l$

កំសៀវមានទឹក $2 + 1.250 = 3.250l$

ទឹកសរុបមានចំណុះ $= 2 + 3.250 = 5.250l$ ។

7. ចំណីមាត់ $2.525kg$

ចំណីទា $2.525 + 1.50 = 4.025kg$

ចំណីជ្រូក $5kg$

ចំណីសរុប $= 2.525 + 4.025 + 5 = 11.550kg$ ។

លំហាត់ឧប្បត្តិកម្ម ១៣

ចូរគណនាផលដក

ក. $0.523 - 0.265$

ខ. $0.925 - 0.670$

គ. $1.265 - 0.925$

ឃ. $5.205 - 3.608$

ង. $8.660 - 5.335$

ច. $10.505 - 8.264$

ឆ. $21.396 - 18.283$

ជ. $52.005 - 25.205$

ឈ. $63.512 - 19.205$

ញ. $252.125 - 125.205$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១៣

ក. 0.258	ខ. 0.255	គ. 0.34
ឃ. 1.597	ង. 3.325	ច. 2.241
ឆ. 26.8	ឈ. 44.307	ញ. 126.920 ។

លំហាត់ទំព័រទី ១៤

ចូរគណនាផលដក

ក. 15.25 – 7.155	ខ. 26.335 – 18.26
គ. 41.2 – 38.253	ឃ. 53.450 – 33.5
ង. 9.3 – 5.350	ច. 34.45 – 28.118
ឆ. 25.135 – 18.5	ជ. 87.40 – 46.855
ឈ. 125.5 – 50.25 – 32.175	ញ. 8 – 5.315 – 0.95
ហ. 12.65 – 7.675 – 0.75	ថ. 250.85 – 65.8 – 42.356 ។

ចម្លើយទំព័រទី ១៤

ក. 8.095	ខ. 8.075	គ. 2.947	ឃ. 19.95
ង. 3.95	ច. 6.332	ឆ. 6.635	ជ. 40.545
ឈ. 43.075	ញ. 1.735	ដ. 4.225	ថ. 142.694 ។

លំហាត់ទំព័រទី ១៥

ចូរធ្វើប្រមាណវិធីខាងក្រោម

ក. 2 – 0.750	ខ. 8 – 5.185	គ. 15 – 9.362
ឃ. 28 – 12.975	ង. 10 – 7.250	ច. 25 – 6.815
ឆ. 15.550 – 10	ជ. 95.365 – 70	ឈ. 10 – 2.530 – 3
ញ. 40 – 15.550 – 8.005	ដ. 64 – 25.435 – 2.812	
ថ. 164 – 125.234 – 2.812 ។		

ចម្លើយទំព័រទី ១៤

ក. 1.25	ខ. 2.815	គ. 5.638	ឃ. 15.025
ង. 2.75	ច. 18.185	ឆ. 5.55	ជ. 25.365
ឈ. 4.47	ញ. 16.445	ដ. 35.753	ឧ. 40.766 ។

លំហាត់ទំព័រទី ១៦

1. ចូរថាង់ស្មានផលដកខាងក្រោម

ក. $3.150 - 1.750$	ខ. $8.825 - 4.760$
គ. $12.689 - 8.235$	ឃ. $58.305 - 32.910$
ង. $185.090 - 89.875$	ច. $250.750 - 125.370$
ឆ. $25.90 - 8 - 9.315$	ជ. $32.216 - 15 - 6.760$
ឈ. $40.015 - 8.75 - 10$ ។	

2. ចូរកត់ខ្លឹមប្រហែលខាងក្រោម

ក. $28.075 - 25.75$	ខ. $9.8 - 7.215$
គ. $9.85 - 1.230$	ឃ. $12.050 - 9.87$
ង. $10 - 8.95 - 0.75$	ច. $15.75 - 6.125 - 5$
ឆ. $15 - 8.50 - 3.125$	ជ. $20.5 - 11.85 - 5.265$
ឈ. $25 - 12.6 - 8.005$	ញ. $28.19 - 15.85 - 5.250$
ដ. $30 - 15.8 - 2.250$	ឧ. $35 - 20.215 - 8.750$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១៦

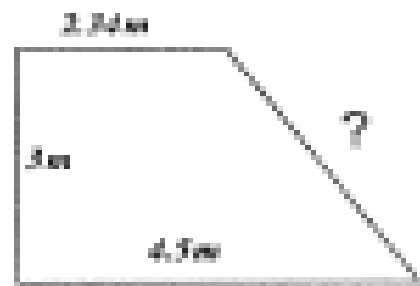
1. ក. $3 - 2 = 1$	ខ. $9 - 5 = 4$	គ. $13 - 8 = 5$
ឃ. $58 - 33 = 25$	ង. $185 - 90 = 95$	ច. $251 - 125 = 126$
ឆ. $26 - 8 - 9 = 9$	ជ. $32 - 15 - 7 = 10$	ឈ. $40 - 9 - 10 = 21$ ។

2. ក. $28 - 26 = 2$ 9. $10 - 7 = 3$ គ. $13 - 8 = 5$
 ឃ. $12 - 10 = 2$ ង. $10 - 9 - 1 = 0$ ឆ. $16 - 6 - 5 = 5$
 ឈ. $15 - 9 - 3 = 3$ ជ. $21 - 12 - 5 = 4$ ឈ. $25 - 13 - 8 = 4$
 ញ. $28 - 16 - 5 = 7$ ដ. $30 - 16 - 2 = 12$ ថ. $35 - 20 - 9 = 6$ ។

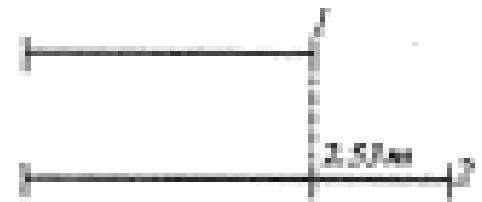
 ពិណោទម៉ត់រដ្ឋី ១៧

1. គេយកត្រីជៀតទម្ងន់ $10.545kg$ ទៅហាល ។ នៅពេលស្ងួតត្រីជៀតនៅសល់ទម្ងន់តែ $6.765kg$ ។ តើត្រីជៀតស្រុកទម្ងន់អស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
2. សុវាមានទម្ងន់ $35kg$ ។ ធីតាមានទម្ងន់ $29.25kg$ ។ តើសុវាមានទម្ងន់ធ្ងន់ជាងធីតាប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
3. គេឆ្កឹងជួកមួយកែវមានទម្ងន់ $3.350kg$ ។ បន្ទាប់មកគេឆ្កឹងសំបកកែវឃើញមានទម្ងន់ $0.450kg$ ។ តើជួកសុទ្ធមានទម្ងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
4. គេសង់ផ្លូវមួយមានប្រវែង $90km$ ។ លើកទី 1 គេសង់បាន $25.525km$ ហើយលើកទី 2 គេសង់បាន $23.875km$ ។ តើនៅសល់ផ្លូវប្រវែងប៉ុន្មានគីឡូក្រាមទៀតដែលត្រូវសង់បង្កើត ?
5. មីងនីទិញសាច់គោ $3.5kg$ ។ កាត់យកទៅប្រឡាក់អស់ $1.25kg$ និងយកទៅឆាអស់ $0.50kg$ ។ តើសាច់គោនៅសល់មានទម្ងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
6. គេយកម្សៅមី 1 បាវ ទម្ងន់ $50kg$ ទៅធ្វើនំប៉័ងអស់ $25.50kg$ ធ្វើនំប៉័ងអស់ $12.250kg$ និងធ្វើនំចាង្វែអស់ $10kg$ ។ តើគេនៅសល់ម្សៅមីប៉ុន្មានគីឡូក្រាមទៀត ?
7. ពូចាន់ទិញមាត់ 1 ក្បាល មា 1 ក្បាល និងក្នាន 1 ក្បាល ។ មាមានទម្ងន់ $2.50kg$ មាត់មានទម្ងន់ស្រាលជាងមា $0.75kg$ ។ គេនឹងជាទម្ងន់សត្វទាំង 3 ក្បាលមានទម្ងន់ $6.525kg$ ។ តើសត្វក្នានមានទម្ងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?

8. ពូសំលក់ស្រូវ 32.350 តោន ។ ពូននលក់ស្រូវតិចជាងពូសំ 1.525 តោន ។ ម៉ុន្តែច្រើនជាងពូនា 1.135 តោន ។ តើពូនននិងពូនាលក់ស្រូវប៉ុន្មានតោន ?
9. គេមានអង្ករ 50 តោន ។ គេលក់លើកទី 1 អស់ 15.500 តោន ហើយលក់លើកទី 2 បានច្រើនជាងលើកទី 1 ចំនួន 12.500 តោន ។ តើគេនៅសល់អង្ករប៉ុន្មានតោន ?
10. ពូតារាមានទឹកប្រាក់ក្នុងទូរស័ព្ទរបស់គាត់ 0.25 \$ ។ គាត់បញ្ចូលកាតតម្លៃ 5 \$ ថែមទៀត ។ គាត់ទូរស័ព្ទទៅប្រពន្ធគាត់អស់ប្រាក់ 0.750 \$ ទូរស័ព្ទទៅកូនគាត់អស់ប្រាក់ 1.05 \$ និងធ្វើសារទៅមិត្តភក្តិអស់ប្រាក់ 0.50 \$ ។ តើនៅក្នុងទូរស័ព្ទរបស់គាត់នៅសល់ប្រាក់ប៉ុន្មានដុល្លារ ?
11. ដំបឹកកញ្ចប់រួមគ្នាមានទម្ងន់ 8.125 kg ។ គេនឹងចែកកញ្ចប់ទី 1 មានទម្ងន់ 2.750 kg ហើយកញ្ចប់ទី 2 មានទម្ងន់ស្របសជាងកញ្ចប់ទី 1 0.250 kg ។ រកទម្ងន់កញ្ចប់ទី 3 ។
12. កំណាត់សំពត់មួយដាប់មានប្រវែង 20 m ។ គេកាត់លក់លើកទី 1 អស់ 4.535 m កាត់លក់លើកទី 2 ច្រើនជាងលើកទី 1 2.250 m ហើយកាត់លក់លើកទី 3 តិចជាងលើកទី 1 1.750 m ។ រកប្រវែងកំណាត់សំពត់ដែលនៅសល់ ។
13. មីងណែមានទម្ងន់ 65.25 kg ហើយមីងណាតមានទម្ងន់ 63.50 kg ។ បន្ទាប់ពីហាត់ប្រាណមួយរយៈ មីងណែនៅសល់ទម្ងន់ 62.50 kg ហើយមីងណាតនៅសល់ទម្ងន់ 60.10 kg ។ តើនរណាបានស្រកទម្ងន់ច្រើនជាង ? ច្រើនជាងប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
14. ចតុកោណកែងមួយមានប្រវែងជុំវិញ 13 m ហើយមានជ្រុង 2.34 m ; 3 m និង 4.5 m ។ គណនារង្វាស់ជ្រុងមួយទៀត ។

15. ឈើពីរដើមដាក់បន្តគ្នាមានប្រវែង $8.45m$
 ឈើទី 1 មានប្រវែងខ្លីជាងឈើទី 2 $2.53m$ ។
 រកប្រវែងនៃឈើទី 1 និងឈើទី 2 ។

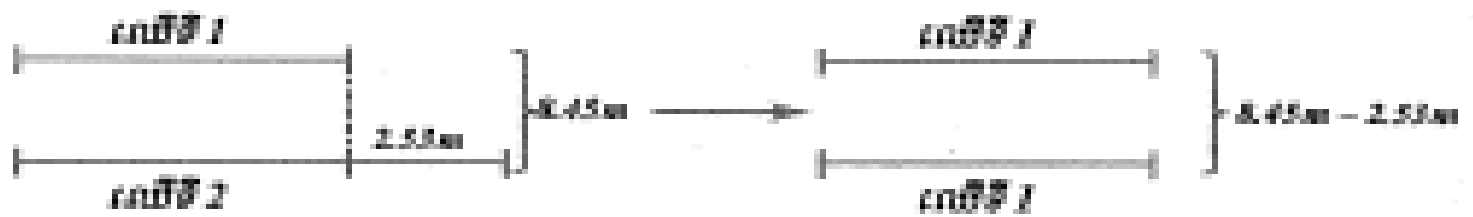
16. បូណាចូលហាងទិញទំនិញបីប្រភេទ $A ; B ; C$ ។ ទំនិញ A ថ្លៃ 1.24 \$ B ថ្លៃ 3.05 \$ និង C មិនបានចាំតម្លៃ ពេលគិតតុល្យសរុបឃើញ 7.74 \$ ។
 រកតម្លៃទំនិញ C ។

៦ ម៉ឺនយ៉ាង ១៧

1. $10.545 - 6.765 = 3.78kg$
 គ្រីផៀតស្រកទម្ងន់អស់ $3.78kg$ ។
2. $35 - 29.25 = 5.75kg$
 សុទ្ធាមានទម្ងន់ចុងជាងចិតា $5.75kg$ ។
3. $3.350 - 0.450 = 2.9kg$
 ផ្អកសុទ្ធាមានទម្ងន់ $2.9kg$ ។
4. $90 - 25.525 - 23.875 = 40.6km$
 ផ្លូវនៅសល់ប្រវែង $40.6km$ ។
5. $3.5 - 1.25 - 0.50 = 1.75kg$
 សាច់គោនៅសល់ទម្ងន់ $1.75kg$ ។
6. $50 - 25.50 - 12.250 - 10 = 2.25kg$
 ឡៅមីនៅសល់ទម្ងន់ $2.25kg$ ។
7. ទាមាទម្ងន់ = $2.50kg$
 មាត់មានទម្ងន់ = $2.50 - 0.75 = 1.75kg$
 ក្រណាតមានទម្ងន់ = $6.525 - 2.50 - 1.75 = 2.275kg$ ។

8. ពូសំលក់ស្រូវ 32.350 តោន
 ពូគុណលក់ស្រូវ $32.350 - 1.525 = 30.825$ តោន
 ពូនាលក់ស្រូវ $30.825 - 1.135 = 29.69$ តោន ។
9. លើកទី 1 លក់អស់ 15.500 តោន
 លើកទី 2 លក់អស់ $15.500 + 12.500 = 28$ តោន
 អង្ករនៅសល់ $= 50 - 15.500 - 28 = 6.5$ តោន ។
10. តេស្តរធ្វើប្រមាណវិធី
 $0.25 + 5 - 0.75 - 1.05 - 0.50 = 2.95$ \$
 ទូរស័ព្ទភាគនៅសល់ទឹកប្រាក់ 2.95 \$ ។
11. កញ្ចប់ទី 1 មានទម្ងន់ 2.750kg
 កញ្ចប់ទី 2 មានទម្ងន់ $2.750 - 0.250 = 2.5$ kg
 ទម្ងន់នៃកញ្ចប់ទី 3 $= 8.125 - 2.750 - 2.5 = 2.875$ kg ។
12. លើកទី 1 លក់អស់ 4.535m
 លើកទី 2 លក់អស់ $4.535 + 2.250 = 6.785$ m
 លើកទី 3 លក់អស់ $4.535 - 1.750 = 2.785$ m
 ទាំងបីលើកលក់អស់ $4.535 + 6.785 + 2.785 = 14.105$ m
 កំណាត់សំពត់នៅសល់ប្រវែង $20 - 14.105 = 5.895$ m ។
13. មីងណាតស្រកទម្ងន់ $65.25 - 62.50 = 3.25$ kg
 មីងណាតស្រកទម្ងន់ $63.50 - 60.10 = 3.40$ kg
 $3.40 > 3.25$ ដៃល 3.40 - 3.25 = 0.15kg
 មីងណាតស្រកទម្ងន់ច្រើនជាងមីងណា 0.15kg ។
14. រង្វាស់ជ្រុងមួយទៀត គ $13 - 2.34 - 3 - 4.5 = 3.16$ m ។

15. របៀបទី 1 រកប្រវែងនៃឈើទី 1 មុនដោយដក 2.53m ពីឈើទី 2

2 ដងនៃឈើទី 1 មានប្រវែង

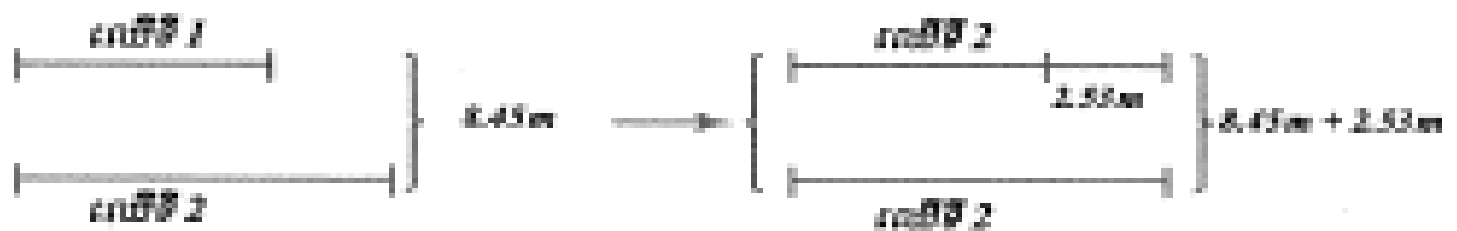
$$8.45 - 2.53 = 5.92m$$

ហេតុនេះឈើទី 1 មានប្រវែង

$$5.92 + 2 = 2.96m$$

ឈើទី 2 មានប្រវែង $2.96 + 2.53 = 5.49m$ ។

របៀបទី 2 រកប្រវែងនៃឈើទី 2 ដោយបន្ថែម 2.53m ទៅឈើទី 1

2 ដងនៃឈើទី 2 មានប្រវែង

$$8.45 + 2.53 = 10.98m$$

ហេតុនេះ ឈើទី 2 មានប្រវែង

$$10.98 \div 2 = 5.48m$$

ហើយឈើទី 1 មានប្រវែង

$$5.48 - 2.53 = 2.98m$$
 ។

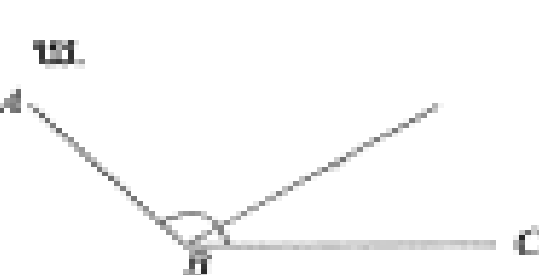
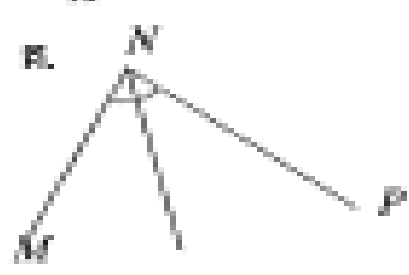
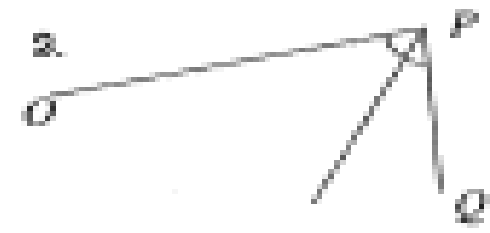
16. តម្លៃនៃទំនិញ C = $7.74 - 1.24 - 3.05 = 3.45$ \$ ។

កន្លះបន្ទាត់ពុះមុំនិងសំណាង់មុំ

លំហាត់ទំព័រទី ១៩

តើរូបណាខ្លះមានកន្លះបន្ទាត់ពុះមុះ ?

ចម្លើយទំព័រទី ១៩

រូប ក ។

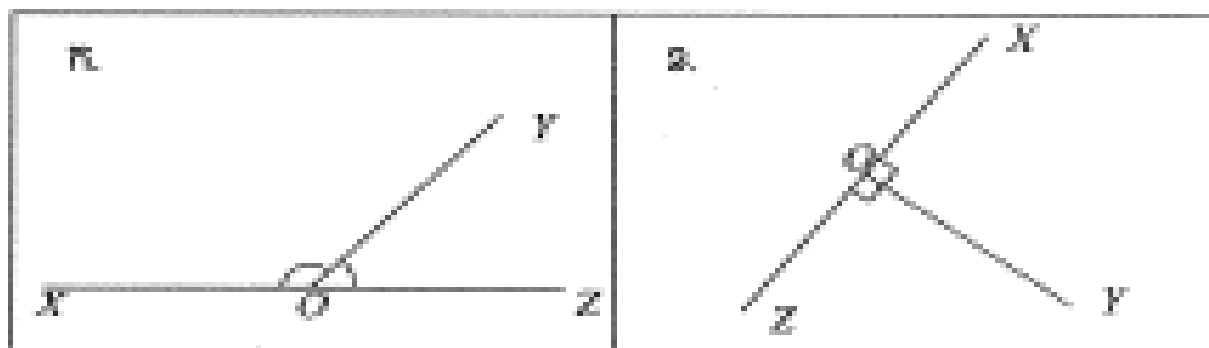

លំហាត់ទំព័រទី ២១

1. ចូរគូសកន្លះបន្ទាត់ពុះមុំខាងក្រោម

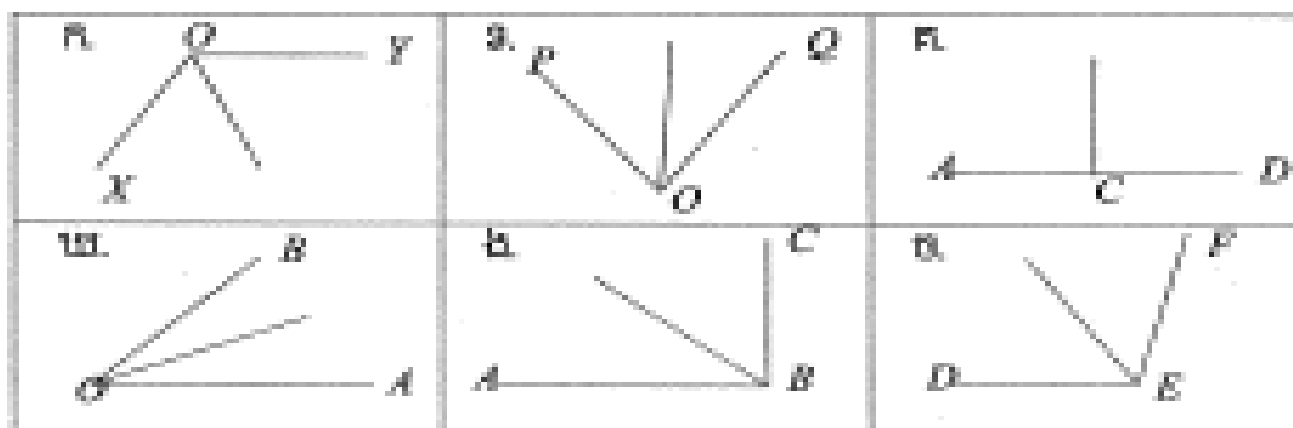
<p>A.</p>	<p>B.</p>	<p>C.</p>
<p>D.</p>	<p>E.</p>	<p>F.</p>

2. គូសកន្លះបន្ទាត់ OA ពុះមុំ XOY និង OB ពុះមុំ YOZ ដោយប្រើវ៉ែក លោកនិងបន្ទាត់ ។

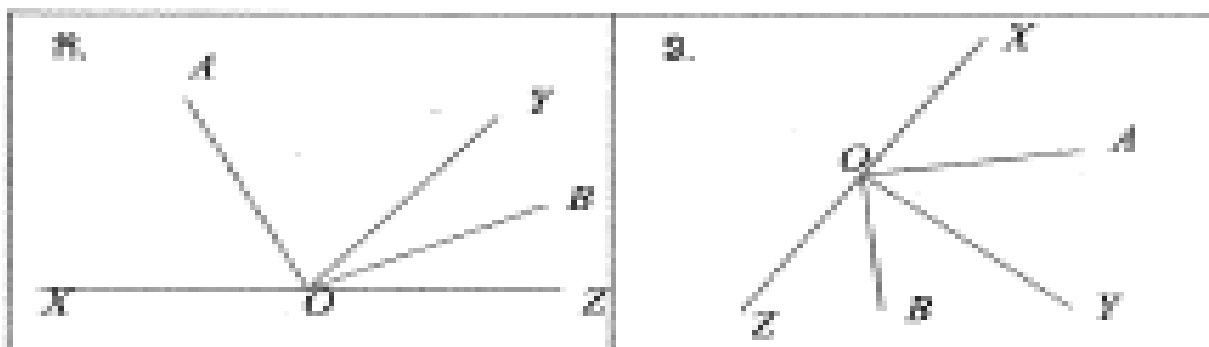

ឧទាហរណ៍ ២១

1. គូសកន្លះបន្ទាត់ពុះមុំ

2. គូសកន្លះបន្ទាត់មុំ

លំហាត់ទំព័រទី ២៣

1. ចូរសង់មុំ 60° តាមរូបដែលឱ្យ ដោយកំណត់ O ជាកំពូលមុំ ។

2. ចូរសង់មុំ $AOB = 60^\circ$ រួចសង់កន្លះបន្ទាត់ OX ពុះមុំនេះ ។

3. ចូរសង់អង្កត់ $AB = 5\text{cm}$ បន្ទាប់មកសង់មុំ $ABC = 60^\circ$ និងមុំ $BAC = 60^\circ$ ដោយកំណត់ A និង B ជាកំពូលមុំ ។

4. សង់មុំ 60° តាមរូបដែលឱ្យ ដោយយក O ជាកំពូលនិងជ្រុងនៃមុំស្មើនឹង OA សង់មុំ 60° បន្តទៀតតាមទិសដៅទ្រទ្រង់នៃមុំនោះ ។

ក. តើបានមុំ 60° ចំនួនម៉្លាន ?

ខ. កូសភ្ជាប់ចុងនៃអង្កត់ដែលជាជ្រុងនៃមុំទាំងនោះបន្តពី A តើបាន ត្រីកោណមុំម្ខាង ? តើត្រីកោណទាំងនោះជាប្រភេទត្រីកោណអ្វី ?

5. សង់មុំ $ABC = 60^\circ$ តាមរូបដែលឱ្យ

រួចសង់កន្លះបន្ទាត់ BT ពុះមុំ CBD ។

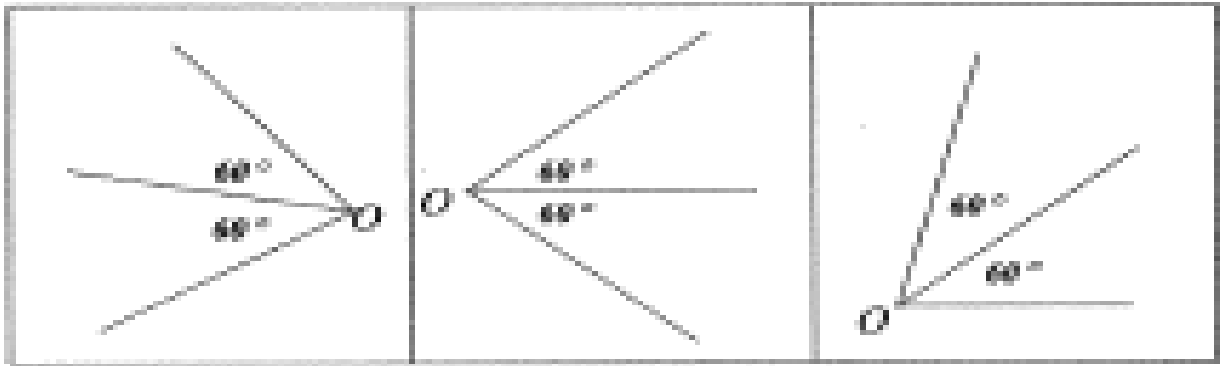
ក. ប្រៀបធៀបរង្វាស់មុំ ABC មុំ CBT និងមុំ TBD ។ ដោយប្រើ វិធីដទៃទៀតផ្ទាល់ ។

ខ. គណនាផលបូកមុំ $ABC + CBT + TBD$ ។

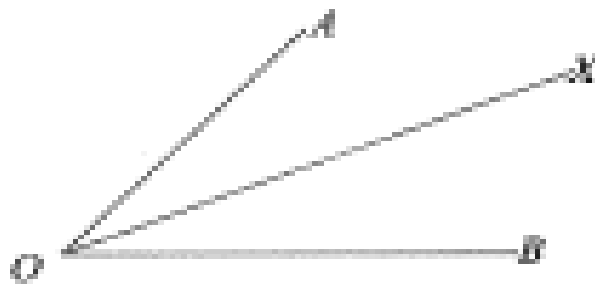

ចម្លើយទំព័រទី ២៣

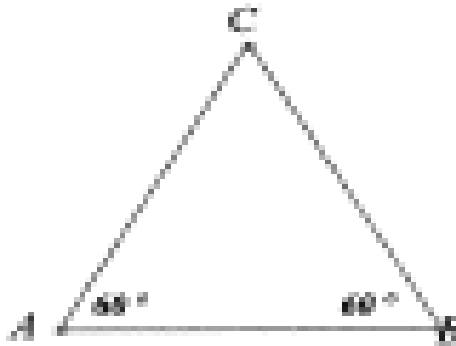
1. សង់មុំ 60°

2. សង់មុំ $AOB = 60^\circ$

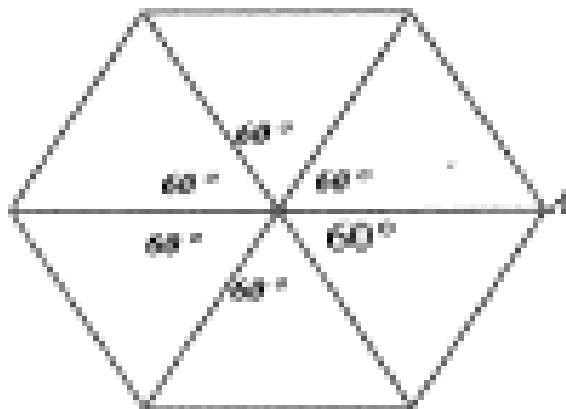

3. សង់អង្កត់ $AB = 5\text{cm}$

4. សង់មុំ 60°

ក.

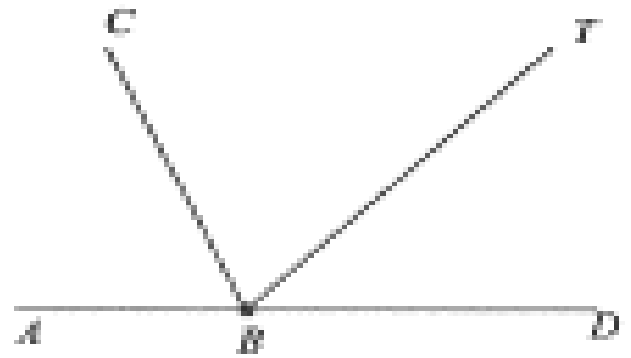

ខ. គេសង់បានគ្រីស្តោណាប្រាំមួយ ហើយវាជាគ្រីស្តោណាសម័ង្ស ។

3. សង់មុំ $ABC = 60^\circ$

ក. $ABC = CBT = TBD = 60^\circ$

ខ. $ABC + CBT + TBD = 180^\circ$

លំហាត់ទំព័រទី ២៤

ចូរសង់មុំ 90° តាមរូបដែលឱ្យដោយយក O ជាកំពូល ។

<p>ក.</p>	<p>ខ.</p>	<p>គ.</p>
-----------	-----------	-----------

ចម្លើយទំព័រទី ២៤

<p>ក.</p>	<p>ខ.</p>	<p>គ.</p>
-----------	-----------	-----------

ការជំនួសលេខដោយអក្សរ

លំហាត់ទំព័រទី ២៦

1. សរសេរផលបូកទៅជាផលគុណ

ក. $n + n + n$

ខ. $b + b + b + b + b$

គ. $x + x + x + x$

ឃ. $t + t + t + t + t + t$ ។

2. សរសេរផលគុណទៅជាផលបូក

ក. $2b$

ខ. $4t$

គ. $5a$

ឃ. $7n$ ។

3. គណនា

ក. $7n$ ចំពោះ $n = 5$

ខ. $8a$ ចំពោះ $a = 3$

គ. $4t$ ចំពោះ $t = 2$

ឃ. $3x$ ចំពោះ $x = 15$ ។

4. គណនា

ក. $7a + 4a$

ខ. $5t + 2t$

គ. $a + 11a$

ឃ. $7x + x$ ។

5. គណនា

ក. $11x - 5x$

ខ. $7a - 5a$

គ. $8n - 7n$

ឃ. $6t - 4t$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ២៦

1. ក. $n + n + n = 3n$

ខ. $b + b + b + b + b = 5b$

គ. $x + x + x + x = 4x$

ឃ. $t + t + t + t + t + t = 6t$ ។

2. ក. $2b = b + b$

ខ. $4t = t + t + t + t$

គ. $5a = a + a + a + a + a$

ឃ. $7n = n + n + n + n + n + n + n$ ។

3. ក. ចំពោះ $n = 5$

$$7n = 7 \times 5 = 35$$

គ. ចំពោះ $r = 2$

$$4r = 4 \times 2 = 8$$

9. $a = 3$

$$8a = 8 \times 3 = 24$$

ឃ. ចំពោះ $x = 15$

$$3x = 3 \times 15 = 45 \quad \forall$$

4. ក. $7a + 4a = 11a$

គ. $a + 11a = 12a$

9. $5t + 2t = 7t$

ឃ. $7x + x = 8x \quad \forall$

5. ក. $11x - 5x = 6x$

គ. $8n - 7n = n$

9. $7a - 5a = 2a$

ឃ. $6t - 4t = 2t \quad \forall$

លំហាត់ទំព័រទី ២៧

1. កំណត់ n ដែល

ក. $n + 7 = 9$

គ. $13 = 5 + n$

9. $3 + n = 20$

ឃ. $17 = n + 1 \quad \forall$

2. កំណត់ x ដែល

ក. $3x + 1 = 13$

គ. $15 = 6x + 1$

9. $7 + 2x = 15$

ឃ. $4 + 2x = 9 \quad \forall$

3. កំណត់ r ដែល

ក. $5r = 3r + 6$

គ. $3r = r + 8$

9. $4r = 3r + 12$

ឃ. $7r = r + 60 \quad \forall$

4. កំណត់ a ដែល

ក. $2(5 + a) = 15$

គ. $5a = 3(a + 4)$

9. $3(a + 2) = 18$

ឃ. $4(9 + a) = 6a \quad \forall$

🔢 ឧប្បទានទី ២៧

1. ក. $n + 7 = 9$

ឬ $n = 9 - 7$

$n = 2$

2. ក. $3x + 1 = 13$

ឬ $3x = 13 - 1$

$3x = 12$

$x = \frac{12}{3}$

$x = 4$

គ. $15 = 6x + 1$

ឬ $6x + 1 = 15$

$6x = 15 - 1 = 14$

$x = \frac{14}{6} = \frac{7}{3}$

3. ក. $5t = 3t + 6$

ឬ $5t - 3t = 6$

$2t = 6$

$t = \frac{6}{2} = 3$

គ. $3t = t + 8$

ឬ $3t - t = 8$

$2t = 8$

$t = \frac{8}{2} = 4$

១. $3 + n = 20$

ឬ $n = 20 - 3$

$n = 17$ ។

២. $7 + 2x = 15$

ឬ $2x = 15 - 7$

$2x = 8$

$x = \frac{8}{2}$

$x = 4$

៣. $4 + 2x = 9$

ឬ $2x = 9 - 4$

$2x = 5$

$x = \frac{5}{2}$ ។

៤. $4t = 3t + 12$

ឬ $4t - 3t = 12$

$t = 12$ ។

៥. $7r = r + 60$

ឬ $7r - r = 60$

$6r = 60$

$r = \frac{60}{6} = 10$ ។

4. ក. $2(5 + a) = 15$

ឬ $10 + 2a = 15$

$2a = 15 - 10$

$2a = 5$

$a = \frac{5}{2}$

គ. $5a = 3(a + 4)$

$5a = 3a + 12$

ឬ $5a - 3a = 12$

$2a = 12$

$a = \frac{12}{2} = 6$

ខ. $3(a + 2) = 18$

ឬ $3a + 6 = 18$

$3a = 18 - 6$

$3a = 12$

$a = \frac{12}{3} = 4$ ។

ឃ. $4(9 + a) = 6a$

ឬ $6a = 4(9 + a)$

$6a = 36 + 4a$

ឬ $6a - 4a = 36$

$2a = 36$

$a = \frac{36}{2} = 18$ ។

🐼 វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហាទំនាក់ទំនង ២៨

1. បីដងនៃមួយចំនួនស្មើនឹង 15 ។ រកចំនួននោះ ។
2. 5 ថែមនឹងពីរដងនៃ n ស្មើនឹង 13 ។ រក n ។
3. ផលបូកនៃបីចំនួនគត់តង្គា ស្មើនឹង 36 ។ រកបីចំនួននោះ ។
4. ចំនួន n ថែមឱ្យ 5 ដកនឹង 1 ស្មើនឹង 11 ។ ចូររក n ។
5. ចំនួន m កុណានឹង 3 ដកនឹង 2 ស្មើនឹង 4 ។ ចូររក m ។

🐼 ចម្លើយទំព័រទី ២៨

1. ចំនួនដែលត្រូវរកភាគដោយអក្សរ m
 បីដងនៃ m គឺ $3m$ យោគនេះ $3m = 15$ ឬ $m = \frac{15}{3} = 5$
 ចំនួនដែលត្រូវរកស្មើនឹង 5 ។

2. ពីរដងនៃ n គឺ $2n$

ហេតុនេះ $5 + 2n = 13$

$$2n = 13 - 5$$

$$2n = 8 \quad \text{ឬ} \quad n = \frac{8}{2} = 4 \text{ ។}$$

3. បើ n ជាចំនួនទី 1 នោះ $n+1$ ជាចំនួនទី 2 ហើយ $n+2$ ជាចំនួនទី 3
ផលបូកវាគឺ $n + n + 1 + n + 2 = 3n + 3$

ឬ $3n + 3 = 36$

$$3n = 36 - 3$$

$$3n = 33 \quad \text{ឬ} \quad n = \frac{33}{3} = 11$$

ហេតុនេះ ចំនួនទី 1 គឺ 11

$$\text{ចំនួនទី 2 គឺ } 11 + 1 = 12$$

$$\text{ចំនួនទី 3 គឺ } 11 + 2 = 13$$

$$\text{ចំនួនទាំងបីនោះ គឺ } 11 \quad ; \quad 12 \quad ; \quad 13 \text{ ។}$$

4. ចំនួន n គុណនឹង 5 គឺ $5n$

យើងបាន $5n + 1 = 11$

$$5n = 11 - 1$$

$$5n = 10 \quad \text{ឬ} \quad n = \frac{10}{5} = 2 \text{ ។}$$

5. m គុណនឹង 3 គឺ $3m$

យើងបាន $3m - 2 = 4$

$$3m = 4 + 2$$

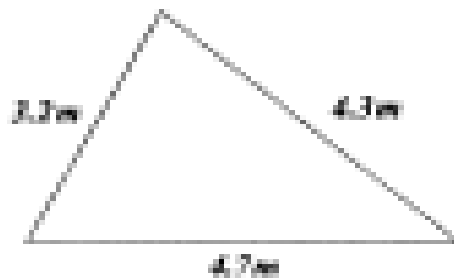
$$3m = 6$$

$$m = \frac{6}{3} = 2 \text{ ។}$$

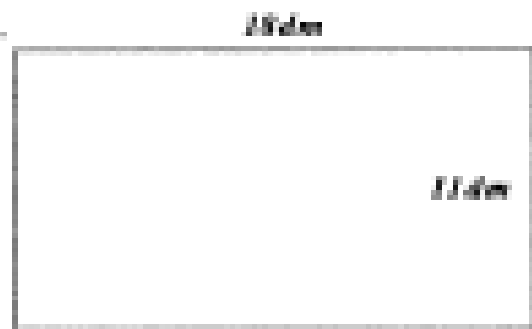
៧ ហាត់ទំព័រទី ៣០

១. គណនាបរិមាត្រ ។

ក.

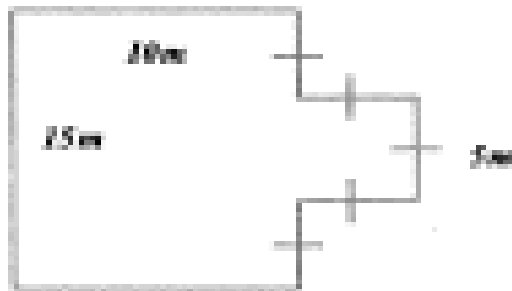

ខ.

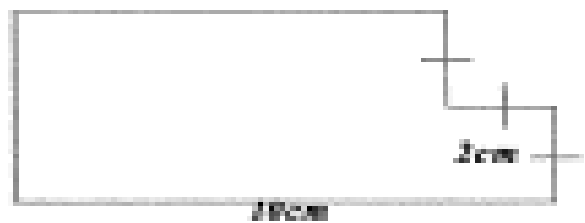

២. គណនាបរិមាត្រ ។

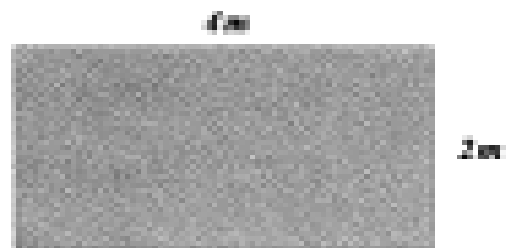
ក.

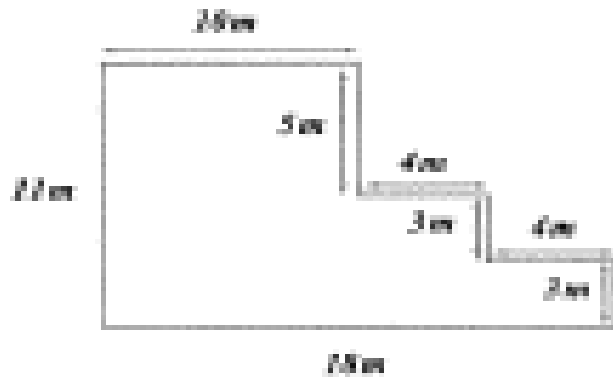
ខ.

៣. គេមានខ្សែរួមសរុប 84m ។ តើគេអាចព័ទ្ធជុំវិញខ្សែបឋមក្នុងរោងកែងនេះបានប៉ុន្មានដុំ ?

4. គណនាបរិមាត្រនៃរូបខាងក្រោម ។

ចម្លើយទំព័រទី ៣០

1. ក. $P = 3.2 + 4.3 + 4.7 = 12.2m$

ខ. $P = 2 \times (18 + 11) = 2 \times 29 = 58dm$ ។

2. ក. រូប ក មានរង្វាស់ 15m មួយជង
 មានរង្វាស់ 10m ពីរជង
 មានរង្វាស់ 5m ប្រាំជង

ហេតុនេះ $P = 15 + 2 \times 10 + 3 \times 5$
 $= 15 + 20 + 15 = 50m$ ។

- ខ. រូប ខ មានរង្វាស់ 10cm មួយជង
 មានរង្វាស់ 4cm មួយជង
 មានរង្វាស់ 8cm មួយជង
 មានរង្វាស់ 2cm បីជង

ហេតុនេះ $P = 10 + 4 + 8 + (3 \times 2)$
 $= 10 + 4 + 8 + 6 = 28cm$ ។

3. រកបរិមាត្រនៃចតុកោណកែងដើម $P = 2 \times (4 + 2)$
 $= 2 \times 6 = 12\text{m}$

ចំនួនជុំ = ប្រវែងខ្សែជួស + បរិមាត្រនៃចតុកោណកែង
 $= 84 + 12 = 96$

ហេតុនេះ គេអាចពិទ្ធចាន 96 ជុំ ។

4. $4 + 4 + 10 = 18\text{m}$

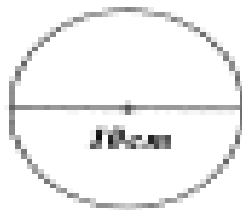
$3 + 3 + 5 = 11\text{m}$

បរិមាត្រ $P = 11 + 18 + 18 + 11 = 58\text{m}$ ។

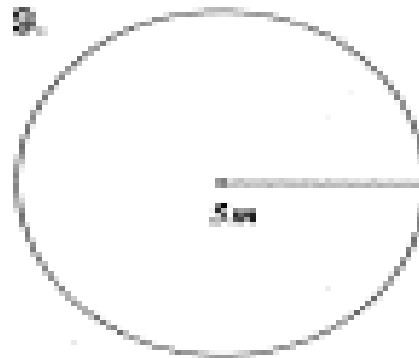
 លំហាត់ទំព័រទី ៣២

1. គណនាបរិមាត្រនៃរង្វង់ ។

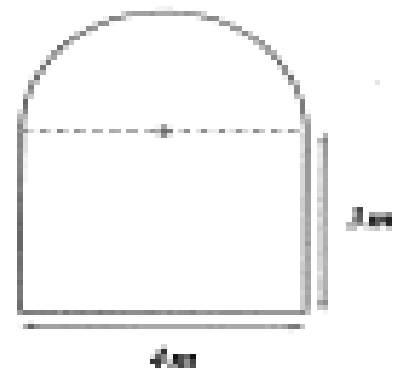
ក.

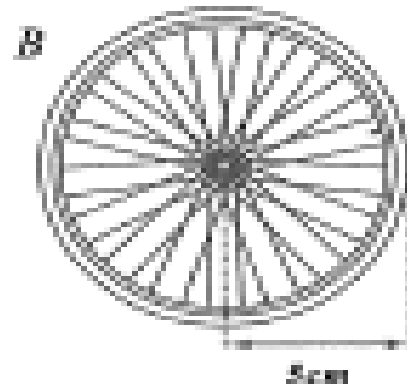
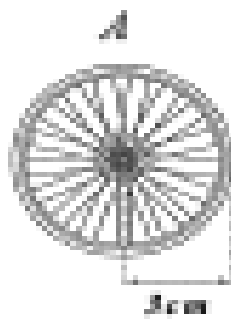
ខ.

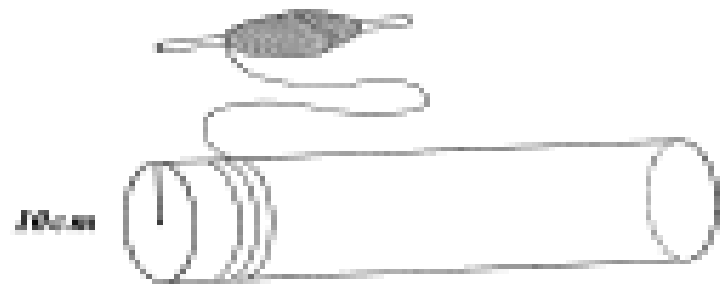
2. គណនាបរិមាត្រនៃរូបដែលផ្តើមដោយកន្លះរង្វង់ និងចតុកោណកែង ។

3. កង់ A វិលបាន 7 ជុំក្នុង 1.៣៣ វិញកង់ B វិលបាន 4 ជុំក្នុង 1.៣៣ ។ តើកង់ណាវិលបានប្រវែងវែងជាង ?

4. គេមានខ្សែប្រវែង 3140cm ។
 តើគេអាចយកខ្សែនេះទៅរុំស៊ីឡាំង
 នេះបានប៉ុន្មានជុំ ?

5. រង្វង់មួយមានបរិមាត្រ 13.188m ។ រកប្រវែងកាំនៃរង្វង់នេះ ។

ឧទាហរណ៍ ៣២

1. ក. គេឱ្យអង្កត់ផ្ចិត $D = 10\text{cm}$
 រូបមន្តនៃបរិមាត្រ $P = \pi D = 3.14 \times 10 = 31.4\text{cm}$ ។
- ខ. គេឱ្យកាំ $R = 5\text{m}$
 រូបមន្តនៃបរិមាត្រ $P = 2\pi R = 2 \times 3.14 \times 5 = 31.4\text{m}$ ។
2. កន្លះរង្វង់មានអង្កត់ផ្ចិតស្មើនឹង 4m
 បរិមាត្រនៃកន្លះរង្វង់ $= (3.14 \times 4) \div 2 = 6.28\text{m}$
 ហេតុនេះ បរិមាត្រនៃរូប $P = 4 + (2 \times 3) + 6.28$
 $= 4 + 6 + 6.28 = 16.28\text{m}$ ។
3. គេត្រូវរកបរិមាត្រនៃកង់ A និងកង់ B
 បរិមាត្រនៃកង់ A
 $P = 2\pi R = 2 \times 3.14 \times 3 = 18.84\text{m}$

បើកង់ A វិលបាន 7 ជុំក្នុង 1 គក នេះវាវិលបានប្រវែង

$$7 \times 18.84\text{m} = 131.88\text{m} \text{ ។}$$

បរិមាត្រនៃកង់ B

$$P = 2\pi R = 2 \times 3.14 \times 5 = 31.4\text{m}$$

បើកង់ B វិលបាន 4 ជុំក្នុង 1 គក នេះវាវិលបានប្រវែង

$$4 \times 31.4\text{m} = 125.6\text{m}$$

$$131.88\text{m} > 125.6\text{m}$$

ហេតុនេះ កង់ A វិលបានប្រវែងវែងជាងកង់ B ។

4. មុនកាត់ដៃស៊ីឡាំងជាន់ក្នុងដៃលម្អិតបរិមាត្រ

$$P = 2\pi R = 2 \times 3.14 \times 10 = 62.8\text{cm}$$

ដើម្បីរកចំនួនជុំគេយកប្រវែងខ្សែទៅចែកនឹងបរិមាត្រ

$$3140 \div 62.8 = 50$$

ហេតុនេះ គេអាចរុំស៊ីឡាំងនេះបាន 50 ជុំ ។

5. បើ R ជាកាំនៃរង្វង់នោះបរិមាត្រវាគឺណាស់

$$P = 2\pi R$$

ដោយ $P = 13.188\text{m}$

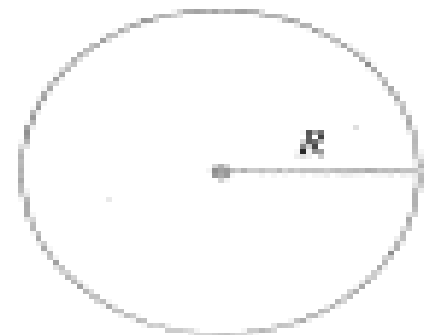
គេបាន $2\pi R = 13.188$

$$2 \times 3.14 \times R = 13.188$$

$$6.28 \times R = 13.188$$

$$R = 13.188 \div 6.28 = 2.1\text{m}$$

ហេតុនេះ រង្វង់មានកាំស្មើនឹង 2.1 គក ។

លំហាត់ទំនាក់ទំនង ៣៤

1. ចូរបំពេញទំលុច

ក. $1km^2 = \dots m^2$

ខ. $1km^2 = \dots ha$

គ. $3ha 25a 7ca = \dots m^2$

ឃ. $37.75a = \dots m^2$ ។

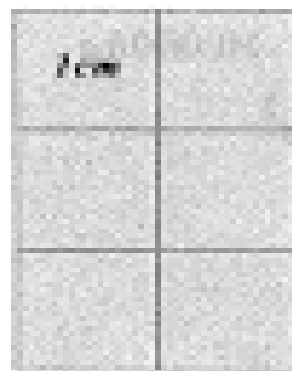
2. គណនា

ក. $3ha 5a 27ca + 2ha 35a 40ca = \dots m^2$

ខ. $77a 35m^2 - 5 075m^2 = \dots m^2$ ។

3. គណនាផ្ទៃក្រឡា

ក.

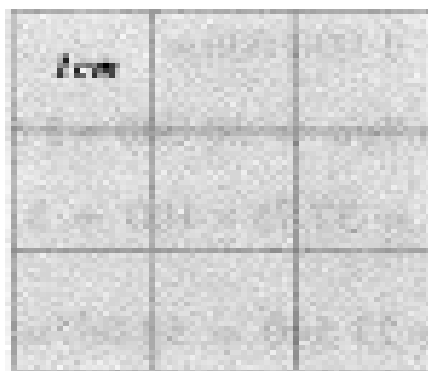

$A = a \times b$

$= \square \times \square$

$= \square cm^2$

ខ.

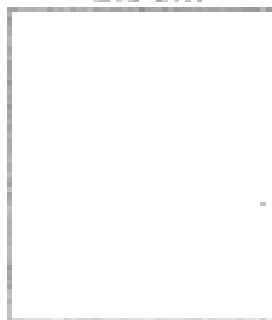
$A = a \times a$

$= \square \times \square$

$= \square cm^2$

ក.

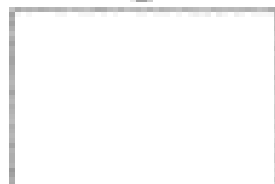
2.5cm

3.5cm

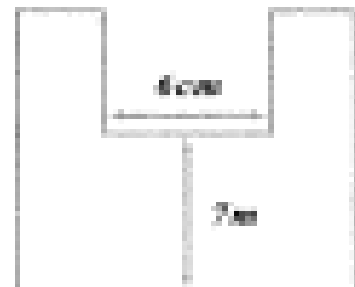
ឃ.

$\frac{5}{2}cm$

2cm

ង.

4cm

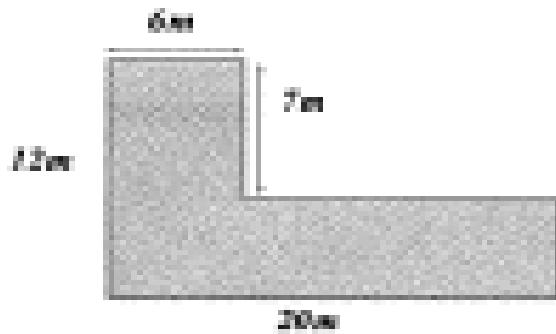
7cm

12cm

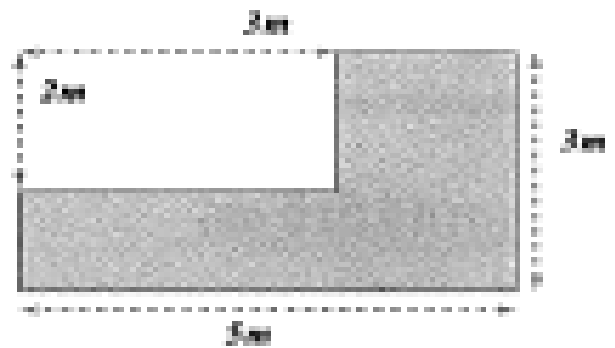
12cm

4. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃផ្ទៃកង្វះ

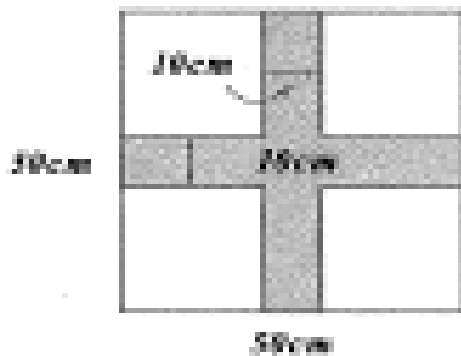
ក.

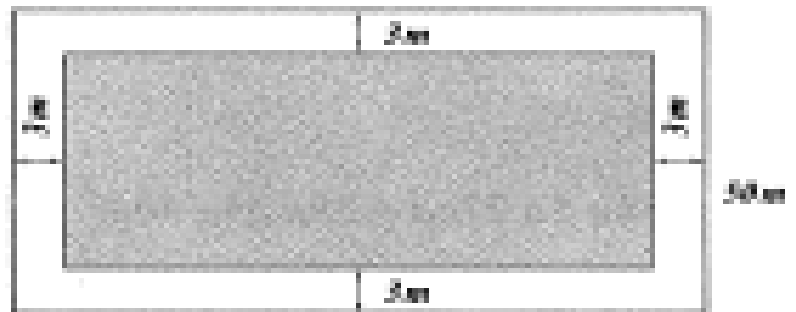
ខ.

គ.

ឃ.

ចម្លើយទំព័រទី ៣៨

1. ក. $1km^2 = 1\,000\,000m^2$

ខ. $1km^2 = 10\,000ha$

ក. $3ha\ 25a\ 7ca = 30\,000 + 2\,500 + 7 = 32\,507m^2$

ឃ. $37.75a = 37.75 \times 100 = 3\,775m^2$ ។

2. ក. $30\,527 + 23\,540 = 54\,067m^2$

ខ. $7\,735 - 5\,075 = 2\,660m^2$ ។

3. ក. $S = a \times b$

$= 2 \times 3 = 6cm^2$

ខ. $S = a \times a$

$= 3 \times 3 = 9cm^2$ ។

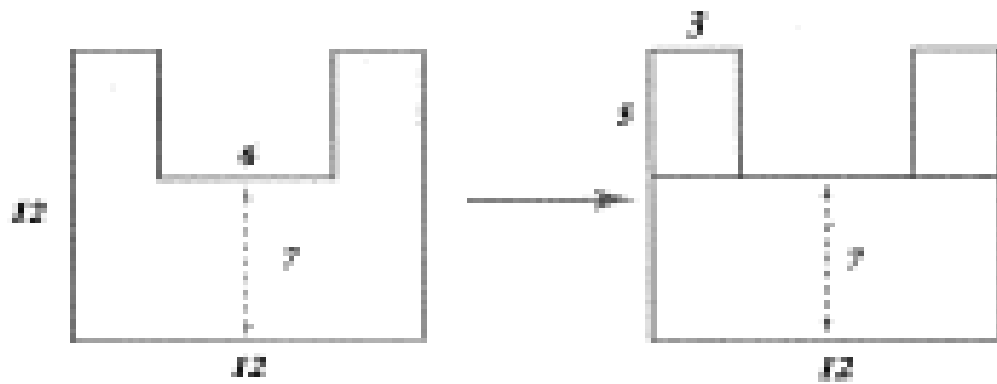
ក. $S = a \times b$

$= 2.5 \times 3.5 = 8.75cm^2$

ឃ. $S = a \times a$

$= 2 \times \frac{5}{2} = 5cm^2$ ។

៦.

រូប ៣ ជារូបដែលផ្តំដោយចតុកោណកែង ៣

ចតុកោណតូចពីរមុំនគ្នា ដែលមានរង្វាស់ជ្រុង ៣cm និង ៥cm

ចតុកោណធំ ដែលមានរង្វាស់ជ្រុង ៧cm និង ១២cm

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡានៃរូបនេះ

$$\begin{aligned}
 S &= 2 \times (3 \times 5) + (7 \times 12) \\
 &= 30 + 84 = 114 \text{ cm}^2 \text{ ។}
 \end{aligned}$$

៤. ក

រូបក ជារូបដែលផ្តំដោយចតុកោណកែងពីរ មួយជាចតុកោណកែងដែលមានរង្វាស់ជ្រុង ៦m និង ៧m

មួយទៀតជាចតុកោណកែងដែលមានរង្វាស់ជ្រុង ៥m និង ២០m

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡានៃរូបនេះ

$$\begin{aligned}
 S &= (6 \times 7) + (5 \times 20) \\
 &= 42 + 100 = 142 \text{ m}^2 \text{ ។}
 \end{aligned}$$

ខ. រៀបទី 1

ផ្ទៃក្រឡានៃផ្នែកតូចជាផលដករវាងចតុកោណកែងធំនឹងតូច

ចតុកោណកែងធំមានជ្រុង $3m$ និង $5m$

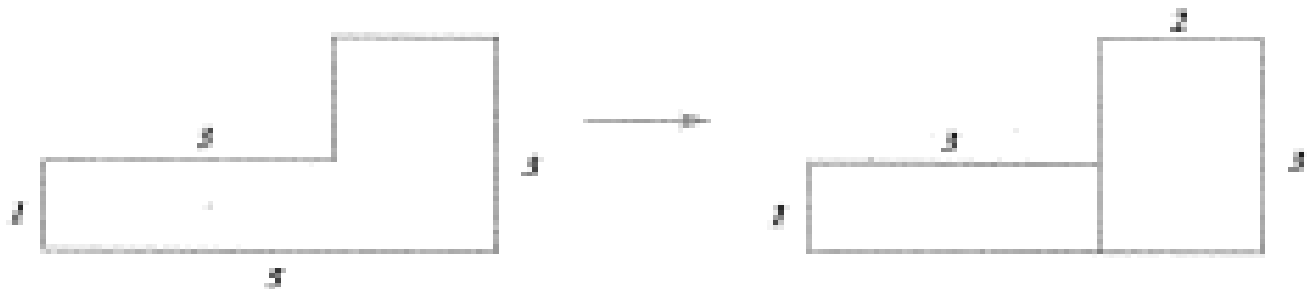
ហេតុនេះ វាមានផ្ទៃក្រឡា $S_1 = 3 \times 5 = 15m^2$

ចតុកោណកែងតូចមានជ្រុង $2m$ និង $3m$

ហេតុនេះ វាមានផ្ទៃក្រឡា $S_2 = 2 \times 3 = 6m^2$

$$\begin{aligned} \text{ផ្ទៃក្រឡាផ្នែកតូច } S &= S_1 - S_2 \\ &= 15 - 6 = 9m^2 \text{ ។} \end{aligned}$$

រៀបទី 2

ផ្នែកតូចជារូបដែលផ្តំដោយចតុកោណកែងពីរ

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវាគណនាដោយ

$$\begin{aligned} S &= (1 \times 3) + (2 \times 3) \\ &= 3 + 6 = 9m^2 \text{ ។} \end{aligned}$$

គ. រៀបទី 1

ក្នុងរូបគេ គេសង្កេតឃើញមានការបួនជុំនគ្នា

ការនោះមានរង្វាស់ជ្រុង $(50 - 10) + 2 = 40 + 2 = 20cm$

ផ្ទៃនៃផ្នែកតូចជាផលដករវាងការធំនឹងការតូចទាំងបួន

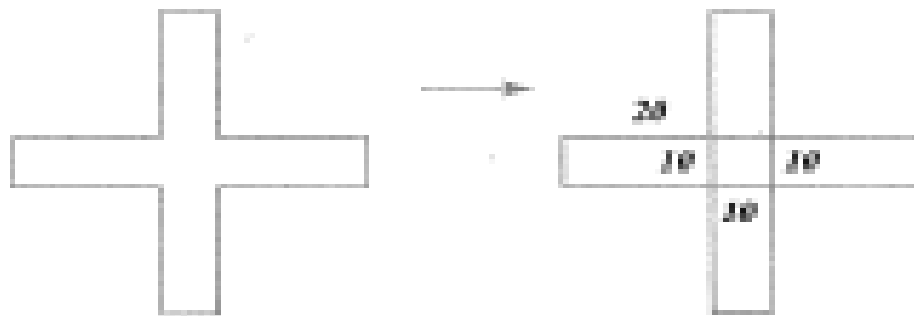
ផ្ទៃនៃការធំ $S_1 = 50 \times 50 = 2\,500cm^2$

ផ្ទៃនៃការតូចទាំងបួន $S_2 = 4 \times (20 \times 20) = 1\,600cm^2$

ហេតុនេះ ផ្ទៃនៃផ្នែកឆ្នុត

$$S = S_1 - S_2 = 2\,500 - 1\,600 = 900\text{cm}^2 \text{ ។}$$

រឿងទី ២

រូបនៃផ្នែកឆ្នុតផ្ទុំដោយចតុកោណកែងបួនដែលមានជ្រុង 10cm និង 20cm
 គ្រប់ទាំងការប្តូរដែលមានជ្រុង 10cm

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវាគណនាដោយ

$$\begin{aligned} S &= 4 \times (10 \times 20) + (10 \times 10) \\ &= 800 + 100 = 900\text{cm}^2 \text{ ។} \end{aligned}$$

ឃ. គេគ្រូរកទទឹងនិងបណ្តោយនៃចតុកោណកែងផ្នែកឆ្នុត

ទទឹង $a = 50 - (2 \times 3) = 50 - 6 = 44\text{m}$

បណ្តោយ $b = 100 - (2 \times 3) = 100 - 6 = 94\text{m}$

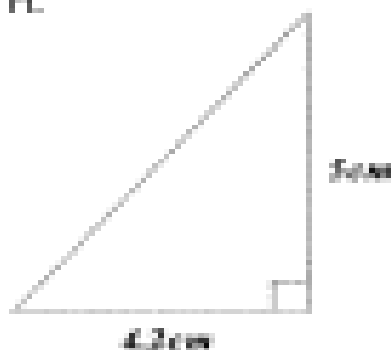
ហេតុនេះ វាមានផ្ទៃក្រឡា $S = 44 \times 94 = 4\,136\text{m}^2 \text{ ។}$

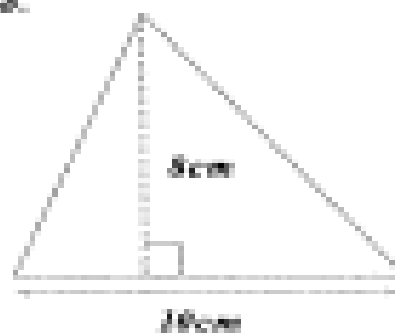
លំហាត់ទំព័រទី ៣៧

I. គណនាផ្ទៃក្រឡា

ក.

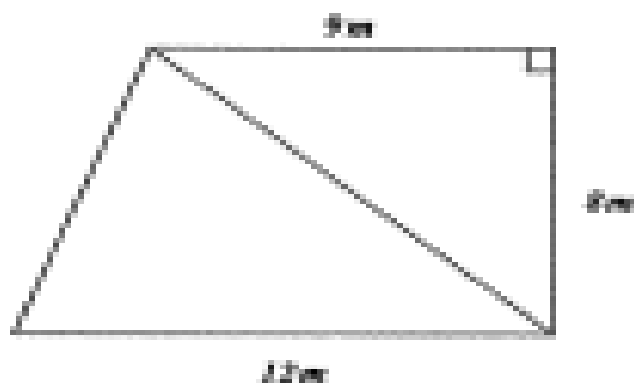

ខ.

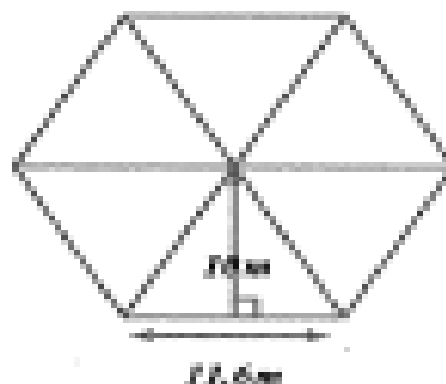

2. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃរូបខាងក្រោម

ក.

ខ.

3. ក. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃត្រីកោណ ABD
 ខ. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃត្រីកោណ ACD
 គ. ទាញរកផ្ទៃក្រឡាដៃត្រីកោណ ABC ។

ចម្លើយទំព័រទី ៣៧

1. ក. $S = \frac{1}{2} \times 4.2 \times 5$
 $= \frac{1}{2} \times 21$
 $= 10.5 \text{cm}^2$

ខ. $S = \frac{1}{2} \times 8 \times 10$
 $= \frac{1}{2} \times 80$
 $= 40 \text{cm}^2$ ។

2. ក. រូបកង្កែបដោយត្រីកោណពីរ

មួយជាត្រីកោណកែងដែលមានជ្រុង 8m និង 9m

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវាស្មើ $A_1 = \frac{1}{2} \times 8 \times 9 = 36 \text{m}^2$

មួយទៀតជាត្រីកោណដែលមានបាត $12m$ និងកម្ពស់ $8m$

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវាលើ $A_2 = \frac{1}{2} \times 8 \times 12 = 48m^2$

ដូចនេះ រូបក មានផ្ទៃក្រឡា

$$A = A_1 + A_2 = 36 + 48 = 84m^2 \text{ ។}$$

១. រូបខ ផ្តុំដោយត្រីកោណប្រាំមួយចំនួន

ត្រីកោណនីមួយៗជាត្រីកោណដែលមានកម្ពស់ $10m$ និងបាត $11.6m$

ដែលមានផ្ទៃក្រឡា $\frac{1}{2} \times 11.6 \times 10 = 58m^2$

ហេតុនេះ រូប ខ មានផ្ទៃក្រឡា

$$A = 6 \times 58 = 348m^2 \text{ ។}$$

៣. ក. ផ្ទៃក្រឡានៃត្រីកោណ ABC

ABC ជាត្រីកោណកែងដែលមានជ្រុង $4m$ និង $4.5m$

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា

$$ABC = \frac{1}{2} \times 4 \times 4.5 = 9m^2$$

ខ. ផ្ទៃក្រឡានៃត្រីកោណ ACD

ACD ជាត្រីកោណកែងដែលមានជ្រុង $1.5m$ និង $4m$

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា $ACD = \frac{1}{2} \times 4 \times 1.5 = 3m^2$

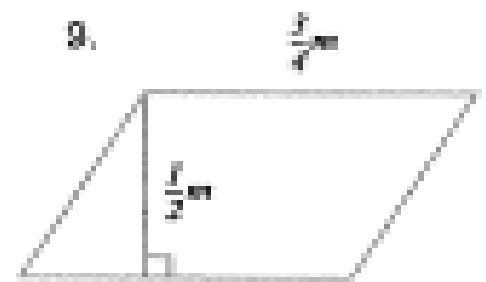
គ. ផ្ទៃក្រឡានៃត្រីកោណ ABC

$$ABC = ABD - ACD = 9 - 3 = 6m^2 \text{ ។}$$

លំហាត់ទំព័រទី ៣៨

គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃប្រលេឡូក្រាម ។

ចម្លើយទំព័រទី ៣៨

ក. រូបកជាប្រលេឡូក្រាមដែលមានកម្ពស់ 2.5m និងបាត 4.2m

ដូចនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា $A = \frac{1}{2} \times 4.2 \times 2.5 = 5.25m^2$

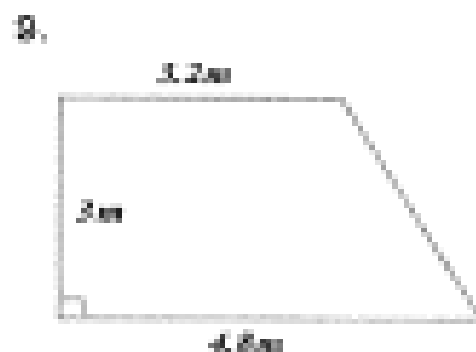
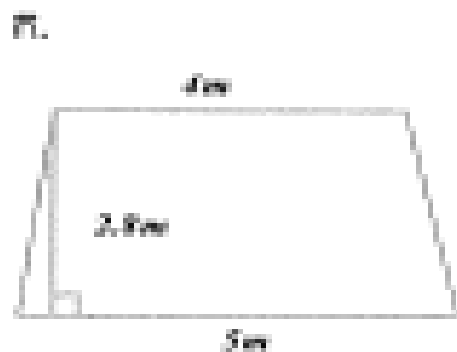
ខ. រូបខជាប្រលេឡូក្រាមដែលមានកម្ពស់ $\frac{1}{2}m$ និងបាត $\frac{3}{4}m$

ដូចនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា $A = \frac{1}{2} \times \frac{3}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{1 \times 3 \times 1}{2 \times 4 \times 2} = \frac{3}{16}m^2$ ។

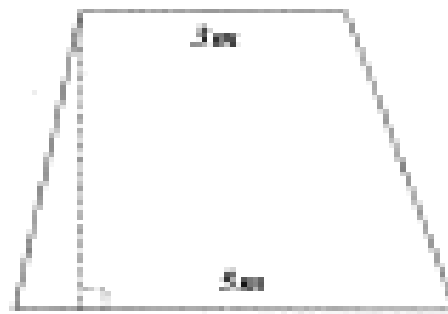

លំហាត់ទំព័រទី ៤០

1. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃចតុកោណក្រាម ។

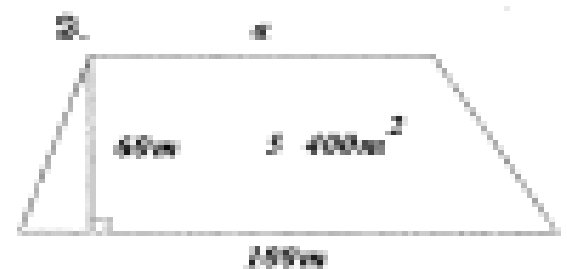
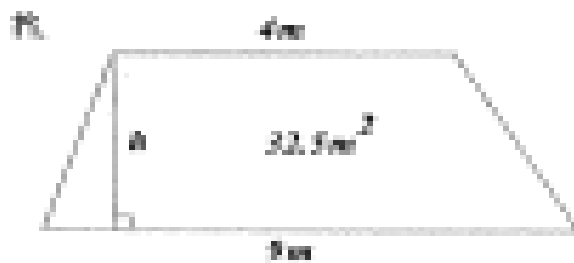
2. គេដឹងថាចតុកោណក្លាយមានផ្ទៃក្រឡាស្មើនឹង 8m^2 ។ ចូររកកម្ពស់នៃចតុកោណក្លាយនេះ ។

3. ដីស្រែមួយរាងចតុកោណក្លាយដូចរូប ។ រកផលប្រស្រុននៃល្បែងមូលបាន បើគេដឹងថាដី 1m^2 ផ្តល់ផលប្រស្រុន 0.25kg ។

4. គណនាប្រវែង x ។

🌀 ចម្លើយទំព័រទី 60

$$\begin{aligned}
 1. \quad \text{ក. } A &= \frac{1}{2} \times 2.8 \times (4 + 5) \\
 &= \frac{1}{2} \times 2.8 \times 9 \\
 &= 12.6\text{m}^2
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 2. \quad A &= \frac{1}{2} \times 3 \times (3.2 + 4.8) \\
 &= \frac{1}{2} \times 3 \times 8 \\
 &= \frac{1}{2} \times 24 = 12\text{m}^2 \quad \text{។}
 \end{aligned}$$

2. តារាង h ជាកម្ពស់នៃចតុកោណក្លាយ

$$\begin{aligned} A &= \frac{1}{2} \times h \times (3 + 5) \\ &= \frac{1}{2} \times h \times 8 = 4 \times h \end{aligned}$$

ដោយផ្ទៃក្រឡាវាស្មើ 8m^2 ដោយ $4 \times h = 8$ ឬ $h = \frac{8}{4} = 2\text{m}$

ហេតុនេះ កម្ពស់វាស្មើ 2m ។

3. ត្រូវរកផ្ទៃក្រឡានៃដីស្រែដែលមានរាងជាចតុកោណក្លាយ

$$\begin{aligned} A &= \frac{1}{2} \times 40 \times (65 + 102) \\ &= \frac{1}{2} \times 40 \times 167 \\ &= 20 \times 167 = 3\,340\text{m}^2 \end{aligned}$$

គេដឹងថា 1m^2 ផ្តល់ផលស្រូវ 0.25kg

ដោយដីស្រែទាំងផ្តល់ផលស្រូវ

$$3\,340 \times 0.25 = 835\text{kg} \text{ ។}$$

4. ក. ចំពោះរូបក h ជាកម្ពស់

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា

$$\begin{aligned} A &= \frac{1}{2} \times h \times (4 + 9) \\ &= \frac{1}{2} \times h \times 13 \\ &= \frac{13}{2} \times h = 6.5h \end{aligned}$$

$$\text{ដោយ } A = 32.5\text{m}^2$$

$$6.5h = 32.5$$

$$h = \frac{32.5}{6.5} = 5\text{m} \text{ ។}$$

១. ចំពោះរូប១ ១ ជាបាតក្នុង ផ្ទៃក្រឡាវា

$$\begin{aligned}
 A &= \frac{1}{2} \times 60 \times (a + 100) \\
 &= 30 \times (a + 100) \\
 &= 30a + 3\,000
 \end{aligned}$$

ដោយ $A = 5\,400\text{m}^2$

$$30a + 3\,000 = 5\,400$$

ឬ $30a = 5\,400 - 3\,000$

$$30a = 2\,400$$

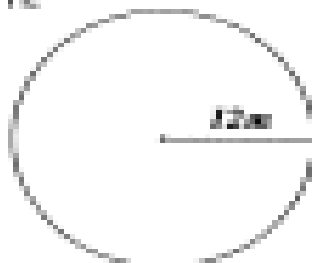
$$a = \frac{2\,400}{30} = 80\text{m} \quad \text{។}$$

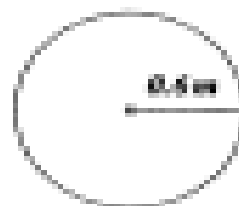
លំហាត់ទំព័រទី ៤២

១. គណនាផ្ទៃក្រឡានៃដាស

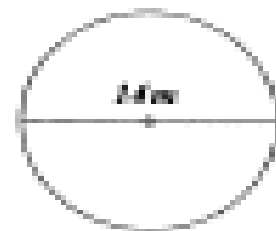
ក.

ខ.

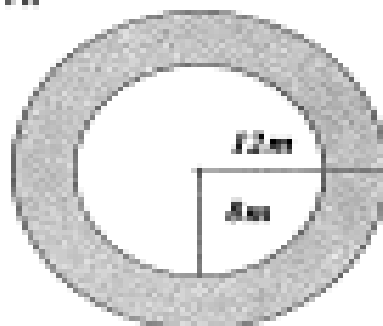

គ.

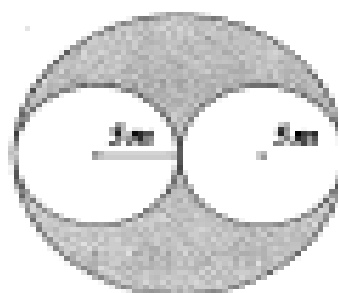

២. គណនាផ្ទៃក្រឡាដូចខាងក្រោម

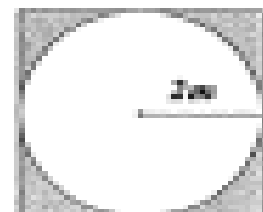
ក.

ខ.

គ.

ឧទាហរណ៍ ៤២

១. ក. $A = \pi \times R \times R$

$$= 3.14 \times 12 \times 12$$

$$= 3.14 \times 144$$

$$= 452.16 \text{ m}^2 \text{ ។}$$

ខ. $A = \pi \times R \times R$

$$= 3.14 \times 0.6 \times 0.6$$

$$= 3.14 \times 0.36$$

$$= 1.1304 \text{ m}^2 \text{ ។}$$

គ. $A = \pi \times R \times R$

$$= 3.14 \times 7 \times 7$$

$$= 3.14 \times 49 = 153.86 \text{ m}^2 \text{ ។}$$

2. ក. ផ្នែកខ្ទេចជាផលដករវាងផ្ទៃក្រឡានៃជាសង់និងជាសតូច
ជាសង់មានកាំ $R = 12 \text{ m}$

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា $A_1 = 3.14 \times 12 \times 12$

$$= 3.14 \times 144 = 452.16 \text{ m}^2$$

ជាសតូចមានកាំ $R = 8 \text{ m}$

ហេតុនេះ ផ្ទៃក្រឡាវា $A_2 = 3.14 \times 8 \times 8$

$$= 3.14 \times 64 = 200.96 \text{ m}^2$$

ផ្នែកខ្ទេចមានផ្ទៃក្រឡា $A = A_1 - A_2 = 452.16 - 200.96$

$$= 251.2 \text{ m}^2 \text{ ។}$$

- ខ. ដើម្បីរកផ្ទៃក្រឡានៃផ្នែកខ្ទេច

គេយកផ្ទៃនៃជាសង់ដកនឹងផ្ទៃនៃជាសតូចទាំងពីរ

ជាសង់មានកាំ $5 + 5 = 10 \text{ m}$

ផ្ទៃវា $A_1 = 3.14 \times 10 \times 10 = 314 \text{ m}^2$

ជាសតូចនីមួយៗមានកាំ 5 m ដែលមានផ្ទៃ $3.14 \times 5 \times 5 = 78.5 \text{ m}^2$

$$\begin{aligned} \text{ហេតុនេះ ផ្ទៃក្នុង} A &= 314 - 2 \times 78.5 \\ &= 314 - 157 = 157 \text{ m}^2 \text{ ។} \end{aligned}$$

គ. ផ្ទៃក្នុងជាផលដកនៃការដេរីវេជាស

ករណីមាត្រដង 4m

$$\text{ផ្ទៃក្រឡា} A_1 = 4 \times 4 = 16 \text{ m}^2$$

ចាសមានកាំ 2m

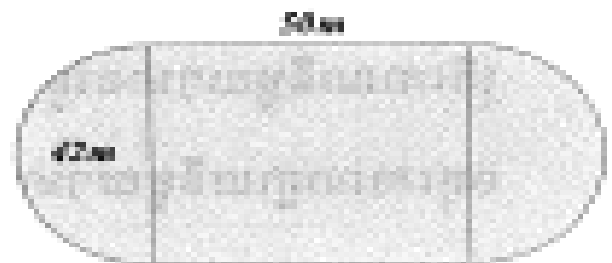
$$\text{ផ្ទៃក្រឡា} A_2 = 3.14 \times 2 \times 2 = 12.56 \text{ m}^2$$

$$\begin{aligned} \text{ហេតុនេះ ផ្ទៃក្នុងមានផ្ទៃ} A &= 16 - 12.56 \\ &= 3.44 \text{ m}^2 \text{ ។} \end{aligned}$$

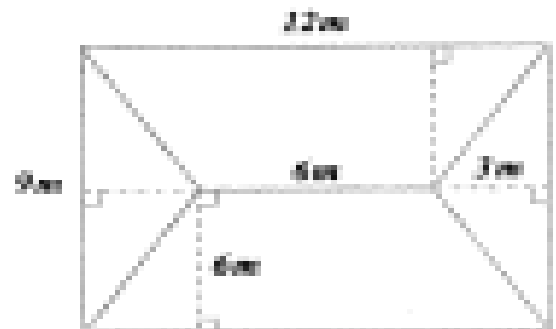
ចំណោទទំព័រទី ៤២

1. គេរៀបរបងថ្មមួយដែលមានប្រវែង 18m និងកម្ពស់ 2.2m ។
 ក. គណនាផ្ទៃក្រឡានៃរបង ។
 ខ. តើត្រូវការថ្មប៉ុន្មានដុំ បើគេដឹងថា 1 m^2 ប្រើថ្ម 30 ដុំ ?

2. អាងហែលទឹកមួយផ្តិតដោយកន្លះជាសពីរដឹងចតុកោណកែងមួយដូចរូប ។
 ចូរគណនាផ្ទៃក្រឡាចាតនៃអាងទឹកនេះ ។ គេឱ្យ $\pi = \frac{22}{7}$ ។

3. ដំបូលផ្ទះមួយផ្តិតដោយចតុកោណក្លាយដឹងត្រីកោណដូចរូប ។ គេប្រក់ក្បឿងអស់ 50 សន្លឹកក្នុង 1 m^2 ។ រកចំនួនក្បឿងទាំងអស់ ។

៦ ធម្មីយទ័ព័រទី ៤២

1. ក. ផ្ទៃក្រឡានៃរមង

$$A = 18 \times 2.2 = 39.6m^2$$

ខ. បើ $1m^2$ ប្រើឥដ្ឋ 50 ដុំ ដោះរមងត្រូវប្រើឥដ្ឋ $50 \times 39.6 = 1980$ ដុំ ។

2. អាតហែលទឹកផ្គុំដោយចតុកោណកែងនិងកន្លះថាសពីរ

ករណីទទឹង 42m និងបណ្តោយ 50m

ផ្ទៃក្រឡាចតុកោណកែង $A_1 = 42 \times 50 = 2100m^2$

ថាសមានកាំ $R = 21m$ កន្លះថាសពីរស្មើនឹងថាសមួយដែលមានផ្ទៃក្រឡា

ថាស $A_2 = 3.14 \times 21 \times 21 = 3.14 \times 441 = 1384.74m^2$

ហេតុនេះ ធាតអាតហែលទឹកមានផ្ទៃក្រឡា

$$A = A_1 + A_2 = 2100 + 1384.74 = 3484.74m^2 \text{ ។}$$

3. រូបផ្គុំដោយត្រីកោណពីរនិងចតុកោណប្លាយពីរ

ត្រីកោណមានកម្ពស់ 3m និងបាត 9m

ចតុកោណប្លាយមានកម្ពស់ 6m និងបាតតូច 6m និងបាតធំ 12m

ត្រីកោណនីមួយៗមានផ្ទៃក្រឡា $\frac{1}{2} \times 3 \times 9 = \frac{1}{2} \times 27 = 13.5m^2$

ចតុកោណប្លាយនីមួយៗមានផ្ទៃក្រឡា $\frac{1}{2} \times 6 \times (6 + 12) = \frac{1}{2} \times 6 \times 18 = 54m^2$

ដំបូលផ្ទះមានផ្ទៃក្រឡា

$$A = 2 \times 13.5 + 2 \times 54 = 27 + 108 = 135m^2$$

ចំនួនកញ្ចឹងទាំងអស់

$$135m^2 \times 50 = 6750 \text{ សន្លឹក ។}$$

វិធីគុណនិងវិធីចែកចំនួនសមាគម

លំហាត់ទំព័រទី ៤៣

ចូរគុណនាផលគុណខាងក្រោម

ក. 18.050×12	ខ. 25.115×18	គ. 33.183×27
ឃ. 135.205×43	ង. 192.480×56	ច. 215.178×62
ឆ. 285.312×65	ជ. 308.095×73	ឈ. 346.856×78
ញ. 15.450×18	ដ. 23.750×25	ឍ. 35.135×45
ន. 61.21×750	ណ. 85×170.554	ន. 92×153.425 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៣

ក. 216.6	ខ. 452.07	គ. 895.941
ឃ. 5 813.815	ង. 10 778.88	ច. 13 341.036
ឆ. 18 545.28	ជ. 22 490.935	ឈ. 27 054.768
ញ. 278.1	ដ. 593.75	ឍ. 1 581.075
ន. 45 907.5	ណ. 14 497.09	ន. 14 115.1 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤៤

ចូរធ្វើប្រមាណវិធីខាងក្រោម

ក. 16.25×5.3	ខ. 22.86×0.7	គ. 0.56×31.9
ឃ. 28.08×7.5	ង. 0.18×25.8	ច. 47.06×10.5
ឆ. 56.73×17.7	ជ. 69.05×15.5	ឈ. 73.3×21.35

ញ. 23.08×0.50

ដ. 98.5×2.25

ឝ. 25.5×25.50

ឧ. 58.8×47.45

ឃ. 10.95×5.80

ង. 15.05×82.8 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៤

ក. 86.125

ខ. 16.002

គ. 17.696

ឃ. 210.6

ង. 4.644

ច. 494.13

ឝ. 1 004.121

ឞ. 1 070.275

ស. 1 564.955

ញ. 11.54

ដ. 221.625

ឝ. 650.25

ឧ. 2 790.06

ឃ. 63.51

ង. 1 246.14 ។

លំហាត់ទំព័រទី៤៥

ចូរប៉ាន់ស្មានផលកុណាខាងក្រោម

ក. 18.05×9.7

ខ. 0.95×8.6

គ. 25.8×15.25

ឃ. 30.3×15.75

ង. 38.21×23.8

ច. 45.65×25.9

ឝ. 50.86×30.3

ឞ. 68.05×25.8

ស. 72.15×35.2

ញ. 78.15×38.7

ដ. 81.03×42.8

ឝ. 83.90×40.7

ឧ. 48.89×16.7

ឃ. 62.15×15.80

ង. 68.09×16.2

គ. 75.47×67.9

ច. 59.46×42.73

ឝ. 71.45×24.9 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៥

ក. 180

ខ. 9

គ. 390

ឃ. 480

ង. 912

ច. 1 196

ឝ. 1 530

ឞ. 1 768

ស. 2 520

ញ. 3 042

ដ. 3 483

ឝ. 3 444

ឧ. 833

ឃ. 992

ង. 1 088

គ. 5 100

ច. 2 537

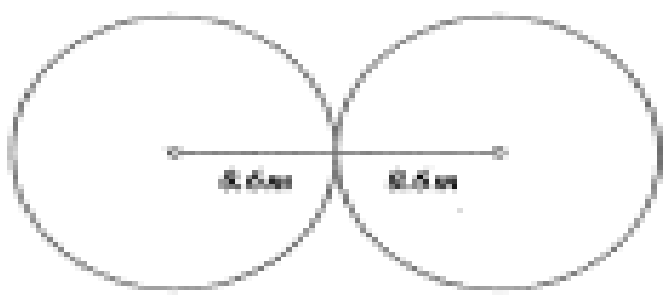
ឝ. 1 775 ។

១១ ចំណោទម៉ត្រីរទិ្តង

1. ជាងកាត់ដេរម្នាក់ប្រើកំណាត់សំពត់អស់ $1.25m$ សម្រាប់កាត់ទោមួយ ។ បើកាត់កាត់ទោ 15 តើកាត់ត្រូវប្រើកំណាត់សំពត់អស់ប៉ុន្មាន ?
2. ជាងម្នាក់ទិញស៊ីម៉ង់ត៍ 5 បារដោយក្នុង 1 បារមានទម្ងន់ $50kg$ ។ កាត់យកស៊ីម៉ង់ត៍នោះទៅធ្វើពាងទឹកបាន 12 ពាង ។ ក្នុងពាងមួយកាត់ប្រើស៊ីម៉ង់ត៍អស់ $20.25kg$ ។ តើជាងនោះទៅសល់ស៊ីម៉ង់ត៍ប៉ុន្មានគីឡូក្រាមទៀត ?
3. សុទ្ធយកប្រាក់ចុណ្ណារអាមេរិក 127 \$ ទៅជូរយកចុណ្ណារសិង្ហបុរី ។ បើអត្រាប្តូរប្រាក់កំណត់ 1 \$ អាមេរិកជូរបាន 1.38 \$ សិង្ហបុរី ។ តើសុទ្ធឈូរបានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?
4. គណនាបរិមាត្រនៃរង្វង់ដែលមានកាំ $1.25m$ ។

5. គណនាផលបូកបរិមាត្រនៃរង្វង់ទាំងពីរ រួចប្រៀបធៀបផលបូកនេះទៅនឹងបរិមាត្រនៃចតុកោណកែង ។

6. ចូណាទិញសាច់គោទៀត $2.5kg$ រួចវេចខ្ទប់ដាក់ក្នុងប្រអប់ដែលមានទម្ងន់ $0.34kg$ ហើយយកទៅធ្វើនិ្សបងទៀតនៅបរទេស ។ តើចូណាត្រូវបង់ថ្លៃធ្វើប៉ុន្មាន ? បើ $1kg$ ត្រូវបង់ថ្លៃ 6 \$ ។
7. ចំការមួយមានរាងចតុកោណកែងទទឹងមានប្រវែង $35.25m$ និងបណ្តោយវែងជាងទទឹង 4 ដង ។ គេលក់ដីចំការនោះថ្លៃ 5.8 \$ ក្នុង $1m^2$ ។ តើចំការនោះថ្លៃប៉ុន្មានចុណ្ណារ ?

ចម្លើយទំព័រទី ៤៦

1. $1.25 \times 15 = 18.75$

គាត់ត្រូវប្រើកំណាត់ស៊ីតាស់អស់ 18.75m ។

2. ជាងនោរមានស៊ីម៉ង់ត៍ $5 \times 50 = 250\text{kg}$

ធ្វើជាងគេប្រើស៊ីម៉ង់ត៍ $12 \times 20.25 = 243\text{kg}$

គាត់នៅសល់ស៊ីម៉ង់ត៍ $250 - 243 = 7\text{kg}$ ។

3. សុទ្ធជូរបានប្រាក់សិដ្ឋបុរី

$127 \times 1.38 = 175.26$ ដុល្លារសិដ្ឋបុរី ។

4. $p = 2\pi \times R = 2 \times 3.14 \times 1.25 = 6.28 \times 1.25$
 $= 7.85\text{m}$ ។

5. ផលបូកបរិមាត្រនៃរង្វង់ទាំងពីរ

$P_1 = 2 \times 2\pi R = 2 \times 2 \times 3.14 \times 0.6$
 $= 4 \times 1.884 = 7.536\text{m}$

បរិមាត្រនៃចតុកោណកែង

ចតុកោណកែងមាន

បណ្តោយ $4 \times 0.6 = 2.4\text{m}$ និង ទទឹង $2 \times 0.6 = 1.2\text{m}$

បរិមាត្រវា $p_2 = 2 \times (1.2 + 2.4)$
 $= 2 \times 3.6 = 7.2\text{m}$

$P_1 > P_2$

ដូចនេះ ផលបូករង្វង់ទាំងពីរគឺធំជាងបរិមាត្រនៃចតុកោណកែង ។

6. ទម្ងន់នៃទំនិញដែលត្រូវធ្វើ

$$2.5 + 0.34 = 2.39 \text{ kg}$$

ដោយដឹងថា 1kg ត្រូវបង់ថ្លៃ 6 \$

ហេតុនេះ ប្រាក់ត្រូវបង់អស់ប្រាក់ $2.39 \times 6 = 14.34 \text{ $ } \text{ ។}$

7. ផ្ទៃក្រឡាដីនៃចតរថភោណកែង

$$A = 35.25 \times 35.25 \times 4$$

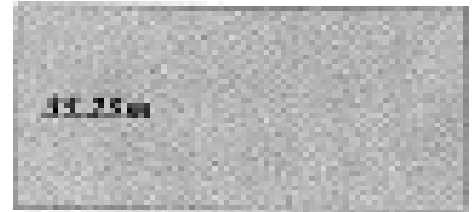
$$= 35.25 \times 141 = 4\,970.25 \text{ m}^2$$

ដោយដឹងថា 1 m^2 លក់ថ្លៃ 5.8 \$

ដូចនេះ ចំណាយដោះអាចលក់បាន

$$4\,970.25 \times 5.8 = 28\,827.45 \text{ $ } \text{ ។}$$

$$35.25 \times 4 \text{ m}$$

លំហាត់ទំព័រទី ៤៧

ចូរគណនាផលចែកដោយយកផ្នែកទសភាគត្រឹមខ្ទង់ភាគរាន់

ក. $12.23 \div 6$	ខ. $16.64 \div 8$	គ. $25.15 \div 12$
ឃ. $22.135 \div 4$	ង. $25.25 \div 4$	ច. $45.125 \div 5$
ឆ. $18.456 \div 9$	ជ. $50.25 \div 25$ ។	

ចម្លើយទំព័រទី ៤៧

ក. 2.038	ខ. 2.08	គ. 2.096	ឃ. 5.534
ង. 6.312	ច. 9.025	ជ. 2.051	ឆ. 2.01 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤៨

ចូរធ្វើប្រមាណវិធីនាងក្រោមដោយយកផលចែកត្រឹមខ្ទង់ភាគពាន់

ក. $18 \div 2.5$

ខ. $12 \div 0.5$

គ. $25 \div 0.25$

ឃ. $70 \div 0.5$

ង. $260 \div 1.3$

ច. $15 \div 4.15$

ឆ. $20 \div 8.5$

ជ. $26 \div 3.14$

ឈ. $35 \div 0.18$

ញ. $125 \div 5.25$

ដ. $255 \div 6.15$

ឧ. $385 \div 15.5$

ឧ. $505 \div 0.85$

ឃ. $620 \div 8.5$

ណ. $650 \div 25.5$

ក. $548 \div 18.2$

ច. $710 \div 50.2$

ខ. $852 \div 16.5$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៨

ក. 7.2

ខ. 24

គ. 100

ឃ. 140

ង. 200

ច. 3.614

ឆ. 2.353

ជ. 8.280

ឈ. 194.444

ញ. 23.810

ដ. 41.463

ឧ. 24.840

ឧ. 594.118

ឃ. 72.941

ណ. 25.490

ក. 30.110

ច. 14.143

ខ. 51.636 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤៩

ចូរធ្វើប្រមាណវិធីនាងក្រោមដោយយកផលចែកត្រឹមខ្ទង់ភាគពាន់

ក. $10.5 \div 1.5$

ខ. $1.84 \div 0.23$

គ. $25.8 \div 4.5$

ឃ. $31.2 \div 0.52$

ង. $45.24 \div 6.7$

ច. $32.5 \div 0.04$

ឆ. $22.08 \div 9.6$

ជ. $150.5 \div 0.25$

ឈ. $263.7 \div 0.25$

ញ. $17.24 \div 0.02$

ដ. $350.15 \div 8.5$

ឧ. $545.5 \div 0.25$

ឧ. $550.5 \div 15.7$

ឃ. $460.5 \div 0.46$

ណ. $572.8 \div 0.26$

ក. $0.945 \div 0.05$

ច. $0.872 \div 0.75$

ខ. $0.876 \div 1.85$ ។

ឧប្បាយទំព័រទី ៤៩

ក. 7

ឃ. 60

ន. 2.3

ញ. 862

ដ. 35.064

គ. 18.9

ឧ. 8.043

ង. 6.752

ជ. 602

គ. 41.194

ឈ. 1 001.087

ថ. 1.163

ក. 5.733

គ. 812.5

ឈ. 1 054.8

ថ. 2182

ណ. 2 203.077

ទ. 0.473 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤០

ចូរប៉ាន់ស្មានផលចែក

ក. $15.35 \div 0.85$

ឃ. $53.95 \div 16.3$

ន. $185.50 \div 38.9$

ញ. $360.40 \div 52.80$

ដ. $572.60 \div 58.17$

គ. $615.50 \div 85.12$

ថ. $786.8 \div 88.15$

ឧ. $22.5 \div 5.25$

ង. $72.2 \div 21.8$

ជ. $240.5 \div 41.35$

គ. $424.75 \div 50.05$

ឈ. $575.85 \div 60.15$

ច. $680.9 \div 92.15$

ន. $809.3 \div 96.68$

ត. $45.2 \div 12.7$

ថ. $120.8 \div 25.3$

ឈ. $265.35 \div 45.25$

ច. $485.3 \div 55.85$

ណ. $605.38 \div 65.8$

ទ. $765.15 \div 95.15$

ប. $965.65 \div 98.90$ ។

ឧប្បាយទំព័រទី ៤០

ក. 7

ឃ. 60

ន. 2.3

ញ. 862

ដ. 35.064

គ. 18.9

ឧ. 8.043

ង. 6.752

ជ. 602

គ. 41.194

ឈ. 1 001.087

ថ. 1.163

ក. 5.733

គ. 812.5

ឈ. 1 054.8

ថ. 2182

ណ. 2 203.077

ទ. 0.473 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤១

ចូរធ្វើប្រមាណវិធីខាងក្រោម (ផលចែកត្រឹមខ្ទង់ភាគពាន់)

ក. $2\,510.25 + 18.50$

ខ. $2\,837 + 180.315$

គ. $3\,042.315 + 23.45$

ឃ. $4\,206.405 + 256$

ង. $5\,015.108 + 4\,215.12$

ច. $6\,821.510 + 3\,250.555$

ឆ. $310.115 - 156$

ជ. $421.05 - 250$

ដ. $455 - 325.50$

ញ. $1\,850 - 585.752$

ហ. $3\,410 - 2\,810.265$

ថ. $3\,856.215 - 315$

ទ. $4\,685.505 - 289$

ឈ. $521.875 - 392.915$

ណ. 20.55×15

ត. 851×25.75

ដ. $52.85 + 15$

ឡ. $135.25 + 35.5$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤១

ក. $2\,528.75$

ខ. $3\,017.315$

គ. $3\,065.765$

ឃ. $4\,462.405$

ង. $9\,230.228$

ច. $10\,072.065$

ឆ. 154.116

ជ. 171.05

ដ. 129.5

ញ. $1\,264.248$

ថ. 599.735

ថ. $3\,541.215$

ទ. $4\,396.505$

ឈ. 128.96

ណ. 308.25

ត. $21\,913.25$

ឡ. 3.523

ឡ. 3.810 ។

ចំណោទទំព័រទី ៤២

- ប្រធានភូមិម្នាក់ចែកស្រូវចូជ 243.2kg ឱ្យកសិករ 16 គ្រួសារស្មើៗគ្នា ។
តើក្នុងមួយគ្រួសារទទួលបានស្រូវចូជប៉ុន្មាន ?
- ប្រេងកាត 4.5៛ មានទម្ងន់ 3.42kg ។ តើប្រេង 25៛ មានទម្ងន់ប៉ុន្មាន ?

3. ពូជឈាមទឹកត្រី 2 ចុង ។ ចុងទី 1 មានទឹកត្រី 21ℓ ចុងទី 2 មានទឹកត្រី 15ℓ ។ ភាគរយទឹកត្រីទាំង 2 ចុងច្រកចូលក្នុងដបដែលមានចំណុះ 0.75ℓ ។ តើភាគច្រកទឹកត្រីទាំងអស់បានប៉ុន្មានដប ? បើភាគលក់ទឹកត្រីក្នុងមួយដបថ្លៃ 1.500 រៀល ។ តើភាគលក់ទឹកត្រីទាំងអស់បានប៉ុន្មានរៀល ?
4. រង្វង់មួយមានបរិមាត្រ 13.188m រកកាំនៃរង្វង់នេះ ។
5. ជាងដេរហ្គាក់ទិញកំណាត់សំពត់ 134.5m អស់ប្រាក់ 250 ដុល្លារ ។ ភាគដឹងថាក្នុងនោអាវមួយសម្រាប់ត្រូវការកំណាត់សំពត់ 2.8m ។ ភាគលក់នោអាវទាំងអស់បានប្រាក់ 322.5 ដុល្លារ ។
 - ក. តើកំណាត់សំពត់ទាំងអស់ភាគនោអាវបានប៉ុន្មានសម្រាប់ ?
 - ខ. តើនោអាវមួយសម្រាប់ភាគចំណេញបានប្រាក់ប៉ុន្មានដុល្លារ ?
6. បូណាណេតកម្ពស់ 3 លើក លើកទី 1 លោតបាន 1.63m លើកទី 2 លោតបាន 1.61m ហើយនៅលើកទី 3 លោតបាន 1.65m ។ រកមធ្យមនៃកម្ពស់ដែលបូណាណេតបានគិតជាមធ្យម ។
7. ដីមួយកន្លែងមានរាងចតុកោណកែង ។ ទទឹងមានប្រវែង 12.5m ហើយមានផ្ទៃក្រឡាស្មើនឹងផ្ទៃក្រឡាដីរាងការេ ដែលមានជ្រុង 25m ។ គណនាបរិមាត្រដីរាងចតុកោណកែង ។
8. ដីមួយកន្លែងមានរាងចតុកោណកែង ។ បណ្តោយមានប្រវែង 35.5m ទទឹងមានប្រវែង 25.25m ។ គេធ្វើរបងជុំវិញដីនោះដោយទុកច្រកទ្វារចូល 3.2m ។ គេចំណាយលើផ្ទៃសាងសង់អស់ 650 ដុល្លារ ។ តើក្នុងរបង 1m ត្រូវចំណាយអស់ប៉ុន្មាន ?

ធម្មើយទំព័រទី ៤២

1. $243.2 + 16 = 15.2$

មួយគ្រួសារទទួលបានប្រាក់ចំណូល 15.2kg ។

2. រកទម្ងន់នៃប្រេងកាតក្នុង 1ℓ លើន

$$3.42 + 4.5 = 0.76kg$$

រកទម្ងន់នៃប្រេងកាតក្នុង 25ℓ

$$25 \times 0.7619 = 19kg$$

ហេតុនេះ ប្រេងកាត 25ℓ មានទម្ងន់ 19kg ។

3. ពូលីមានទឹកគ្រីសរុប $21 + 15 = 36ℓ$

ចំនួនដបដែលគាត់ច្រកបាន

$$36 \div 0.75 = 48 \text{ ដប}$$

ចំនួនប្រាក់ដែលគាត់លក់បាន

$$48 \times 1500 = 72000$$

ហេតុនេះ គាត់លក់បានប្រាក់ 72000 រៀល ។

4. តាង R ជាកាំនៃរង្វង់

$$\text{បរិមាត្រវាស់ណាស់ } p = 2\pi R = 2 \times 3.14R = 6.28R$$

$$\text{បើ } p = 13.188 \text{ ដោយ } 6.28R = 13.188$$

$$\text{ហើយ } R = 13.188 \div 6.28 = 2.1m$$

ហេតុនេះ រង្វង់មានកាំ 2.1m ។

5. ក. រកចំនួនដែលគាត់បាន

$$134.5 + 2.8 = 48$$

ហេតុនេះ គាត់កាត់ទោអាវបាន 48 សម្រាប់ ។

១. ភាគច្រើនដើមទឹកកំណត់ 250 \$ ហើយលក់បាន 322.5 \$

គាត់ចំណេញបាន $322.5 - 250 = 72.5$ \$

មួយសម្រាប់ចំណេញបាន $72.5 + 48 = 1.5$ \$

ដូចនេះ មួយសម្រាប់ចំណេញបានប្រាក់ 1.5 \$ ។

6. ចូលកលោតកម្ពស់ទាំងបីលើកសរុបបាន

$1.63 + 1.61 + 1.65 = 4.89m$

ជាមធ្យមចូលកលោតបាន $4.89 + 3 = 1.63m$

ហេតុនេះ ចូលកលោតបានកម្ពស់ 1.63m ។

7. តាង a ជាបណ្តោយនៃចតុកោណកែង

ផ្ទៃក្រឡាវាស្មើ $12.5 \times a$

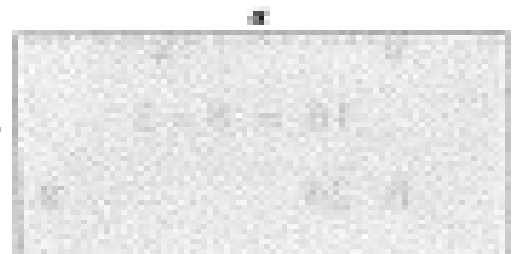
12.5

មើកស្មើនឹងផ្ទៃក្រឡានៃការេដែលស្មើ

$25 \times 25 = 625m^2$

នោះ $12.5a = 625$ ឬ $a = 625 + 12.5 = 50m$

ហេតុនេះ បណ្តោយនៃចតុកោណកែងស្មើ 50m ។

8. បរិមាត្រនៃចតុកោណកែងស្មើ

$2 \times (25.25 + 35.5) = 121.5m$

ប្រវែងរបងដែកព័ទ្ធជុំវិញដី

$121.5 - 3.2 = 118.3m$

តម្លៃនៃការសាងសង់របងក្នុង 1m

$650 + 118.3 = 5.5$ \$

ហេតុនេះ របងមួយម៉ែត្រសាងសង់អស់ប្រាក់ 5.5 \$ ។

តួចែករួមធំបំផុត - ពហុគុណរួមតូចបំផុត

លំហាត់ទំព័រទី ៨៣

1. ចូរឆ្លើយសំណួរទាំងប្រាំបី ៖

ក. 5 ជាកត្តានៃ 35 ឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

ខ. 8 ជាកត្តានៃ 58 ឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

គ. 17 ជាកត្តានៃ 156 ឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

2. ចូរសរសេរចំនួនទាំងប្រាំបីជាផលគុណកត្តាតាមកំរិត

16 = 8 x 2 ; 16 = 4 x 4 ; 16 = 1 x 16

ក. 24 ខ. 30 គ. 45 ឃ. 48 ង. 62 ។

3. ចូររកកត្តាទាំងអស់នៃចំនួនទាំងប្រាំបី

ក. 10 ខ. 18 គ. 21 ឃ. 29 ង. 31 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៨៣

1. ក. 5 ជាកត្តានៃ 35 ព្រោះ 5 ជាតួចែកនៃ 35 ។

ខ. 8 មិនមែនជាកត្តានៃ 58 ទេ ព្រោះ 8 មិនមែនជាតួចែកនៃ 58 ទេ ។

គ. 17 មិនមែនជាកត្តានៃ 156 ទេ ព្រោះ 17 មិនមែនជាតួចែកនៃ 156 ។

2. ក. 24 = 12 x 2 = 8 x 3 = 6 x 4 = 24 x 1

ខ. 30 = 10 x 3 = 6 x 5 = 30 x 1

គ. 45 = 15 x 3 = 9 x 5 = 45 x 1

ឃ. 48 = 12 x 4 = 8 x 6 = 16 x 3 = 48 x 1

ង. 62 = 31 x 2 = 62 x 1 ។

3. ក. 1 ; 2 ; 5 ; 10 ជាតួចែកនៃ 10

ហេតុនេះ 1 ; 2 ; 5 ; 10 ជាកត្តានៃ 10 ។

ខ. 1 ; 2 ; 3 ; 6 ; 18 ជាតួចែកនៃ 18

ហេតុនេះ 1 ; 2 ; 3 ; 6 ; 18 ជាកត្តានៃ 18 ។

គ. 1 ; 3 ; 7 ; 21 ជាតួចែកនៃ 21

ហេតុនេះ 1 ; 3 ; 7 ; 21 ជាកត្តានៃ 21 ។

ឃ. 1 ; 29 ជាតួចែកនៃ 29

ហេតុនេះ 1 ; 29 ជាកត្តានៃ 29 ។

ង. 1 ; 31 ជាតួចែកនៃ 31

ហេតុនេះ 1 ; 31 ជាកត្តានៃ 31 ។

លំហាត់ទី ៤៤

1. ចូររកចំនួនបឋមទាំងអស់

ក. ចំនួនពី 1 ដល់ 20

ខ. ចំនួនពី 20 ដល់ 50 ។

2. ចូរតូសបន្ទាត់ពីក្រោមចំនួនបឋម

ក. 5

ខ. 6

គ. 8

ឃ. 11

ង. 67

ច. 69

ឆ. 71

ជ. 91

ឈ. 125

ញ. 261

ដ. 357

ប. 369

ខ. 373

ឈ. 381

ណ. 450 ។

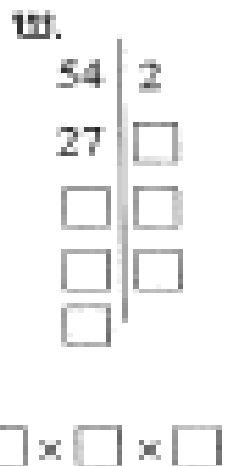
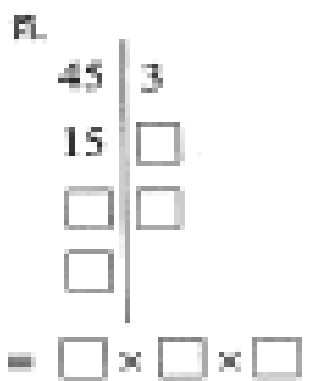
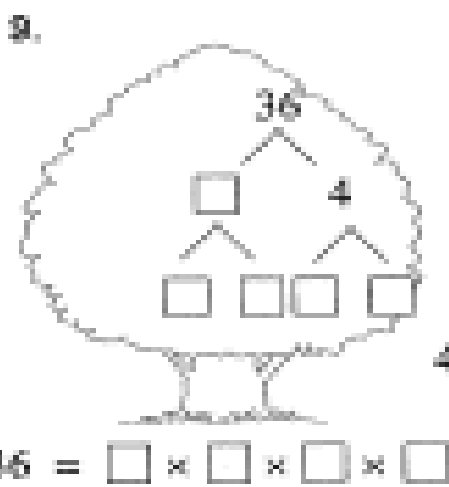
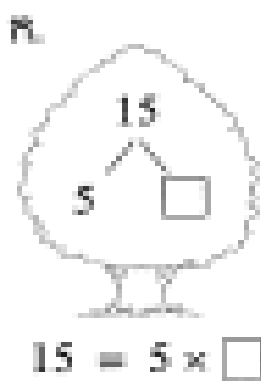
3. ចូររកចំនួនបឋមឱ្យបាន 2 និងចំនួនមិនបឋមឱ្យបាន 2 ក្រៅពីចំនួនបឋមនិង
ចំនួនមិនបឋមដែលមាននៅសំណួរខាងលើ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៤

- ក. 2 ; 3 ; 5 ; 7 ; 11 ; 13 ; 17 ; 19
 ខ. 23 ; 29 ; 31 ; 37 ; 41 ; 43 ; 47 ។
- 5 ; 11 ; 67 ; 71 ; 91 ; 373 ជាចំនួនបឋម ។
- ចំនួនបឋម : 73 ; 113
 ចំនួនមិនបឋម : 171 ; 172 ។

លំហាត់ទំព័រទី ៤៤

1. ចូរដំរេន នាងក្រោម

2. ចូរសរសេរចំនួននាងក្រោមជាផលគុណកត្តាបឋម

ក. 8	ខ. 16	គ. 21	ឃ. 27	ង. 39	ច. 42
ឆ. 56	ជ. 77	ណ. 125	ញ. 105	ដ. 204	ប. 255
ឧ. 350	ឈ. 355	ណ. 396	ក. 412	ច. 420	ខ. 450 ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៤

- ក. $15 = 5 \times 3$
 ខ. $45 = 3 \times 3 \times 5$
- ក. $36 = 3 \times 3 \times 2 \times 2$
 ខ. $54 = 2 \times 3 \times 3 \times 3$ ។

2. ក. $8 = 2 \times 2 \times 2$

គ. $21 = 3 \times 7$

ឃ. $39 = 3 \times 13$

ង. $56 = 2 \times 2 \times 2 \times 7$

ឈ. $125 = 5 \times 5 \times 5$

ណ. $204 = 2 \times 2 \times 3 \times 17$

ន. $350 = 2 \times 5 \times 5 \times 7$

ណា. $396 = 2 \times 2 \times 3 \times 3 \times 11$

ច. $420 = 2 \times 2 \times 3 \times 5 \times 7$

9. $16 = 2 \times 2 \times 2 \times 2$

ឃ. $27 = 3 \times 3 \times 3$

ច. $42 = 2 \times 3 \times 7$

ឆ. $77 = 7 \times 11$

ញ. $105 = 3 \times 5 \times 7$

ថ. $255 = 3 \times 5 \times 17$

ឈ. $355 = 5 \times 71$

ក. $412 = 2 \times 2 \times 103$

ខ. $450 = 2 \times 3 \times 3 \times 5 \times 5$ ។

សំណួរទំព័រទី ៤៦

ចូររកកូដែករួមធំបំផុតនៃចំនួនទាំងប្រាំ

ក. ក (2 ; 4)

ខ. ក (3 ; 6)

គ. ក (4 ; 6)

ឃ. ក (6 ; 10)

ង. ក (6 ; 12)

ច. ក (7 ; 14)

ង. ក (8 ; 16 ; 32)

ឆ. ក (5 ; 20 ; 30)

ឈ. ក (10 ; 20 ; 40)

ញ. ក (2 ; 4 ; 6)

ន. ក (3 ; 9 ; 12)

ថ. ក (4 ; 8 ; 12) ។

ចម្លើយទំព័រទី ៤៦

ក. ក (2 ; 4) = 2

ខ. ក (3 ; 6) = 3

គ. ក (4 ; 6) = 2

ឃ. ក (6 ; 10) = 2

ឃ. ក (6 ; 12) = 6

ច. ក (7 ; 14) = 7

ង. ក (8 ; 16 ; 32) = 8

ឆ. ក (5 ; 20 ; 30) = 5

ឈ. ក (10 ; 20 ; 40) = 10

ញ. ក (2 ; 4 ; 6) = 2

ន. ក (3 ; 9 ; 12) = 3

ថ. ក (4 ; 8 ; 12) = 4 ។

លំហាត់ទីពីរទី ៨៧

1. ចូរបំពេញ ទាងក្រោម

ក. $12 = 2 \times \square \times \square$

$18 = 2 \times \square \times \square$

គ. $(12 : 18) = \square$

ខ. $15 = \square \times \square \times \square$

$35 = \square \times \square \times \square$

គ. $(15 : 35) = \square$ ។

2. ចូររកចូលចែករួមធំបំផុត

ក. គ. $(6 : 12)$

គ. គ. $(12 : 27)$

ង. គ. $(30 : 50 : 210)$

ខ. គ. $(10 : 12)$

ឃ. គ. $(12 : 36 : 48)$

ច. គ. $(12 : 36 : 120)$ ។

ចម្លើយទីពីរទី ៨៧

1. ក. $12 = 2 \times 2 \times 3$

$18 = 2 \times 3 \times 3$

គ. $(12 : 18) = 6$

ខ. $15 = 3 \times 5$

$35 = 5 \times 7$

គ. $(15 : 35) = 5$ ។

2. ក. $6 = 2 \times 3$

$12 = 2 \times 2 \times 3$

គ. $(6 : 12) = 2 \times 3 = 6$

ខ. $10 = 2 \times 5$

$12 = 2 \times 2 \times 3$

គ. $(10 : 12) = 2$

គ. $12 = 2 \times 2 \times 3$

$27 = 3 \times 3 \times 3$

គ. $(12 : 27) = 3$

ឃ. $12 = 2 \times 2 \times 3$

$36 = 2 \times 2 \times 3 \times 3$

$48 = 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 3$

គ. $(12 : 36 : 48) = 2 \times 3 = 6$

$$b. 30 = 2 \times 3 \times 5$$

$$50 = 2 \times 5 \times 5$$

$$120 = 2 \times 3 \times 5 \times 7$$

$$k(30 ; 50 ; 210) = 2 \times 5 = 10$$

$$g. 12 = 2 \times 2 \times 3$$

$$36 = 2 \times 2 \times 3 \times 3$$

$$120 = 2 \times 2 \times 2 \times 3 \times 5$$

$$k(12 ; 36 ; 120) = 2 \times 3 = 6 \text{ ។}$$

លំហាត់ទំព័រទី ៨៨

1. ចូររក 5 ចូលីប្លង់ជាពហុគុណនៃចំនួនខាងក្រោម

ក. 3

ខ. 4

គ. 5

ឃ. 8

ង. 11

ច. 15

ឆ. 14

ជ. 18

ណ. 20

ញ. 25 ។

2. តើចំនួនខាងក្រោមជាពហុគុណនៃចំនួនណាខ្លះ ?

ក. 4

ខ. 6

គ. 8

ឃ. 12

ង. 14

ច. 15

ឆ. 18

ជ. 21

ណ. 22

ញ. 24 ។

ធម្មេយ៍ទំព័រទី ៨៨

1. ក. 3 ; 6 ; 9 ; 12 ; 15 ខ. 4 ; 8 ; 12 ; 16 ; 20

គ. 5 ; 10 ; 15 ; 20 ; 25 ឃ. 8 ; 16 ; 24 ; 32 ; 40

ង. 11 ; 22 ; 33 ; 44 ; 55 ច. 15 ; 30 ; 45 ; 60 ; 75

ឆ. 14 ; 28 ; 42 ; 56 ; 70 ជ. 18 ; 36 ; 54 ; 72 ; 90

ណ. 20 ; 40 ; 60 ; 80 ; 100

ញ. 25 ; 50 ; 75 ; 100 ; 125 ។

2. ក. 2 ; 4 ខ. 2 ; 3 ; 6 គ. 2 ; 4 ; 8
 ឃ. 2 ; 3 ; 6 ; 12 ង. 2 ; 7 ; 14 ច. 3 ; 5 ; 15
 ន. 2 ; 3 ; 6 ; 9 ; 18 ដ. 3 ; 7 ; 21 ឈ. 2 ; 11 ; 22
 ញ. 2 ; 3 ; 4 ; 6 ; 8 ; 12 ; 24 ។

 លំហាត់ទំព័រទី ៤៩

ចូររកពហុគុណរួមតូចបំផុតនៃចំនួនខាងក្រោម

ក. ៣ (2 ; 3)	ខ. ៣ (2 ; 4)	គ. ៣ (3 ; 4)
ឃ. ៣ (5 ; 10)	ង. ៣ (4 ; 8)	ច. ៣ (6 ; 12)
ន. ៣ (2 ; 4 ; 8)	ដ. ៣ (3 ; 6 ; 9)	
ឈ. ៣ (2 ; 4 ; 5)	ញ. ៣ (6 ; 8 ; 12)	
ដ. ៣ (3 ; 8 ; 12)	ថ. ៣ (5 ; 10 ; 15) ។	

 ចម្លើយទំព័រទី ៤៩

ក. ៣ (2 ; 3) = 6	ខ. ៣ (2 ; 4) = 4
គ. ៣ (3 ; 4) = 12	ឃ. ៣ (5 ; 10) = 10
ង. ៣ (4 ; 8) = 8	ច. ៣ (6 ; 12) = 12
ន. ៣ (2 ; 4 ; 8) = 8	ដ. ៣ (3 ; 6 ; 9) = 18
ឈ. ៣ (2 ; 4 ; 5) = 20	ញ. ៣ (6 ; 8 ; 12) = 24
ដ. ៣ (3 ; 8 ; 12) = 24	ថ. ៣ (5 ; 10 ; 15) = 30 ។

 លំហាត់ទំព័រទី ៦០

១. ចូរបំពេញ ខាងក្រោម

ក. $6 = 2 \times \square$	ខ. $12 = \square \times \square \times \square$
$8 = 2 \times \square \times \square$	$15 = \square \times \square$
$\text{៣}(6 ; 8) = \square$	$\text{៣}(12 ; 15) = \square$ ។

2. ចូររកពហុគុណរួមតូចបំផុតនៃចំនួនខាងក្រោម

ក. ៣ (6 ; 8)

ខ. ៣ (9 ; 12)

គ. ៣ (9 ; 15)

ឃ. ៣ (15 ; 21)

ង. ៣ (10 ; 30)

ច. ៣ (15 ; 45)

ឆ. ៣ (4 ; 6 ; 12)

ជ. ៣ (3 ; 5 ; 7)

ឈ. ៣ (9 ; 15 ; 45)

ញ. ៣ (8 ; 16 ; 24)

ដ. ៣ (4 ; 12 ; 18)

ឧ. ៣ (9 ; 12 ; 27)

ឡ. ៣ (12 ; 18 ; 24)

ល. ៣ (15 ; 45 ; 60)

ណ. ៣ (20 ; 50 ; 75) ។

 ចម្លើយទំព័រទី ៦០

1. ក. $6 = 2 \times 3$

$8 = 2 \times 2 \times 2$

$\text{៣}(6 ; 8) = 2 \times 2 \times 2 \times 3 = 24$

ខ. $12 = 2 \times 2 \times 3$

$15 = 3 \times 5$

$\text{៣}(12 ; 15)$

$= 3 \times 2 \times 2 \times 5 = 60$ ។

2. ក. $\text{៣}(6 ; 8) = 24$

គ. $\text{៣}(9 ; 15) = 45$

ង. $\text{៣}(10 ; 30) = 30$

ឆ. $\text{៣}(4 ; 6 ; 12) = 12$

ឈ. $\text{៣}(9 ; 15 ; 45) = 45$

ញ. $8 = 2 \times 2 \times 2$; $16 = 2 \times 2 \times 2 \times 2$; $24 = 2 \times 2 \times 2 \times 3$

$\text{៣}(8 ; 16 ; 24) = 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 3 = 48$

ដ. $4 = 2 \times 2$; $12 = 2 \times 2 \times 3$; $18 = 2 \times 3 \times 3$

$\text{៣}(4 ; 12 ; 18) = 2 \times 2 \times 3 \times 3 = 36$

ច. $9 = 3 \times 3$; $12 = 3 \times 4$; $27 = 3 \times 3 \times 3$

$\text{D}(9 ; 12 ; 27) = 3 \times 3 \times 3 \times 4 = 108$

ឡ. $12 = 2 \times 2 \times 3$; $18 = 2 \times 3 \times 3$; $24 = 2 \times 2 \times 2 \times 3$

$\text{D}(12 ; 18 ; 24) = 2 \times 2 \times 2 \times 3 \times 3 = 72$

ឃ. $15 = 3 \times 5$; $45 = 3 \times 3 \times 5$; $60 = 2 \times 2 \times 3 \times 5$

$\text{D}(15 ; 45 ; 60) = 2 \times 2 \times 3 \times 3 \times 5 = 180$

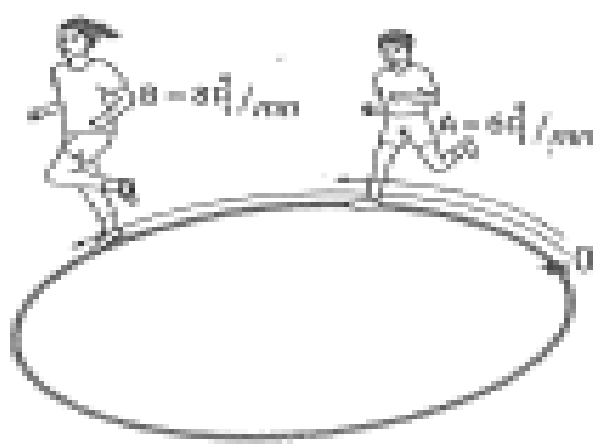
ង. $20 = 2 \times 2 \times 5$; $50 = 2 \times 5 \times 5$; $75 = 5 \times 5 \times 3$

$\text{D}(20 ; 50 ; 75) = 2 \times 2 \times 5 \times 5 \times 5 = 300$ ។

📖 ៥. លោកទំព័រទី ៦១

1. វណ្ណាមានអាយុស្មើនឹងផលបូកបួនតួដំបូងនៃចំនួនបឋម ។ តើវណ្ណាមានអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ ?
2. រស្មីជាប្អូនស្រីរបស់សុខា ។ អាយុរបស់អ្នកទាំងពីរដូចគ្នាបឋមនៃ 55 ។ តើវណ្ណាមានអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ ? សុខាមានអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំ ?
3. វិះទិញអាវមួយមានតម្លៃស្មើនឹងផលបូក ? តួដំបូងនៃចំនួនបឋមតុលានឹង 100 ។ តើអាវរបស់វិះមានតម្លៃប៉ុន្មានរៀល ?
4. សហគ្រាសមួយមានកម្មករប្រុស 48 នាក់និងស្រី 72 នាក់ ។ កម្មករទាំងនោះត្រូវបានបង្កើតជាក្រុមតូចៗ ដើម្បីជួសជុលផ្លូវថ្នល់មួយកន្លែង ដែលក្រុមនីមួយៗចំនួនកម្មករប្រុសនឹងស្រីសមាមាត្រគ្នា ។ តើគេបង្កើតជាក្រុមតូចៗ ច្រើនបំផុតបានប៉ុន្មានក្រុម ?

5. ចិចមួយដើមថ្ងៃ 1 200 ។ ហើយសៀវភៅមួយក្បាលថ្ងៃ 1 500 ។ បូណាចង់ ឱ្យការទិញចិចនិងការទិញសៀវភៅចំណាយប្រាក់ស្មើគ្នា ហើយត្រូវអស់ប្រាក់ តិចបំផុត ។ តើបូណាត្រូវទិញចិចប៉ុន្មាន ? និងសៀវភៅប៉ុន្មាន ?
6. គេមានប៊ិច 24 ដើមនិងសៀវភៅ 18 ក្បាល ។ គេយកប៊ិចនិងសៀវភៅទាំង នេះទៅបែងចែកឱ្យសិស្សដែលម្នាក់ៗទទួលបានចំណែកដូចគ្នា ។ តើគេបែង ចែកឱ្យសិស្សយ៉ាងច្រើនបានប៉ុន្មាននាក់ ?
7. អាឌីរៀបផ្កាកុលាប 16 ទងនិងផ្កាសាតូរ៉ា 24 ទង ដាក់ក្នុងថង់ដើមួយៗមានចំនួន ផ្កាស្មើគ្នា ។ តើអាឌីត្រូវការថង់ច្រើនបំផុតប៉ុន្មាន ដើម្បីរៀបផ្កាគោរអស់ ?
8. ភារីរៀបស្វាយទុំ 24 ថ្លែនិងក្រូចឃ្មីច 32 ថ្លែដាក់ក្នុងថាស ។ ថាសដើមួយៗ មានថ្លែលើពីរមុខដូចៗគ្នា ។ តើនាងត្រូវការថាសច្រើនបំផុតប៉ុន្មាន ដើម្បី រៀបថ្លែលើគោរអស់ ?
9. បុប្ផាបោសថ្នាក់រាល់ 4 ថ្ងៃម្តង ចិត្តាបោសថ្នាក់រាល់ 6 ថ្ងៃម្តង ។ អ្នកទាំងពីរ បោសរួមគ្នានៅថ្ងៃទី 1 នៃខែមួយ ។ តើអ្នកទាំង 2 បោសរួមគ្នាទៀតលើកទី 2 និងលើកទី 3 នៅថ្ងៃទីប៉ុន្មាន ?
10. ចូរប្រៀបធៀប 12×18 និង $៣ (12 : 18) \times ៣ (12 : 18)$ ។
11. សិស្ស A និងសិស្ស B រត់ចេញពីទី 0 ដំណាច់គ្នា ។ ដោយនិងថាសិស្ស A រត់ បាន 6 ជុំក្នុង 1៣៣ ហើយសិស្ស B រត់ បាន 8 ជុំក្នុង 1៣៣ ។ តើប៉ុន្មាននាទី ក្រោយមកទើបអ្នកទាំងពីរបានមកដល់ ទី 0 ដំណាច់គ្នាម្តងទៀត ?

12. ក្រុមអនាម័យទឹកស្អាត 3 ក្រុម បានចេញទៅដឹកអណ្តូងជូនប្រជាជនតាមទេត្តា នានា ។ ដោយដឹងថាក្រុមទីមួយ 3 ទែចេញម្តង ក្រុមទីពីរ 4 ទែចេញម្តង ហើយក្រុមទីបី 6 ទែចេញម្តង ។ លើកទីមួយ ក្រុមទាំងបីចេញព្រមគ្នានៅទែ មករាដៃឆ្នាំ ។ តើប៉ុន្មានទែទៅមុខទៀត ទើបក្រុមទាំងបីបានចេញព្រមគ្នាម្តង ទៀត ? នៅទែណា ?
13. នាឡិកា 3 រោងក្នុងរយៈពេលផ្សេងៗគ្នា ។ នាឡិកាទីមួយរោងរាល់ 10 នាទី នាឡិកាទីពីររោងរាល់ 15 នាទី និងនាឡិកាទីបីរោងរាល់ 20 នាទី ។ រករយៈ ពេលខ្លីបំផុតដែលនាឡិកាទាំងបីរោងព្រមគ្នាម្តងទៀត មន្ទាត់ពីវាបានរោង ព្រមគ្នាម្តងរួចហើយ ។

៦ ម៉ឺនទំព័រទី ៦១

1. ចូនក្នុងចុងនៃចំនួនបឋម 2 ; 3 ; 5 ; 7
 $2 + 3 + 5 + 7 = 17$
 ហេតុនេះ វិល្លាមានអាយុ 17 ឆ្នាំ ។
2. កន្លាបឋមនៃ 55 គឺ 5 និង 11
 ហេតុនេះ សុខាមានអាយុ 11 ឆ្នាំ ហើយរស្មីមានអាយុ 5 ឆ្នាំ ។
3. 7 ក្នុងចុងនៃចំនួនបឋម 2 ; 3 ; 5 ; 7 ; 11 ; 13 ; 17
 $2 + 3 + 5 + 7 + 11 + 13 + 17 = 58$; $58 \times 100 = 5\ 800$
 អានមានតម្លៃ 5 800 រៀល ។

4. ដើម្បីកុំឱ្យសល់កម្មករប្រុសនិងកម្មករស្រី គេត្រូវបែងចែកកម្មករប្រុសនិងកម្មករស្រីឱ្យមានចំនួនក្រុមស្មើគ្នា ។

ក្នុងករណីនេះគេត្រូវរក គ (48 ; 72)

$$48 = \underbrace{(2)} \times \underbrace{(2)} \times \underbrace{(2)} \times 2 \times \underbrace{(3)}$$

$$72 = \underbrace{(2)} \times \underbrace{(2)} \times \underbrace{(2)} \times 3 \times \underbrace{(3)}$$

$$\text{គ}(48 ; 72) = 2 \times 2 \times 2 \times 3 = 24$$

មានន័យថា កម្មករប្រុសមាន 24 ក្រុម ដែលក្រុមនីមួយៗមានគ្នា 2 នាក់
 ហើយកម្មករស្រីមាន 24 ក្រុម ដែលក្រុមនីមួយៗមានគ្នា 3 នាក់
 ហេតុនេះ គេអាចបង្កើតបាន 24 ក្រុមតូច ដែលក្រុមនីមួយៗមានគ្នា 5 នាក់
 ក្នុងនោះ បុរស 2 នាក់ ហើយស្រី 3 នាក់ ។

5. បំភ្លឺសំណួរ :

បើបុណ្យទិញបិទ 10 ដើម ត្រូវអស់ប្រាក់ $10 \times 1\,200 = 12\,000$ ៛
 ហើយទិញសៀវភៅ 4 ក្បាល ត្រូវអស់ប្រាក់ $4 \times 1\,500 = 6\,000$ ៛
 មានន័យថា ការទិញបិទនិងការទិញសៀវភៅអស់ប្រាក់ស្មើគ្នា
 ហើយបុណ្យ ត្រូវអស់ប្រាក់សរុប 24 000 ៛ ។

ដំណោះស្រាយលំហាត់

ដើម្បីឱ្យការទិញបិទនិងការទិញសៀវភៅអស់ប្រាក់ស្មើគ្នា

ហើយអស់ប្រាក់តិច គេត្រូវរក គ (1 200 ; 1 500)

$$\text{គ}(1\,200 ; 1\,500) = 300$$

មានន័យថា បុណ្យទិញបិទអស់ប្រាក់ 6 000 ៛

និងទិញសៀវភៅអស់ប្រាក់ 6 000 ៛

សរុបអស់ប្រាក់ 12 000 ៛ក្នុងនោះបុណ្យទិញបិទ $6\,000 \div 1\,200 = 5$ ដើម

ហើយទិញសៀវភៅ $6\,000 \div 1\,500 = 4$ ក្បាល ។

6. បំភ្លឺសំណួរ :

បើគេឱ្យសិស្សម្នាក់ទទួលបានប៊ិច 12 ដើមនិងសៀវភៅ 9 ក្បាល ដោះគេ
 ចែកចែកបានត្រឹមត្រូវតែ 2 នាក់ ។

ដំណោះស្រាយសំបាត់

ដើម្បីចែកចែកឱ្យសិស្សបានគ្នាច្រើននោះ គេត្រូវរក ត (24 ; 18)

$$24 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times 2 \times 2 \times \underbrace{3}_{\text{3}}$$

$$18 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times 3 \times \underbrace{3}_{\text{3}} \quad \text{ត}(24 ; 18) = 2 \times 3 = 6$$

មានន័យថា គេចែកចែកឱ្យសិស្សបានតែ 6 នាក់

ក្នុងនោះ សិស្សម្នាក់ទទួលបានប៊ិច $24 \div 6 = 4$ ដើម

ហើយទទួលបានសៀវភៅ $18 \div 6 = 3$ ក្បាល ។

7. គេត្រូវរក ត (16 ; 24)

$$16 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times 2$$

$$24 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times 3 \quad \text{ត}(16 ; 24) = 2 \times 2 \times 2 = 8$$

ហេតុនេះ ជាត្រូវការចូល 8 ដែលចូលីមួយៗមានផ្កាកុលាប $16 \div 8 = 2$ ទង

និងផ្កាសាច្ចា ២ $24 \div 8 = 3$ ទង ។

8. គេត្រូវរក ត (24 ; 32)

$$24 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times 3$$

$$32 = \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times \underbrace{2}_{\text{2}} \times 2 \times 2 \quad \text{ត}(24 ; 32) = 2 \times 2 \times 2 = 8$$

ជាត្រូវការជាស 8 ។

9. ដើម្បីរកថ្លៃដែលត្រូវជួបគ្នាម្តងទៀត

$$\text{គេត្រូវរក } \text{ព} (4 ; 6) = 12$$

មានន័យថា ជារៀងរាល់ 12 ថ្ងៃ គេត្រូវជួបគ្នាម្តងទៀត

ហេតុនេះ គេត្រូវជួបគ្នាលើកទី 2 នៅថ្ងៃទី 13

ហើយជួបគ្នាលើកទី 3 នៅថ្ងៃទី 25 ។

10. $\text{គ} (12 ; 18) = 6$ $\text{ព} (12 ; 18) = 36$

$$\text{គ} (12 ; 18) \times \text{ព} (12 ; 18) = 6 \times 36 = 216$$

$$12 \times 18 = 216$$

ហេតុនេះ $12 \times 18 = \text{គ} (12 ; 18) \times \text{ព} (12 ; 18)$ ។

11. គេត្រូវរក $\text{ព} (6 ; 8) = 24$

មានន័យថាសិស្ស A និងសិស្ស B ត្រូវជួបគ្នាម្តងទៀតបន្ទាប់ពីរតំបន់ 24 ឃត ។

12. គេត្រូវរក $\text{ព} (3 ; 4 ; 6) = 12$

មានន័យថា ក្រុមទាំងបីត្រូវចេញប្រមត្តានៅ 12 ខែក្រោយមក

ហេតុនេះ ក្រុមទាំងបីនឹងចេញប្រមត្តានៅខែមករានៃឆ្នាំក្រោយ ។

13. គេត្រូវរក $\text{ព} (10 ; 15 ; 20) = 60$

មានន័យថាភាគីទាំងបីត្រូវរោងប្រមត្តាម្តងទៀត

បន្ទាប់ពីរដើរបាន 60 នាទីក្រោយមក ។

វិធីបូកនិងវិធីដកស្រុភាគ

លំហាត់ទំព័រទី ៦៤

1. រកភាគបែងរួមនៃប្រភាគខាងក្រោម

ក. $\frac{1}{2}$ និង $\frac{1}{3}$

គ. $\frac{3}{5}$ និង $\frac{6}{7}$

ឃ. $\frac{5}{21}$ និង $\frac{15}{52}$

ង. $\frac{3}{5} : \frac{1}{9}$ និង $\frac{1}{2}$

ច. $\frac{13}{32} : \frac{11}{25}$ និង $\frac{20}{110}$

ដ. $\frac{3}{5} : \frac{1}{9}$ និង $\frac{1}{2}$

ទ. $\frac{2}{3}$ និង $\frac{4}{5}$

ឃ. $\frac{4}{8}$ និង $\frac{5}{9}$

ង. $\frac{11}{31}$ និង $\frac{25}{100}$

ច. $\frac{3}{12} : \frac{6}{20}$ និង $\frac{15}{32}$

ឃ. $\frac{3}{5} : \frac{4}{7}$ និង $\frac{6}{17}$

ដ. $\frac{13}{35} : \frac{20}{21}$ និង $\frac{35}{200}$ ។

2. ចូរសម្រួលប្រភាគរួចរកភាគបែងរួម

ក. $\frac{2}{4}$ និង $\frac{5}{10}$

គ. $\frac{15}{20}$ និង $\frac{3}{9}$

ឃ. $\frac{24}{32}$ និង $\frac{25}{45}$

ង. $\frac{6}{15} : \frac{4}{18}$ និង $\frac{3}{21}$

ច. $\frac{30}{35} : \frac{40}{20}$ និង $\frac{45}{72}$

ដ. $\frac{15}{25} : \frac{30}{20}$ និង $\frac{25}{200}$

ទ. $\frac{1}{35} : \frac{3}{70}$ និង $\frac{6}{61}$

ទ. $\frac{3}{12}$ និង $\frac{8}{20}$

ឃ. $\frac{8}{14}$ និង $\frac{5}{15}$

ង. $\frac{18}{42}$ និង $\frac{60}{108}$

ច. $\frac{32}{72} : \frac{15}{45}$ និង $\frac{7}{28}$

ឃ. $\frac{10}{20} : \frac{15}{35}$ និង $\frac{50}{100}$

ដ. $\frac{12}{20} : \frac{2}{4}$ និង $\frac{13}{15}$

ង. $\frac{4}{13} : \frac{1}{23}$ និង $\frac{12}{101}$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៦៤

រកភាគបែងរួមតូចបំផុតនៃប្រភាគខាងក្រោម

ក. $\frac{1}{4} ; \frac{2}{5}$ និង $\frac{3}{6}$

ខ. $\frac{5}{7} ; \frac{3}{10}$ និង $\frac{4}{5}$

គ. $\frac{1}{5} ; \frac{3}{7}$ និង $\frac{5}{14}$

ឃ. $\frac{1}{6} ; \frac{3}{8}$ និង $\frac{7}{12}$

ង. $\frac{1}{2} ; \frac{3}{9}$ និង $\frac{2}{3}$

ច. $\frac{7}{25}$ និង $\frac{6}{5}$

ឆ. $\frac{1}{2} ; \frac{3}{4} ; \frac{1}{12}$ និង $\frac{7}{27}$

ជ. $\frac{3}{8} ; \frac{4}{6} ; \frac{1}{16}$ និង $\frac{3}{36}$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៦៤

មុននឹងរកភាគបែងរួមគេសម្រួលប្រភាគសិន

ក. $\frac{1}{4} ; \frac{2}{5}$ និង $\frac{1}{2}$

ខ. ភាគបែងរួម $10 \times 7 = 70$

ភាគបែងរួម $4 \times 5 = 20$

គ. ភាគបែងរួម $14 \times 5 = 70$

ឃ. ភាគបែងរួមជា

ព $(6 ; 8 ; 12) = 24$

ង. $\frac{1}{2} ; \frac{1}{3}$ និង $\frac{2}{3}$

ច. ព $(25 ; 5) = 25$

ភាគបែងរួមស្មើ 6

ភាគបែងរួមស្មើ 25

ឆ. ព $(2 ; 4 ; 12 ; 27) = 108$

ភាគបែងរួមស្មើ 108

ជ. $\frac{3}{8} ; \frac{2}{3} ; \frac{1}{16}$ និង $\frac{1}{12}$

ព $(3 ; 8 ; 16 ; 12) = 192$ ។

ភាគបែងរួមស្មើ 192 ។

លំហាត់ទី ៦

រកភាគបែងរួមតូចបំផុតនៃប្រភាគខាងក្រោម

ក. $\frac{3}{7}$ និង $\frac{4}{21}$

ខ. $\frac{7}{15}$ និង $\frac{6}{35}$

គ. $\frac{3}{31}$; $\frac{4}{62}$ និង $\frac{7}{32}$

ឃ. $\frac{1}{20}$; $\frac{3}{100}$ និង $\frac{14}{200}$ ។

៦ មើយទី ៦

ក. $\text{M}(7 ; 21) = 21$

ភាគបែងរួមស្មើ 21

ខ. $\text{M}(15 ; 35) = 105$

ភាគបែងរួមស្មើ 105

គ. $\frac{3}{31}$; $\frac{2}{31}$ និង $\frac{7}{32}$

$\text{M}(31 ; 31 ; 32) = 992$

ភាគបែងរួមស្មើ 992

ឃ. $\frac{1}{20}$; $\frac{3}{100}$ និង $\frac{7}{100}$

$\text{M}(20 ; 100 ; 100) = 100$

ភាគបែងរួមស្មើ 100 ។

លំហាត់ទី ៧

1. ចូររួមប្រភាគខាងក្រោម

ក. $\frac{1}{6} + \frac{1}{3}$

ខ. $\frac{1}{4} + \frac{1}{8}$

គ. $\frac{3}{8} + \frac{1}{2}$

ឃ. $\frac{7}{16} + \frac{1}{2}$

ង. $\frac{3}{8} + \frac{1}{4}$

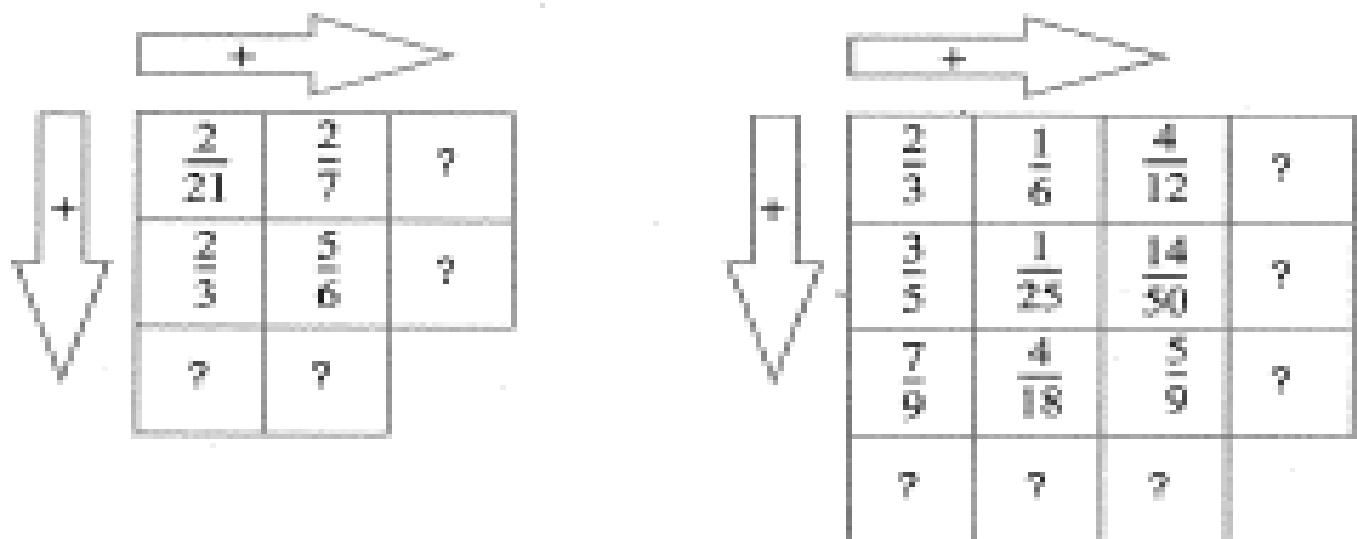
ច. $\frac{5}{12} + \frac{1}{3}$

ឆ. $\frac{7}{8} + \frac{4}{5} + \frac{5}{6}$

ជ. $\frac{4}{15} + \frac{7}{30} + \frac{20}{45}$

ឈ. $\frac{6}{25} + \frac{1}{8} + \frac{4}{35}$ ។

2. ចូរបំពេញតារាងខាងក្រោម

3. ចូរបំពេញតារាងតាមលំនាំកំរិតខាងក្រោម

A	B	C	B + C
$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1
$\frac{1}{2} + \frac{1}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	1
$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8}$	$\frac{7}{8}$	$\frac{1}{8}$	1
$\frac{1}{2} + \dots + \dots + \frac{1}{16}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{1}{16}$	1
$\dots + \dots + \dots + \dots + \frac{1}{64}$

៦ ម៉ឺន ៧ ទី ៦៨

1. ក. $\frac{1}{6} + \frac{1}{3} = \frac{1}{6} + \frac{2}{6}$
 $= \frac{1+2}{6} = \frac{3}{6} = \frac{1}{2}$

9. $\frac{1}{4} + \frac{1}{8} = \frac{2}{8} + \frac{1}{8}$
 $= \frac{2+1}{8} = \frac{3}{8}$

$$\begin{aligned} \text{ii. } \frac{3}{8} + \frac{1}{2} &= \frac{3}{8} + \frac{4}{8} \\ &= \frac{3+4}{8} = \frac{7}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{iii. } \frac{3}{8} + \frac{1}{4} &= \frac{3}{8} + \frac{2}{8} \\ &= \frac{3+2}{8} = \frac{5}{8} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{iv. } \frac{7}{8} + \frac{4}{5} + \frac{5}{6} &= \frac{105}{120} + \frac{96}{120} + \frac{100}{120} \\ &= \frac{301}{120} \end{aligned}$$

$$\text{v. } \frac{6}{25} + \frac{1}{8} + \frac{4}{35} = \frac{336 + 175 + 160}{1400} = \frac{671}{1400}$$

$$\begin{aligned} \text{vi. } \frac{7}{16} + \frac{1}{2} &= \frac{7}{16} + \frac{8}{16} \\ &= \frac{7+8}{16} = \frac{15}{16} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{vii. } \frac{5}{12} + \frac{1}{3} &= \frac{5}{12} + \frac{4}{12} \\ &= \frac{5+4}{12} = \frac{9}{12} = \frac{3}{4} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{viii. } \frac{4}{15} + \frac{7}{30} + \frac{20}{45} &= \frac{4}{15} + \frac{7}{30} + \frac{4}{9} \\ &= \frac{24 + 21 + 40}{90} = \frac{85}{90} = \frac{17}{18} \end{aligned}$$

2.

$\frac{2}{21}$	$\frac{2}{7}$	$\frac{8}{21}$
$\frac{2}{3}$	$\frac{5}{6}$	$\frac{9}{6}$
$\frac{16}{21}$	$\frac{47}{42}$	

$\frac{2}{3}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{4}{12}$	$\frac{14}{12}$
$\frac{3}{5}$	$\frac{1}{25}$	$\frac{14}{50}$	$\frac{46}{50}$
$\frac{7}{9}$	$\frac{4}{18}$	$\frac{5}{9}$	$\frac{28}{18}$
$\frac{92}{45}$	$\frac{256}{450}$	$\frac{1052}{900}$	

3.

$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{1}{16}$	1
$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \frac{1}{32} + \frac{1}{64}$	$\frac{63}{64}$	$\frac{1}{64}$	1

ចំណោទទំព័រទី ៦៩

1. ក្នុងមួយថ្ងៃ ពូសំលើកទំនប់បាន $\frac{7}{8}$ គោន និងមីងសាលលើកទំនប់បាន $\frac{8}{16}$ គោន ។
តើទាំងពីរនាក់លើកទំនប់ក្នុងមួយថ្ងៃបានប៉ុន្មានគោនដែរ ?
2. បូណកប្រើសាប៊ូបោកខោអាវអស់ $\frac{1}{2}$ kg និងនារីប្រើសាប៊ូអស់ $\frac{4}{8}$ kg ។
តើអ្នកទាំងពីរនាក់ប្រើសាប៊ូអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
3. មីងបានទិញសាច់ជ្រូកទម្ងន់ $\frac{5}{6}$ kg និងសាច់គោទម្ងន់ $\frac{1}{2}$ kg ។ តើសាច់ទាំងពីរ
មុនមានទម្ងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
4. ពានីញ៉ាខ័នឡឹកលើកទីមួយអស់ $\frac{2}{7}$ និងលើកទីពីរអស់ $\frac{1}{3}$ ។ តើខ័នឡឹកដែលនៅ
ញ៉ាទាំងពីរលើកអស់ប៉ុន្មាន ?
5. ពូសំធ្វើស្រូវវស្សាបាន $\frac{7}{8}$ គោន ធ្វើស្រូវប្រាំង $\frac{13}{14}$ គោន និងធ្វើស្រូវប្រដេញ
ទឹកបាន 900 kg ។
ក. តើពូសំផលិតស្រូវវស្សានិងស្រូវប្រាំងបានប៉ុន្មានគោន ?
ខ. តើពូសំផលិតស្រូវទាំងអស់បានប៉ុន្មានគោន ? (1 គោន = 1 000 kg)
6. ចម្ងាយផ្លូវពីផ្ទះសុខាទៅសាលារៀនមានប្រវែង $\frac{1}{2}$ km ពីសាលារៀនទៅ
សាលាឃុំមានប្រវែង $\frac{8}{10}$ km និងពីសាលាឃុំទៅមណ្ឌលសុខភាពមានប្រវែង
1 500 m ។
ក. តើចម្ងាយផ្លូវពីសាលារៀនទៅមណ្ឌលសុខភាពមានប្រវែងប៉ុន្មានគីឡូ
ម៉ែត្រ ?
ខ. តើចម្ងាយផ្លូវពីផ្ទះសុខាទៅមណ្ឌលសុខភាពមានចម្ងាយប៉ុន្មានគីឡូ
ម៉ែត្រ ? $(1 \text{ km} = 1 000 \text{ m} \quad ; \quad 1 \text{ m} = \frac{1}{1 000} \text{ km})$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៦៩

1. $\frac{7}{8} + \frac{8}{16} = \frac{14}{16} + \frac{8}{16} = \frac{22}{16} = \frac{11}{8}$

អ្នកទាំងពីរលើកទំនប់បាន $\frac{11}{8}$ ។

2. $\frac{1}{2} + \frac{4}{8} = \frac{4}{8} + \frac{4}{8} = \frac{8}{8} = 1$

អ្នកទាំងពីរប្រើសាប៊ូអស់ 1kg ។

3. $\frac{5}{6} + \frac{1}{2} = \frac{5}{6} + \frac{3}{6} = \frac{8}{6} = \frac{4}{3}$

សាច់ទាំងពីរមុខមានទម្ងន់ $\frac{4}{3}$ kg ។

4. $\frac{2}{7} + \frac{1}{3} = \frac{2 \times 3}{21} + \frac{1 \times 7}{21} = \frac{6}{21} + \frac{7}{21} = \frac{6+7}{21} = \frac{13}{21}$

ញ៉ាំទាំងពីរលើកអស់ $\frac{13}{21}$ ដៃនីមួយៗ ។

5. ប្រូប៊ែរស្យា $\frac{7}{8}$ តោនត្រូវជា $\frac{7}{8} \times 1\,000 = 875$ kg

ប្រូប៊ែរត្រាំន $\frac{13}{14}$ តោនត្រូវជា $\frac{13}{25} \times 1\,000 = 520$ kg

ប្រូប៊ែរមេញទឹក 900kg ។

ក. $875 + 520 = 1\,395$ kg ឬ 1.395 តោន ។

ខ. $875 + 520 + 900 = 2\,295$ kg ឬ 2.295 តោន ។

6. ចម្ងាយផ្លូវពីផ្ទះទៅសាលារៀន $\frac{1}{2} \times 1\,000 = 500$ m

ចម្ងាយផ្លូវពីសាលារៀនទៅឃុំ $\frac{8}{10} \times 1\,000 = 800$ m

ចម្ងាយផ្លូវពីឃុំទៅមណ្ឌលសុខភាព 1 500m

ក. $800 + 1\,500 = 2\,300$ m ឬ 2.3km ។

ខ. $500 + 800 + 1\,500 = 2\,800$ m ឬ 2.8km ។

លំហាត់ទំព័រទី ៧១

១. ចូរបំពេញ រវាងក្រោម

ក. $\frac{2}{3} - \frac{1}{4} = \frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

ខ. $\frac{7}{10} - \frac{4}{9} = \frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

គ. $\frac{5}{6} - \frac{3}{4} = \frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

ឃ. $\frac{13}{24} - \frac{3}{8} = \frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$ ។

២. ចូរគណនាផលដកប្រភាគរវាងក្រោម

ក. $\frac{1}{2} - \frac{1}{4}$

ខ. $\frac{3}{4} - \frac{1}{2}$

គ. $\frac{3}{4} - \frac{3}{8}$

ឃ. $\frac{1}{2} - \frac{1}{8}$

ង. $\frac{7}{10} - \frac{1}{4}$

ច. $\frac{5}{6} - \frac{2}{3}$

ឆ. $\frac{7}{3} - \frac{4}{9}$

ជ. $\frac{5}{8} - \frac{1}{4}$

ដ. $\frac{7}{8} - \frac{3}{4}$

ញ. $\frac{9}{4} - \frac{7}{6}$

ហ. $\frac{9}{10} - \frac{3}{5}$

ច. $\frac{7}{8} - \frac{3}{4}$

ខ. $\frac{1}{2} - \frac{1}{6}$

គ. $\frac{3}{4} - \frac{1}{8}$

ណ. $\frac{1}{2} - \frac{3}{8}$ ។

៣. ចូរបំពេញចន្លោះតាមលំដាប់ខ្ទង់រវាងក្រោម

$\frac{2}{2} - \frac{1}{2} \qquad \frac{1}{2} \qquad = \frac{1}{2}$

$\frac{4}{4} - \frac{1}{4} \qquad \frac{1}{2} + \frac{1}{4} \qquad = \frac{3}{4}$

$\frac{8}{8} - \frac{1}{8} \qquad \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} \qquad = \frac{7}{8}$

..... $\frac{1}{2} + \dots + \dots + \frac{1}{16} \qquad = \dots$

$\frac{32}{32} - \frac{1}{32} \qquad \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \frac{1}{32} \qquad = \frac{31}{32}$

..... $\dots + \dots + \dots + \dots + \dots + \dots \qquad = \dots$ ។

ឧប្បយម៍ព័រទី ៧១

1. ក. $\frac{2}{3} - \frac{1}{4} = \frac{8}{12} - \frac{3}{12} = \frac{5}{12}$

គ. $\frac{5}{6} - \frac{3}{4} = \frac{10}{12} - \frac{9}{12} = \frac{1}{12}$

2. ក. $\frac{1}{2} - \frac{1}{4} = \frac{2}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$

គ. $\frac{3}{4} - \frac{3}{8} = \frac{6}{8} - \frac{3}{8} = \frac{3}{8}$

ឃ. $\frac{7}{10} - \frac{1}{4} = \frac{14}{20} - \frac{5}{20} = \frac{9}{20}$

ង. $\frac{7}{3} - \frac{4}{9} = \frac{21}{9} - \frac{4}{9} = \frac{17}{9}$

ច. $\frac{7}{8} - \frac{3}{4} = \frac{7}{8} - \frac{6}{8} = \frac{1}{8}$

ឆ. $\frac{9}{10} - \frac{3}{5} = \frac{9}{10} - \frac{6}{10} = \frac{3}{10}$

ខ. $\frac{1}{2} - \frac{1}{6} = \frac{3}{6} - \frac{1}{6} = \frac{2}{6} = \frac{1}{3}$

គ. $\frac{1}{2} - \frac{3}{8} = \frac{4}{8} - \frac{3}{8} = \frac{1}{8}$

3. $\frac{2}{2} - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$

$\frac{4}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$

$\frac{8}{8} - \frac{1}{8} = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} = \frac{7}{8}$

$\frac{16}{16} - \frac{1}{16} = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} = \frac{15}{16}$

$\frac{32}{32} - \frac{1}{32} = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \frac{1}{32} = \frac{31}{32}$

$\frac{64}{64} - \frac{1}{64} = \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \frac{1}{32} + \frac{1}{64} = \frac{63}{64}$

១. $\frac{7}{10} - \frac{4}{9} = \frac{63}{90} - \frac{40}{90} = \frac{23}{90}$

២. $\frac{13}{24} - \frac{3}{8} = \frac{13}{24} - \frac{9}{24} = \frac{4}{24}$

៣. $\frac{3}{4} - \frac{1}{2} = \frac{3}{4} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4}$

៤. $\frac{1}{2} - \frac{1}{8} = \frac{4}{8} - \frac{1}{8} = \frac{3}{8}$

៥. $\frac{5}{6} - \frac{2}{3} = \frac{5}{6} - \frac{4}{6} = \frac{1}{6}$

៦. $\frac{5}{8} - \frac{1}{4} = \frac{5}{8} - \frac{2}{8} = \frac{3}{8}$

៧. $\frac{9}{4} - \frac{7}{6} = \frac{27}{12} - \frac{14}{12} = \frac{13}{12}$

៨. $\frac{7}{8} - \frac{3}{4} = \frac{7}{8} - \frac{6}{8} = \frac{1}{8}$

៩. $\frac{3}{4} - \frac{1}{8} = \frac{6}{8} - \frac{1}{8} = \frac{5}{8}$

ជំនួយដល់ការសិក្សា ៧៤

1. ក្នុងមួយថ្ងៃពួកសំលឹកទំលាប់បាន $\frac{7}{8}$ តោន រីឯមីងសានលើកទំលាប់បាន $\frac{8}{16}$ តោន ។
តើគណនាលើកទំលាប់បានដែរជាង ? ដែរជាងប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
2. ម្តាយសុខាចេកសំពត់ហូលលើកទី 1 អស់ប្រវែង $\frac{4}{5}$ តោន លើកទី 2 អស់ $\frac{6}{8}$ តោន និងលើកទី 3 អស់ $\frac{4}{6}$ តោន ។ តើម្តាយសុខាចេកសំពត់ហូលទាំងលើក 3 អស់ប្រវែងប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
3. ម្តាយសំប្រើស្ករភ្លោងធ្វើដំអស់ $\frac{1}{2}$ តោន និងប្រើម្សៅអង្ករច្រើនជាងស្ករ $\frac{5}{3}$ តោន ។ តើម្តាយសំប្រើម្សៅអង្ករប៉ុន្មានគីឡូក្រាមដើម្បីធ្វើដំ ?
4. ជបមួយមានទឹក $\frac{8}{25}$ លីត្រ ។ តើត្រូវថែមទឹកប៉ុន្មានទៀតដើម្បីឱ្យបានទឹក 1 លីត្រ ?
5. សុភាពទិញសាច់ជ្រូកទម្ងន់ $\frac{5}{6}$ តោន និងទិញសាច់គោទម្ងន់ $\frac{4}{3}$ តោន ។ សាច់ជ្រូកនិងសាច់គោមានតម្លៃស្មើគ្នាគឺ 1 តោន ថ្លៃ 24 000 រៀល ។ តើសុភាពចំណាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មានទៀតក្នុងការទិញសាច់គោនិងសាច់ជ្រូក ?
6. កងរទេះទី 1 មានកំប្រវែង $\frac{7}{9}$ តោន ហើយកងរទេះទី 2 មានកំប្រវែង $\frac{17}{20}$ តោន ។ តើកំរទេះទាំងពីរទុលគ្នាប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
7. ប្រេងធុងទី 1 មានទម្ងន់ $\frac{1}{2}$ តោននិងប្រេងធុងទី 2 មានទម្ងន់ $\frac{3}{8}$ តោន ។
ក. តើប្រេងទាំងពីរមានប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
ខ. តើប្រេងធុងទាំងពីរមានទម្ងន់ទុលគ្នាប៉ុន្មាន ?
8. ពលករមួយក្រុមជីកប្រឡាយថ្ងៃទី 1 បានប្រវែង $\frac{4}{5}$ តោន ថ្ងៃទី 2 ជីកប្រឡាយបានខ្លីជាងថ្ងៃទី 1 ប្រវែង $\frac{1}{10}$ តោន ។ គេដឹងថាក្នុងការជីកប្រឡាយ 1 តោន ត្រូវចំណាយប្រាក់ 35 000 រៀល ។ តើទាំងពីរថ្ងៃត្រូវការចំណាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន ?

9. យាយម៉ៅមានសំពត់ជាមួយប្រវែង 15m ។ គាត់កាត់លក់លើកទី 1 អស់ $\frac{8}{5}\text{m}$ លើកទី 2 អស់ $\frac{7}{4}\text{m}$ និងលើកទី 3 អស់ $\frac{1}{2}\text{m}$ ។ តើយាយម៉ៅសល់សំពត់ជាមួយប្រវែងប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
10. បូណាធ្វើដំណើរទៅលេងកំពតភាមរថភ្លើងហើយត្រឡប់មកវិញតាមរថយន្ត ។ គាត់ចំណាយប្រាក់ $\frac{1}{4}$ សម្រាប់ថ្លៃសំបុត្ររថភ្លើងនិង $\frac{1}{3}$ សម្រាប់សំបុត្ររថយន្ត ។ មកដល់ផ្ទះវិញនៅសល់ប្រាក់ $700\ 000$ រ ។
- ក. តើមុនពេលទៅកំពតបូណាមានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?
- ខ. តើសំបុត្ររថភ្លើងថ្លៃប៉ុន្មានរៀលនិងសំបុត្ររថយន្តថ្លៃប៉ុន្មានរៀល ?
11. បុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនម្នាក់ទទួលបានប្រាក់បៀវត្ស $518\ 000$ រ ក្នុងមួយខែ ។ គាត់ចំណាយ $\frac{4}{7}$ សម្រាប់ការផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ និង $\frac{1}{4}$ សម្រាប់ជូនឪពុកម្តាយ តើក្នុងមួយខែបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុននោះនៅសល់ប្រាក់ប៉ុន្មាន ?
12. ក្រុមហ៊ុនមួយម៉ៅការជួសជុលផ្លូវផ្តល់ប្រវែង 60km ។ ដំណាក់ទី 1 ជួសជុលបានប្រវែង $\frac{2}{5}$ នៃប្រវែងផ្លូវដែលត្រូវជួសជុលនិងដំណាក់ទី 2 ជួសជុលបានប្រវែង $\frac{7}{10}$ នៃប្រវែងផ្លូវដែលនៅសល់ ។
- ក. តើទាំងពីរដំណាក់ក្រុមហ៊ុននោះជួសជុលផ្លូវបានប្រវែងប៉ុន្មាន ?
- ខ. តើប្រវែងផ្លូវដែលមិនទាន់បានជួសជុលនៅសល់ប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រទៀត ?
13. ចាន់ណាមានសំពត់ប្រវែង $\frac{10}{3}\text{m}$ ។ គាត់យកសំពត់នោះទៅកាត់អាវឱ្យបង អស់ $\frac{7}{8}\text{m}$ និងកាត់សម្លៀកបំពាក់ឱ្យម្តងអស់ $\frac{5}{3}\text{m}$ ។ តើចាន់ណានៅសល់សំពត់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
14. ចុងមួយមានប្រេងស្រាវិចទម្ងន់ 80 តោន ។ គេលក់លើកទី 1 អស់ $\frac{12}{8}$ តោន និងលក់លើកទី 2 អស់ទម្ងន់ $\frac{10}{16}$ តោន ។ តើប្រេងស្រាវិចនៅសល់ក្នុងចុងទម្ងន់ប៉ុន្មានតោន ?

15. ចំការចតុកោណកែងមួយ មានបណ្តោយប្រវែង $\frac{1}{2}km$ និងទទឹងខ្លីជាង បណ្តោយ $\frac{1}{4}km$ ។

- ក. តើចំការនោះមានបរិមាត្រប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
- ខ. តើផ្ទៃក្រឡាចំការនោះមានទំហំប៉ុន្មានម៉ែត្រការេ ?

16. ចំការចតុកោណកែងមួយ មានបណ្តោយប្រវែង $\frac{4}{5}km$ និងទទឹងខ្លីជាង បណ្តោយ $\frac{1}{10}km$ ។ កសិករលើកផ្លូវពីទីជុំវិញចំការនោះលើកទី 1 បាន $\frac{1}{5}km$ លើកទី 2 បាន $\frac{2}{10}km$ និងលើកទី 3 បាន $\frac{1}{20}km$ ។

- ក. រកប្រវែងផ្លូវដែលកសិករលើក ។
- ខ. រកប្រវែងផ្លូវដែលកសិករលើកបាន ។
- គ. រកប្រវែងផ្លូវដែលកសិករលើកបង្ហើយ ។

17. ចម្ងាយផ្លូវពីភ្នំពេញទៅក្រុងក្រចេះមានប្រវែង $315km$ ។ មករាធ្វើដំណើរពី ភ្នំពេញទៅក្រុងក្រចេះ ជាដំបូងធ្វើដំណើរដោយជិះម៉ូតូបានប្រវែង $\frac{1}{5}$ នៃ ចម្ងាយផ្លូវ ។ បន្ទាប់មកធ្វើដំណើរដោយរថយន្តឈ្នួលបានប្រវែង $\frac{3}{10}$ នៃ ចម្ងាយផ្លូវ បន្តទៅទៀតធ្វើដំណើរដោយរថយន្តមិត្តភក្តិទើបដល់ក្រុងក្រចេះ ។ រកចម្ងាយផ្លូវដែលមករាធ្វើដំណើរដោយរថយន្តមិត្តភក្តិ ។

18. កសិករម្នាក់ប្រមូលផលពោតបាន $\frac{3}{2}$ តោន សណ្តែកសៀងបាន $\frac{7}{8}$ តោន និង ល្អិតបានផលតិចជាងពោត $\frac{1}{2}$ តោន ។

- ក. តើកសិករនោះប្រមូលផលល្អិតបានប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
- ខ. តើផលដំណាំទាំងបីមុខសរុបទាំងអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?

19. សៅនឹងម៉ារីរួមគ្នាទិញរបស់មួយថ្លៃ 4800 ។ សៅចេញប្រាក់ $\frac{2}{3}$ ហើយម៉ារី ចេញប្រាក់ដែលនៅសល់ ។ តើម្នាក់ៗចេញប្រាក់ប៉ុន្មាន ?

20. សៀវភៅនិងប្រអប់មានទម្ងន់ 50kg ។ គេនឹងដាំសៀវភៅនីមួយៗមានទម្ងន់ $\frac{3}{4}\text{kg}$ ហើយប្រអប់មានទម្ងន់ 8kg ។ រកចំនួនសៀវភៅ ។
21. សុទ្ធច្រើនបាក់ត្រូវបាន 12 សំណួរត្រូវបាន $\frac{3}{4}$ នៃសំណួរទាំងអស់ ។ តើសុទ្ធច្រើន ខុសប៉ុន្មានសំណួរ ?
22. ក្នុងពិធីបុណ្យថ្ងៃ បុណ្យបានលក់អានយឹកអស់ពាក់កណ្តាលនៅថ្ងៃទី 1 ។ នៅ ថ្ងៃទី 2 លក់អស់ពាក់កណ្តាលនៃអានដែលសល់ពីថ្ងៃទី 1 ។ នៅថ្ងៃទី 3 លក់អស់ ពាក់កណ្តាលនៃអានដែលសល់ពីថ្ងៃទី 2 ហើយនៅសល់អាន 4 ។ តើបុណ្យ មានអានសរុបប៉ុន្មានសម្រាប់លក់ ?
23. សុកមានកម្ពស់ $\frac{5}{4}\text{m}$ ។ ស្រមោលរបស់វាមានប្រវែងវែងជាង $\frac{5}{2}\text{m}$ នៃប្រវែង កម្ពស់ ។ រកប្រវែងស្រមោលរបស់សុក ។
24. ចំការមួយរាងចតុកោណកែងបណ្តោយមានប្រវែង $\frac{3}{4}\text{km}$ ។ ទទឹងខ្លីជាង បណ្តោយ $\frac{1}{8}\text{km}$ ។ គណនាបរិមាត្រចំការនោះ ។
25. ក្នុងភូមិមួយមានមនុស្សទៅបោះឆ្នោតជាបុរសចំនួន $\frac{1}{2}$ ហើយជាស្ត្រីចំនួន $\frac{1}{3}$ ហើយអ្នកដែលមិនបានទៅបោះឆ្នោតមានចំនួន 70 នាក់ ។ តើក្នុងភូមិនោះ មានមនុស្សចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតប៉ុន្មាននាក់ ?
26. ពីភ្នំពេញទៅអ្នកលឿងមានចម្ងាយផ្លូវ 60km ។ សុទ្ធច្រើនដំណើរពីអ្នកលឿង ទៅភ្នំពេញ ជាដំបូងជិះម៉ូតូបានចម្ងាយ $\frac{1}{6}$ នៃចម្ងាយផ្លូវបន្ទាប់មកសុទ្ធច្រើន ដំណើរដោយរថយន្ត ។ រកចម្ងាយផ្លូវដែលសុទ្ធច្រើនរថយន្ត ។
27. កសិករម្នាក់មានស្រូវមួយជម្រក ភាគលក់លើកទី 1 អស់ $\frac{1}{5}$ និងលើកទី 2 អស់ $\frac{3}{10}$ នៃស្រូវក្នុងជម្រក ហើយនៅសល់ស្រូវ 700kg
 - ក. តើកសិករនោះមានស្រូវទាំងអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
 - ខ. តើកសិករនោះលក់ស្រូវទាំងពីរលើកប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?

ចម្លើយទំព័រទី ៧៤

1. $\frac{7}{8} > \frac{8}{16}$

ពួសំលើកទំនប់វែងជាង

$$\frac{7}{8} - \frac{8}{16} = \frac{14}{16} - \frac{8}{16} = \frac{6}{16}$$

ពួសំលើកទំនប់វែងជាង $\frac{6}{16}$ ម ។

2.
$$\frac{4}{5} + \frac{6}{8} + \frac{4}{6} = \frac{4 \times 24}{5 \times 24} + \frac{6 \times 15}{8 \times 15} + \frac{4 \times 20}{6 \times 20}$$

$$= \frac{96}{120} + \frac{90}{120} + \frac{80}{120} = \frac{266}{120} = \frac{133}{60}$$

គាត់លក់បូលទាំង 3 លើកបានប្រវែង $\frac{133}{60}$ ម ។

3. ច្រើន្នរ $\frac{1}{2}$ kg

ច្រើន្នរមធ្យម $\frac{1}{2} + \frac{5}{3} = \frac{3}{6} + \frac{10}{6} = \frac{13}{6}$ kg

ដូចនេះ ម្តាយសំច្រើន្នរមធ្យម $\frac{13}{6}$ kg ។

4. តាង x ចំណុះទឹកដែលគ្រូរវិចមដើម្បីបានទឹក 1 ល

$$x + \frac{8}{25} = 1 \quad \therefore x = 1 - \frac{8}{25} = \frac{25}{25} - \frac{8}{25} = \frac{17}{25}$$

គេគ្រូរវិចមទឹក $\frac{17}{25}$ ល ។

5. $\frac{5}{6} + \frac{4}{3} = \frac{5}{6} + \frac{8}{6} = \frac{13}{6}$ kg

សុភាពទីញសាច់សរុប $\frac{13}{6}$ kg

គិតជាប្រាក់ $\frac{13}{6} \times 24\,000 = 52\,000$ ៛

ដូចនេះ សុភាពទីញសាច់អស់ប្រាក់ 52 000 ៛ ។

$$6. \quad \frac{7}{9} = \frac{7 \times 20}{9 \times 20} = \frac{140}{180} \quad ; \quad \frac{17}{20} = \frac{17 \times 9}{20 \times 9} = \frac{153}{180}$$

$\frac{17}{20} > \frac{7}{9}$ កង់ទេរទី 2 មានកាំវែងជាង

$$\frac{17}{20} - \frac{7}{9} = \frac{153}{180} - \frac{140}{180} = \frac{13}{180} \text{ m}$$

កង់ទេរទី 2 មានកាំវែងជាង $\frac{13}{180}$ m ។

$$7. \quad \text{ក.} \quad \frac{1}{2} + \frac{3}{8} = \frac{4}{8} + \frac{3}{8} = \frac{7}{8} \text{ តោន}$$

ប្រេងទាំងពីរគុណមានទម្ងន់ $\frac{7}{8}$ តោន ត្រូវជា $\frac{7}{8} \times 1000 = 875 \text{ kg}$ ។

$$ខ. \quad \frac{4}{8} - \frac{3}{8} = \frac{1}{8} \text{ តោន}$$

មានទម្ងន់ខុសគ្នា $\frac{1}{8}$ តោន ត្រូវជា $\frac{1}{8} \times 1000 = 125 \text{ kg}$ ។

$$8. \quad \text{ផ្លូវទី 1 ដឹកប្រមាណបានប្រវែង} \quad \frac{4}{5} \text{ km}$$

$$\text{ផ្លូវទី 2 ដឹកប្រមាណបានប្រវែង} \quad \frac{4}{5} - \frac{1}{10} = \frac{8}{10} - \frac{1}{10} = \frac{7}{10} \text{ km}$$

$$\text{ទាំងពីរផ្លូវដឹកបានប្រវែង} \quad \frac{4}{5} + \frac{7}{10} = \frac{8}{10} + \frac{7}{10} = \frac{15}{10} \text{ km}$$

$$\frac{15}{10} \text{ km} = \frac{15}{10} \times 1000 = 1500 \text{ m}$$

ប្រើប្រាក់អស់ $1500 \times 35000 = 52500000$ ៛ ។

$$9. \quad \frac{8}{5} + \frac{7}{4} + \frac{1}{2} = \frac{8 \times 4}{5 \times 4} + \frac{7 \times 5}{4 \times 5} + \frac{1 \times 10}{2 \times 10}$$

$$= \frac{32}{20} + \frac{35}{20} + \frac{10}{20} = \frac{77}{20} \text{ m}$$

ទាំង 3 លើកកាត់លក់អស់ $\frac{77}{20}$ m ។

បើកាត់មានសំពត់ 15 m គោរកាត់នៅសល់

$$15 - \frac{77}{20} = \frac{300}{20} - \frac{77}{20} = \frac{223}{20} \text{ m} ។$$

10. ក. $\frac{1}{4} = \frac{3}{12} ; \frac{1}{3} = \frac{4}{12}$

បែងប្រាក់បូណ៌ជា 12 អង្គតំរួច

តាមរូបអង្គតំប្រាក់ដែលនៅសល់តាងដោយ 5 អង្គតំរួច

មួយអង្គតំរួចស្មើ $700\ 000 \div 5 = 140\ 000$ ។

ដូចនេះ បូណ៌មានប្រាក់ $12 \times 140\ 000 = 1\ 680\ 000$ ។

ខ. សំបុត្ររថភ្លើងថ្លៃ

$\frac{1}{4} \times 1\ 680\ 000 = 420\ 000$ ។

សំបុត្ររថយន្តថ្លៃ

$\frac{1}{3} \times 1\ 680\ 000 = 560\ 000$ ។

11. ទាំងពីរលើកតាងតាមអស់ $\frac{4}{7} + \frac{1}{4} = \frac{16}{28} + \frac{7}{28} = \frac{23}{28}$

ប្រាក់ដែលនៅសល់ $1 - \frac{23}{28} = \frac{28}{28} - \frac{23}{28} = \frac{5}{28}$

ត្រូវជា $518\ 000 \times \frac{5}{28} = 92\ 500$ ។

12. ក. ជួនជុលលើកទី 1 បានប្រវែង

$60 \times \frac{2}{5} = 24\text{km}$ ផ្លូវដែលនៅសល់ $60 - 24 = 36\text{km}$

ជួនជុលលើកទី 2 បានប្រវែង

$36 \times \frac{7}{10} = 25.2\text{km}$ ផ្លូវដែលនៅសល់ $60 - 24 = 36\text{km}$

ទាំងពីរលើកជួនជុលបានប្រវែង $24 + 25.2 = 49.2\text{km}$ ។

ខ. ផ្លូវដែលមិនទាន់បានជួនជុលនៅសល់

$60 - 49.2 = 10.8\text{km}$ ។

13. ចាត់ណាច្រើនសំពត់អស់

$$\frac{7}{8} + \frac{5}{3} = \frac{7 \times 3}{8 \times 3} + \frac{5 \times 8}{3 \times 8} = \frac{21}{24} + \frac{40}{24} = \frac{61}{24}$$

នៅសល់សំពត់

$$\frac{10}{3} - \frac{61}{24} = \frac{10 \times 8}{3 \times 8} - \frac{61}{24} = \frac{80}{24} - \frac{61}{24} = \frac{19}{24} \text{ m}$$

ចាត់ណាទៅសល់សំពត់ $\frac{19}{24}$ m ។

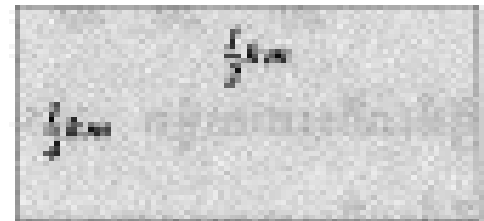
14. $\frac{12}{8} + \frac{10}{16} = \frac{24}{16} + \frac{10}{16} = \frac{34}{16} = \frac{17}{8}$

ទាំងពីរលើក លក់អស់ប្រេងសាំង $\frac{17}{8}$ តោន

នៅសល់ប្រេងសាំង $80 - \frac{17}{8} = \frac{640}{8} - \frac{17}{8} = \frac{623}{8}$ តោន ។

15. ចតុកោណកែងមានបណ្តោយ $\frac{1}{2}$ km និង

ទទឹង $\frac{1}{2} - \frac{1}{4} = \frac{2}{4} - \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$ km

ក. បរិមាត្រ

$$p = 2 \times \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{4} \right) = 2 \times \left(\frac{2}{4} + \frac{1}{4} \right) = 2 \times \frac{3}{4} = \frac{3}{2} \text{ km}$$

ឬ $p = \frac{3}{2} \times 1000 = 1500 \text{ m}$ ។

ខ. ផ្ទៃក្រឡា

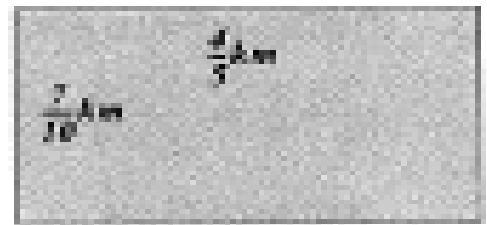
$$A = \frac{1}{4} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8} \text{ km}^2$$

ដោយដឹងថា $1 \text{ km}^2 = 1\,000\,000 \text{ m}^2$

ហេតុនេះ $A = 1\,000\,000 \times \frac{1}{8} = 125\,000 \text{ m}^2$ ។

16. ចតុកោណកែងមានបណ្តោយ $\frac{4}{5}km$

ទទឹងស្មើ $\frac{4}{5} - \frac{1}{10} = \frac{8}{10} - \frac{1}{10} = \frac{7}{10}km$

ក. ប្រវែងជួរដែលត្រូវលើកស្មើនឹងបរិមាត្រ P

$$P = 2 \times \left(\frac{4}{5} + \frac{7}{10} \right)$$

$$= 2 \times \left(\frac{8}{10} + \frac{7}{10} \right) = 2 \times \frac{15}{10} = 3km \text{ ។}$$

ខ. ទាំងបីលើកគេលើកជួរបានប្រវែង

$$\frac{1}{5} + \frac{2}{10} + \frac{1}{20} = \frac{4}{20} + \frac{4}{20} + \frac{1}{20} = \frac{9}{20}km$$

គ. ប្រវែងជួរដែលត្រូវលើកបង្ហើយ

$$3 - \frac{9}{20} = \frac{60}{20} - \frac{9}{20} = \frac{51}{20}km \text{ ។}$$

17. ធ្វើដំណើរដោយម៉ូតូ $315 \times \frac{1}{5} = 63km$

ធ្វើដំណើរដោយរថយន្តឈ្នួល $315 \times \frac{3}{10} = 94.5km$

ធ្វើដំណើរដោយរថយន្តមិត្តភក្តិ $315 - (63 + 94.5) = 315 - 157.5$
 $= 157.5km \text{ ។}$

18. ក. ប្រមូលផលពោតបាន $\frac{3}{2}$ តោន

ប្រមូលផលសណ្តែកសៀងបាន $\frac{7}{8}$ តោន

ប្រមូលផលល្ងបាន $\frac{3}{2} - \frac{1}{2} = 1$ តោន ឬ $1000kg$ ។

ខ. ផលទាំងបីមានទម្ងន់សរុប

$$\frac{3}{2} + \frac{7}{8} + 1 = \frac{12}{8} + \frac{7}{8} + \frac{8}{8} = \frac{27}{8} \text{ តោន ឬ } 3375kg \text{ ។}$$

19. សេវិចេញប្រាក់ $\frac{2}{3}$

ម៉ារិចេញប្រាក់ $1 - \frac{2}{3} = \frac{3}{3} - \frac{2}{3} = \frac{1}{3}$

សេវិចេញប្រាក់ $4\,800 \times \frac{2}{3} = 3\,200$ រ

ម៉ារិចេញប្រាក់ $4\,800 \times \frac{1}{3} = 1\,600$ រ ។

20. សៀវភៅសរុបមានទម្ងន់ $50 - 8 = 42\text{kg}$

ចំនួនសៀវភៅ $42 \div \frac{3}{4} = 42 \times \frac{4}{3} = 56$ ក្បាល

សៀវភៅមានចំនួន 56 ក្បាល ។

21. ថើ $\frac{3}{4}$ តាង 12 សំណួរ

នោះ $\frac{1}{4}$ តាង $12 \div 3 = 4$ សំណួរ

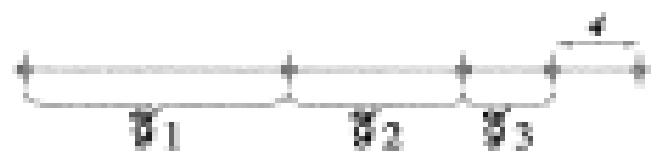
ហេតុនេះ សុខធ្វើខុស 4 សំណួរ ។

22. គេចែកអង្កត់ជាពីរចំណែកស្មើគ្នា

រួចគេបង្កើតអង្កត់ជាពីរចំណែក

ស្មើគ្នាជាបន្តបន្ទាប់ ។

តាមរូបនេះគេឃើញ

នៅថ្ងៃទី 3 លក់បាន 4 អាវ

នៅថ្ងៃទី 2 លក់បាន 8 អាវ

នៅថ្ងៃទី 1 លក់បាន 16 អាវ

ចំណាញ់អាវសរុប $16 \times 2 = 32$ អាវ ។

23. សុកមានកម្ពស់ $\frac{5}{4}\text{m}$

ស្រមោលវាមាន $\frac{5}{4} + \frac{5}{2} = \frac{5}{4} + \frac{10}{4} = \frac{15}{4}\text{m}$ ។

24. ចីការមានចំណាយ $\frac{3}{4}km$

$$ទទឹងមានរង្វាស់ $\frac{3}{4} - \frac{1}{8} = \frac{6}{8} - \frac{1}{8} = \frac{5}{8}km$$$

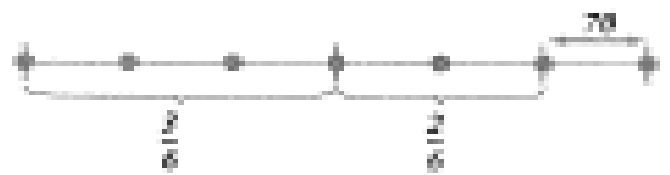
$$\begin{aligned} \text{បរិមាត្រ } P &= 2 \times \left(\frac{3}{4} + \frac{5}{8} \right) \\ &= 2 \times \left(\frac{6}{8} + \frac{5}{8} \right) = 2 \times \frac{11}{8} = \frac{11}{4}km \text{ ។} \end{aligned}$$

25. $\frac{1}{2} = \frac{3}{6} : \frac{1}{3} = \frac{2}{6}$ ព្រោះ $\frac{1}{2}$ និង $\frac{1}{3}$ មានភាគបែងរួមស្មើ 6

$\frac{3}{6}$ តាងឱ្យបុរស

$\frac{2}{6}$ តាងឱ្យនារី

$\frac{1}{6}$ តាងឱ្យអ្នកដែលមិនបានបោះឆ្នោត

តាមរូបមួយអង្កត់តូចស្មើ 70 នាក់

ដូចនេះ ភូមិគោនមានអ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតចំនួន $70 \times 6 = 420$ នាក់ ។

26. ដីធ្លីតូចជាងចម្ងាយ $60 \times \frac{1}{6} = 10km$

ដីរវាងដីតូចជាងចម្ងាយ $60 - 10 = 50km$ ។

27. $\frac{1}{5} = \frac{2}{10}$ តាងឱ្យស្រូវ

ដែលលក់នៅលើកទី 1

$\frac{3}{10}$ តាងឱ្យស្រូវលក់នៅលើកទី 2

ក. ស្រូវដែលនៅសល់ តាងដោយ 5 អង្កត់តូច

ហេតុនេះ មួយអង្កត់តូចស្មើ $700 \div 5 = 140kg$

កសិករមានស្រូវទាំងអស់ $140 \times 10 = 1400kg$

ខ. ភាគលក់ស្រូវទាំងពីរលើក $1400 - 700 = 700kg$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៨០

1. ចូររៀបចំតារាងខាងក្រោម

$$ក. \frac{3}{7} \times \frac{6}{81} = \frac{\square \times \square}{7 \times 81} = \frac{\square}{\square}$$

$$ខ. \frac{13}{35} \times \frac{14}{25} = \frac{\square \times 14}{\square \times \square} = \frac{\square}{\square}$$

$$គ. \frac{101}{215} \times \frac{28}{51} = \frac{101 \times \square}{215 \times \square} = \frac{\square}{\square} \quad ។$$

2. ចូរគណនាផលគុណប្រភាគនិងប្រភាគខាងក្រោម

$$ក. \frac{1}{2} \times \frac{3}{2}$$

$$ខ. \frac{2}{5} \times \frac{4}{7}$$

$$គ. \frac{7}{10} \times \frac{4}{21}$$

$$ឃ. \frac{6}{8} \times \frac{7}{9}$$

$$ង. \frac{3}{31} \times \frac{27}{101}$$

$$ច. \frac{51}{77} \times \frac{19}{56}$$

$$ឆ. \frac{38}{67} \times \frac{72}{88}$$

$$ជ. \frac{91}{100} \times \frac{81}{91}$$

$$ដ. \frac{19}{29} \times \frac{99}{109}$$

$$ញ. \frac{22}{18} \times \frac{35}{68}$$

$$ឈ. \frac{95}{69} \times \frac{73}{113}$$

$$ឍ. \frac{11}{25} \times \frac{3}{5} \quad ។$$

3. ចូររៀបចំតារាងខាងក្រោម

	×		
×	$\frac{3}{5}$	$\frac{7}{31}$?
	$\frac{11}{51}$	$\frac{73}{57}$?
	?	?	

	×		
×	$\frac{15}{17}$	$\frac{33}{54}$?
	$\frac{43}{67}$	$\frac{52}{78}$?
	?	?	

ឧប្បទានទី ៨០

1. ក. $\frac{3}{7} \times \frac{6}{81} = \frac{3 \times 6}{7 \times 81} = \frac{18}{567}$

ខ. $\frac{13}{35} \times \frac{14}{25} = \frac{13 \times 14}{35 \times 25} = \frac{182}{875}$

គ. $\frac{101}{215} \times \frac{28}{51} = \frac{101 \times 28}{215 \times 51} = \frac{2\,828}{10\,965}$

ឃ

2. ក. $\frac{1}{2} \times \frac{3}{2} = \frac{1 \times 3}{2 \times 2} = \frac{3}{4}$

ខ. $\frac{2}{5} \times \frac{4}{7} = \frac{2 \times 4}{5 \times 7} = \frac{8}{35}$

គ. $\frac{7}{10} \times \frac{4}{21} = \frac{7 \times 4}{10 \times 21} = \frac{28}{210}$

ឃ. $\frac{6}{8} \times \frac{7}{9} = \frac{6 \times 7}{8 \times 9} = \frac{42}{72}$

ង. $\frac{3}{31} \times \frac{27}{101} = \frac{3 \times 27}{31 \times 101} = \frac{81}{3\,131}$

ច. $\frac{51}{77} \times \frac{19}{56} = \frac{51 \times 19}{77 \times 56} = \frac{969}{4\,312}$

ឆ. $\frac{38}{67} \times \frac{72}{88} = \frac{38 \times 72}{67 \times 88} = \frac{2\,736}{5\,896}$

ជ. $\frac{91}{100} \times \frac{81}{91} = \frac{91 \times 81}{100 \times 91} = \frac{7\,371}{9\,100}$

ឈ. $\frac{19}{29} \times \frac{99}{109} = \frac{19 \times 99}{29 \times 109} = \frac{1\,881}{3\,161}$

ញ. $\frac{22}{18} \times \frac{35}{68} = \frac{22 \times 35}{18 \times 68} = \frac{770}{1\,224}$

ដ. $\frac{95}{69} \times \frac{73}{113} = \frac{95 \times 73}{69 \times 113} = \frac{6\,935}{7\,797}$

ឧ. $\frac{11}{25} \times \frac{3}{5} = \frac{11 \times 3}{25 \times 5} = \frac{33}{75}$

3.

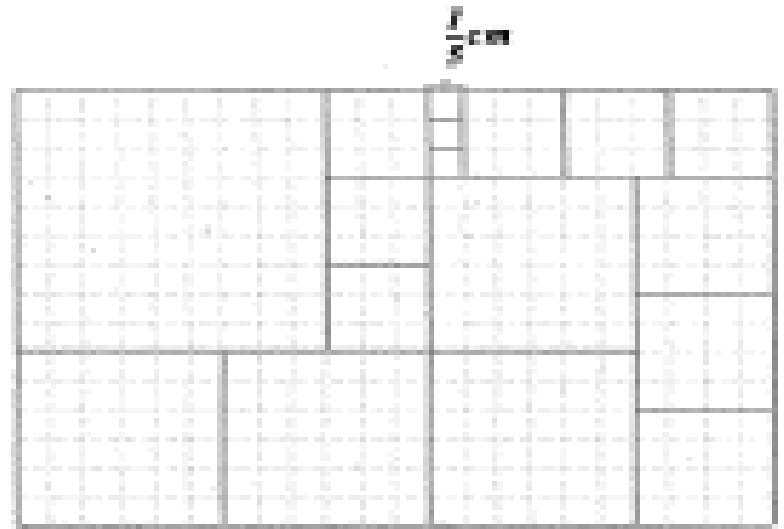
$\frac{3}{5}$	$\frac{7}{31}$	$\frac{21}{155}$
$\frac{11}{51}$	$\frac{73}{57}$	$\frac{803}{2\,907}$
$\frac{33}{255}$	$\frac{511}{1\,767}$	

$\frac{15}{17}$	$\frac{33}{54}$	$\frac{495}{918}$
$\frac{43}{67}$	$\frac{52}{78}$	$\frac{2\,236}{5\,226}$
$\frac{645}{1\,139}$	$\frac{1\,716}{4\,212}$	

ជំលោះទំព័រទី ៨១

1. តុលេងីកងចតុកោណកែង ដែលមានបណ្តោយប្រវែង $\frac{3}{4}m$ និងទទឹងមានប្រវែង $\frac{2}{5}m$ ។ គណនាផ្ទៃក្រឡាតុនោះ ។
2. ខ្សែលួសមួយម៉ែត្រទម្ងន់ $\frac{4}{5}kg$ ។ តើខ្សែលួស $\frac{1300}{11}m$ មានទម្ងន់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
3. អ្នកបើកបរទោចក្រយានមួយធ្វើដំណើរបានចម្ងាយ $\frac{45}{2}km$ ដោយប្រើប្រាងអស់ 1៩ ។ តើគាត់ធ្វើដំណើរបានចម្ងាយប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រ បើគាត់មានប្រាងសាំងទាំងអស់ $\frac{9}{2}$?
4. ដើមឈើមួយដើមមានកម្ពស់ $\frac{9}{4}m$ ។ ប្រមាណរបស់វាមានប្រវែង $\frac{5}{12}$ ដងនៃប្រវែងកម្ពស់របស់វា ។ រកប្រវែងប្រមាណរបស់ដើមឈើនោះ ។
5. សុទ្ធាមានចំការមួយរាងការេ ដែលមានជ្រុងប្រវែង $\frac{135}{2}m$ ។ គណនាផ្ទៃក្រឡាចំការនោះ ។

6. ផ្នែកតូចៗក្នុងចតុកោណកែង ខ្សែបន្ទាងក្រោមនេះជាការេ ។ ចូររកបរិមាត្រនៃចតុកោណកែងនេះ ដោយដឹងថាជ្រុងការេតូចជាងគេមានរង្វាស់ $\frac{1}{5}cm$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៨១

1. ផ្ទៃក្រឡាតុ $A = \frac{3}{4} \times \frac{2}{5} = \frac{3 \times 2}{4 \times 5} = \frac{6}{20} = \frac{3}{10}m^2$ ។

2. វិទ្យុល្អសមាគមម្ចាស់ $\frac{4}{5} \times \frac{1\,300}{11} = \frac{4 \times 1\,300}{5 \times 11} = \frac{5\,200}{55} = \frac{1\,040}{11} \text{ kg}$ ។

3. $\frac{9}{2} \times \frac{45}{2} = \frac{9 \times 45}{2 \times 2} = \frac{405}{4} \text{ km}$

បើគាត់មានប្រេង $\frac{9}{2} \text{ l}$ នោះគាត់អាចធ្វើដំណើរបាន $\frac{405}{4} \text{ km}$ ។

4. $\frac{9}{4} \times \frac{5}{2} = \frac{9 \times 5}{4 \times 2} = \frac{45}{8} \text{ m}$

ស្រមោលនៃទឹកដើមដើមមានប្រវែង $\frac{45}{8} \text{ m}$ ។

5. ចំការមានផ្ទៃក្រឡា $A = \frac{135}{2} \times \frac{135}{2} = \frac{18\,225}{4} \text{ m}^2$ ។

6. ចតុកោណកែងមានទទឹង $15 \times \frac{1}{5} = 3 \text{ cm}$

ចតុកោណកែងមានឈ្មោល $22 \times \frac{1}{5} = \frac{22}{5} \text{ cm}$

បរិមាត្រ $p = 2 \times \left(3 + \frac{22}{5}\right) = 2 \times \left(\frac{15}{5} + \frac{22}{5}\right) = 2 \times \frac{37}{5} = \frac{74}{5} \text{ cm}$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៨៣

1. ចូរបំពេញ \square ខាងក្រោម

ក. $\frac{1}{3} + \frac{3}{20} = \frac{1}{3} \times \frac{\square}{\square}$

ខ. $\frac{1}{4} + \frac{3}{2} = \frac{1}{4} \times \frac{\square}{\square}$

គ. $\frac{1}{5} + \frac{3}{10} = \frac{1}{5} \times \frac{\square}{\square}$

ឃ. $\frac{3}{5} + \frac{5}{7} = \frac{\square}{\square} \times \frac{\square}{\square}$

ង. $\frac{7}{9} + \frac{3}{4} = \frac{\square}{\square} \times \frac{\square}{\square}$

ច. $\frac{8}{9} + \frac{5}{8} = \frac{\square}{\square} \times \frac{\square}{\square}$ ។

2. ចូរប្រាប់ចម្រាស់នៃចំនួនខាងក្រោម

ក. $\frac{2}{3} ; \frac{7}{8} ; \frac{4}{5} ; \frac{3}{7} ; \frac{5}{9}$

ខ. $\frac{2}{10} : \frac{23}{34} : \frac{6}{21} : \frac{9}{15} : \frac{54}{89}$

គ. 43 : 12 : 65 : 70 : 37 ។

3. ចូរគណនាផលបូករវាងក្រោម

ក. $\frac{5}{4} + \frac{3}{4}$

ខ. $\frac{8}{5} + \frac{4}{5}$

គ. $\frac{7}{8} + \frac{1}{16}$

ឃ. $\frac{9}{20} + \frac{4}{30}$

ង. $\frac{3}{25} + \frac{7}{8}$

ច. $\frac{4}{11} + \frac{3}{42}$

ដ. $\frac{9}{51} + \frac{7}{13}$

ឆ. $\frac{43}{45} + \frac{27}{78}$

ស. $\frac{55}{47} + \frac{65}{77}$

ញ. $\frac{13}{15} + \frac{24}{55}$

ត. $\frac{72}{88} + \frac{15}{23}$

ថ. $\frac{70}{27} + \frac{56}{92}$

ឌ. $\frac{63}{27} + \frac{39}{123}$

ឍ. $\frac{80}{87} + \frac{69}{45}$

ណ. $\frac{78}{143} + \frac{64}{162}$

ក. $\frac{97}{232} + \frac{45}{39}$ ។

4. ចូរបំពេញចន្លោះតាមលំនាំកំរិតរវាងក្រោម

ក. $1 : \frac{1}{2} : \frac{1}{4} : \frac{1}{8} : \frac{1}{16} : \dots : \dots$

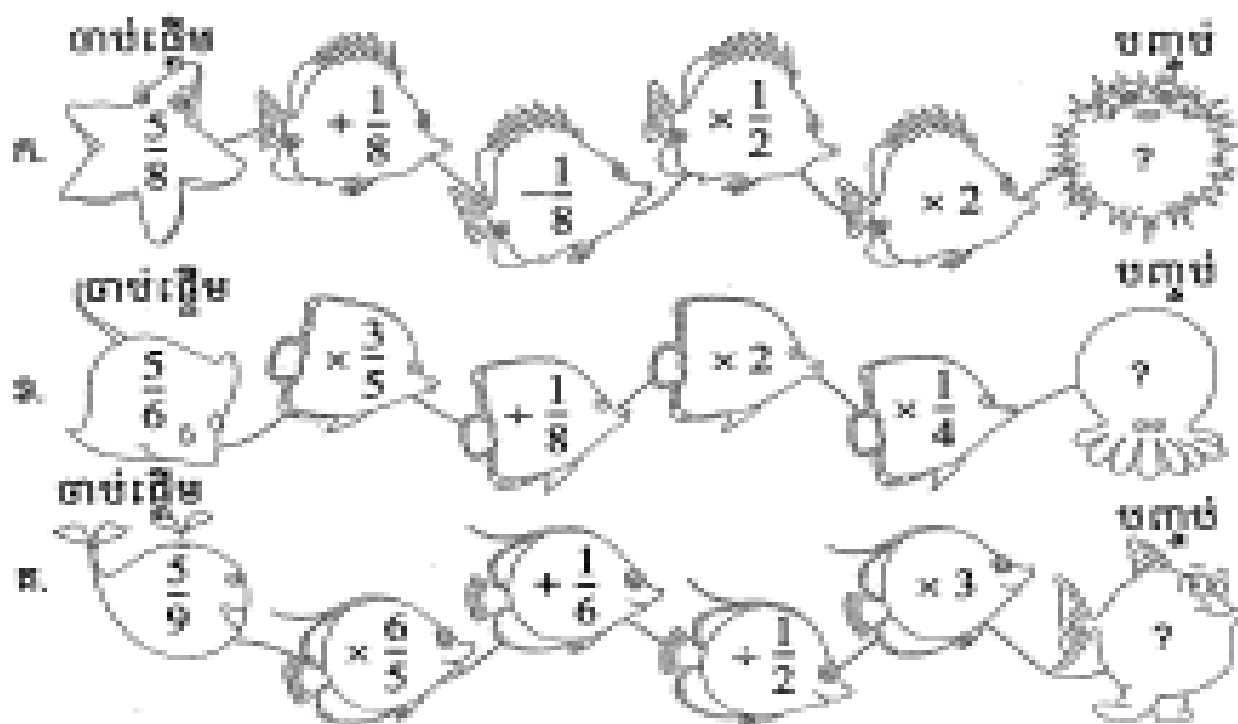
ខ. $1 : \frac{1}{2} : \frac{1}{4} : \frac{1}{8} : \frac{1}{16} : \dots : \dots$

គ.

$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$		
	$\frac{1}{8}$	
	

៥. ចូររកចំណុចបញ្ចប់នៃចំនួននាងក្រោម

ចម្លើយទំព័រទី ៨៣

- ក. $\frac{1}{3} + \frac{3}{20} = \frac{1}{3} \times \frac{20}{3}$ ខ. $\frac{1}{4} + \frac{3}{2} = \frac{1}{4} \times \frac{2}{3}$ គ. $\frac{1}{5} + \frac{3}{10} = \frac{1}{5} \times \frac{10}{3}$

ឃ. $\frac{3}{5} + \frac{5}{7} = \frac{3}{5} \times \frac{7}{5}$ ង. $\frac{7}{9} + \frac{3}{4} = \frac{7}{9} \times \frac{4}{3}$ ច. $\frac{8}{9} + \frac{5}{8} = \frac{8}{9} \times \frac{8}{5} = 1$
- ក. $\frac{3}{2} : \frac{8}{7} : \frac{5}{4} : \frac{7}{3} : \frac{9}{5}$ ខ. $\frac{10}{2} : \frac{34}{23} : \frac{21}{6} : \frac{15}{9} : \frac{89}{54}$

ក. $\frac{1}{43} : \frac{1}{12} : \frac{1}{65} : \frac{1}{70} : \frac{1}{37} =$
- ក. $\frac{5}{4} + \frac{3}{4} = \frac{5}{4} \times \frac{4}{3} = \frac{5}{3}$ ខ. $\frac{8}{5} + \frac{4}{5} = \frac{8}{5} \times \frac{5}{4} = \frac{8}{4} = 2$

ក. $\frac{7}{8} + \frac{1}{16} = \frac{7}{8} \times \frac{16}{1} = 14$ ឃ. $\frac{9}{20} + \frac{4}{30} = \frac{9}{20} \times \frac{30}{4} = \frac{27}{8}$

ង. $\frac{3}{25} + \frac{7}{8} = \frac{3}{25} \times \frac{8}{7} = \frac{24}{175}$ ច. $\frac{4}{11} + \frac{3}{42} = \frac{4}{11} \times \frac{42}{3} = \frac{168}{33}$

ឃ. $\frac{9}{51} + \frac{7}{13} = \frac{9}{51} \times \frac{13}{7} = \frac{117}{357}$ ង. $\frac{43}{45} + \frac{27}{78} = \frac{43}{45} \times \frac{78}{27} = \frac{3354}{1215}$

៣៥. $\frac{55}{47} + \frac{65}{77} = \frac{55}{47} \times \frac{77}{65} = \frac{4\ 235}{3\ 055}$

៣៦. $\frac{13}{15} + \frac{24}{55} = \frac{13}{15} \times \frac{55}{24} = \frac{715}{360}$

៣៧. $\frac{72}{88} + \frac{15}{23} = \frac{72}{88} \times \frac{23}{15} = \frac{1\ 656}{1\ 320}$

៣៨. $\frac{70}{27} + \frac{56}{92} = \frac{70}{27} \times \frac{92}{56} = \frac{6\ 440}{1\ 512}$

៣៩. $\frac{63}{27} + \frac{39}{123} = \frac{63}{27} \times \frac{123}{39} = \frac{7\ 749}{1\ 053}$

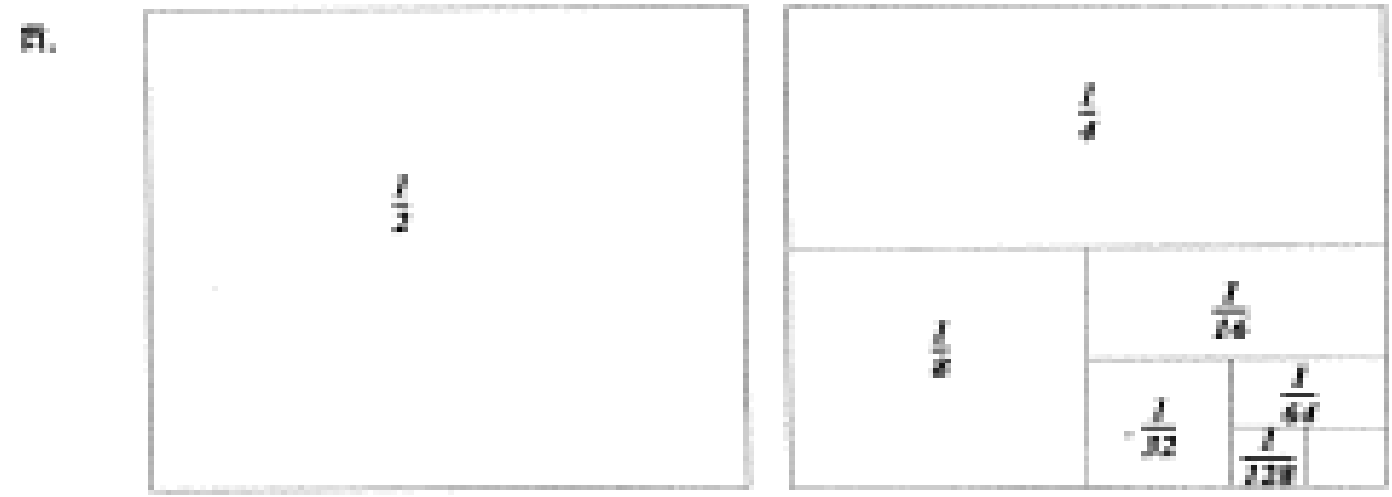
៤០. $\frac{80}{87} + \frac{69}{45} = \frac{80}{87} \times \frac{45}{69} = \frac{3\ 600}{6\ 003}$

៤១. $\frac{78}{143} + \frac{64}{162} = \frac{78}{143} \times \frac{162}{64} = \frac{12\ 636}{9\ 152}$

៤២. $\frac{97}{232} + \frac{45}{39} = \frac{97}{232} \times \frac{39}{45} = \frac{3\ 783}{10\ 440}$ ។

4. ក. $1 : \frac{1}{2} : \frac{1}{8} : \frac{1}{16} : \frac{1}{64} : \frac{1}{128}$

ខ. $1 : \frac{1}{2} : \frac{1}{4} : \frac{1}{8} : \frac{1}{16} : \frac{1}{32} : \frac{1}{64} : \frac{1}{128}$ ។

5. ក. បញ្ចប់ត្រឹម $\frac{5}{8}$ ខ. បញ្ចប់ត្រឹម 2 គ. បញ្ចប់ត្រឹម 5 ។

ចំណោទទំព័រទី ៨៤

1. ដើម្បីធ្វើដំ គេដឹងថាក្នុងម្សៅមី $1kg$ គេប្រើស្ករអស់ $\frac{6}{8}kg$ ។ តើម្សៅមី $\frac{71}{2}kg$ ត្រូវប្រើស្ករអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
2. ដើម្បីធ្វើដំមួយ គេត្រូវការម្សៅមី $\frac{1}{5}kg$ ។ តើម្សៅមី $\frac{7}{5}kg$ ធ្វើបានដំប៉ុន្មាន ?
3. បាវមួយគេច្រកពោតបាន $\frac{125}{3}kg$ ។ តើពោត $\frac{750}{6}kg$ គេត្រូវការបាវប៉ុន្មាន ?
4. គេក្រាលកង្កែកក្នុងបន្ទប់មួយមានផ្ទៃក្រឡា $\frac{75}{2}m^2$ ។ តើគេត្រូវការកង្កែប៉ុន្មាន ដើម្បីក្រាលឱ្យពេញ ? បើកង្កែបមួយមានទំហំ $\frac{1}{25}m^2$ ។
5. ស្រែមួយរាងចតុកោណកែងមានបណ្តោយ $\frac{105}{2}m$ និងទទឹងមានប្រវែង $\frac{2}{3}$ នៃបណ្តោយ ។ តើស្រែនោះមានផ្ទៃក្រឡាប៉ុន្មានម៉ែត្រការេ ?
6. ភាសំមានដីចំការមួយកន្លែងទំហំ $\frac{3}{5}ha$ ។ គាត់លើករងដំឡែកក្នុងមួយរងទំហំ $\frac{1}{5}ha$ ។ តើភាសំលើករងដំឡែកបានប៉ុន្មានរង ?
7. គេរៀបឥដ្ឋកង្កែកក្នុងបន្ទប់មួយរាងចតុកោណកែងដែលមានបណ្តោយ $\frac{11}{2}m$ និងទទឹង $\frac{13}{4}m$ ។ គេដឹងថា ឥដ្ឋកង្កែកមួយដុំមានទំហំ $\frac{1}{8}m^2$ ។ តើគេត្រូវការ ឥដ្ឋកង្កែកប៉ុន្មានដុំ ?
8. គេមានកំណាត់សំពត់មួយដុំប្រវែង $\frac{200}{3}m$ ។ តើគេកាត់បានទោឌីប៉ុន្មាន ? បើទោឌីមួយប្រើកំណាត់សំពត់អស់ $\frac{1}{6}m$ ។
9. សុកមានកម្ពស់ $\frac{4}{5}m$ ។ ស្រឡាចររបស់សុកមានប្រវែង $\frac{4}{5}$ ដងនៃកម្ពស់របស់ សុក ។ តើស្រឡាចររបស់សុកមានប្រវែងប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?

10. ម្តាយសុទ្ធិតាមាសស្រូវ $\frac{5}{2}$ តោន ។ គាត់ច្រកដាក់បារវែងលក្នុងមួយបារទម្ងន់ $\frac{100}{4} \text{kg}$ ។ តើម្តាយសុទ្ធិតាមាសស្រូវប៉ុន្មានបារ ?
11. សាម៉ុនមាននិស្រែមមួយទំហំ $\frac{7}{2} \text{kg}$ ។ គាត់ពុះស្រែនោះជាផ្នែកតូចៗ ដែលមានទំហំ $\frac{1}{4} \text{kg}$ សម្រាប់ធ្វើស្រូវ ។ គេនឹងថា ក្នុងមួយហិចតាទទួលបានទិន្នផលស្រូវ $\frac{9}{2}$ តោន ។
- ក. តើសាម៉ុនពុះបានស្រែតូចៗចំនួនប៉ុន្មាន ?
 - ខ. តើសាម៉ុនទទួលបានទិន្នផលស្រូវប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
12. កសិករម្នាក់មាននីម៉ូកែមមួយកន្លែងទំហំ $\frac{11}{3} \text{kg}$ ។ គាត់ចែកនីម៉ូកែមនោះជាបីចំណែកស្មើៗគ្នាសម្រាប់ដាំពោត សណ្តែក និងល្ង ។
- ក. តើនីមួយៗដាំដំណាំមួយមុខៗ មានទំហំប៉ុន្មានហិចតា ?
 - ខ. តើកសិករទទួលបានផលល្ងបានប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ? បើគេនឹងថាក្នុង $\frac{1}{10\ 000} \text{kg}$ ផ្តល់ផល 0.2kg ។
 - ក. តើកសិករទទួលបានផលពោតបានប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ? បើគេនឹងថាក្នុង $\frac{1}{2} \text{kg}$ ផ្តល់ផល 2 តោន ។
 - ឃ. តើកសិករទទួលបានផលសណ្តែកប៉ុន្មានតោន ? បើគេនឹងថាក្នុង $\frac{1}{1\ 000} \text{kg}$ ទទួលបានផល 5kg ។
13. ទីបំបាត់មាននីម៉ូកែមមួយកន្លែងរាងចតុកោណកែង ។ បណ្តោយមានប្រវែង $\frac{170}{3} \text{m}$ និងទទឹង $\frac{55}{2} \text{m}$ ។ គាត់ចែកនីម៉ូកែមនោះឱ្យកូនបីនាក់ដើម្បីសង់លំនៅឋាន ។
- ក. គណនាផ្ទៃនីម៉ូកែមនោះ ។
 - ខ. តើកូនម្នាក់ៗទទួលបាននីម៉ូកែមប៉ុន្មានម៉ែត្រការ៉េ ?

ចម្លើយទំព័រទី ៨៨

$\frac{6}{8} \times \frac{71}{2} = \frac{6 \times 71}{8 \times 2} = \frac{213}{8} \text{kg}$ ដូចនេះ គេត្រូវប្រើស្ករអស់ $\frac{213}{8} \text{kg}$ ។

$\frac{7}{5} + \frac{1}{5} = \frac{7}{5} \times \frac{5}{1} = 7$ ដូចនេះ គេធ្វើនំបាន 7 ។

$\frac{750}{6} + \frac{125}{3} = \frac{750}{6} \times \frac{3}{125} = \frac{2\ 250}{750} = 3$ ដូចនេះ គេត្រូវការបាវ 3 ។

$\frac{75}{2} + \frac{1}{36} = \frac{75}{2} \times \frac{36}{1} = 1\ 350$ ដូចនេះ គេត្រូវការការ៉ូ 1 350 ដុំ ។

14. រៀបរាប់ចតុកោណកែងមានបណ្តោយ $\frac{105}{2} \text{m}$

ទទឹង $\frac{2}{3} \times \frac{105}{2} = \frac{105}{3} \text{m}$

ផ្ទៃក្រឡា $A = \frac{105}{2} \times \frac{105}{3} = \frac{105}{2} \times 35 = \frac{3\ 675}{2} \text{m}^2$ ។

15. $\frac{3}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5} \times \frac{5}{1} = 3$ ដូចនេះ ភាគ់លើករបងសម្រាប់ដាំស្ពៃបាន 3 រង ។

16. ផ្ទៃក្រឡាដៃបង្អស់ $A = \frac{11}{2} \times \frac{13}{4} = \frac{143}{8} \text{m}^2$

$\frac{143}{8} + \frac{1}{8} = \frac{143}{8} \times \frac{8}{1} = 143$ ដូចនេះ គេត្រូវការឥដ្ឋការ៉ូចំនួន 143 ដុំ ។

17. $\frac{200}{3} + \frac{1}{6} = \frac{200}{3} \times \frac{6}{1} = 400$ ដូចនេះ គេកាត់ខោខ្លីបាន 400 ខោ ។

18. ប្រមាណរបស់ស្ករមានប្រវែង : $\frac{4}{5} \times \frac{4}{5} = \frac{16}{25} \text{m}$ ។

19. ស្រូវ $\frac{5}{2}$ តោនត្រូវជា $\frac{5}{2} \times 1\ 000 = 2\ 500 \text{kg}$

$2\ 500 + \frac{100}{4} = 2\ 500 \times \frac{4}{100} = 100$ ដូចនេះ ភាគ់មានស្រូវ 100 បាវ ។

20. ក. $\frac{7}{2} + \frac{1}{4} = \frac{7}{2} \times \frac{4}{1} = 14$

គាត់ពុះដីស្រែបាន 14 ចំណែកដែលក្នុងមួយចំណែក $\frac{1}{4}$ ហិកតា ។

ខ. $\frac{7}{2} \times \frac{9}{2} = \frac{63}{4}$ តោន

សារម៉ុងទទួលបានទឹកដុល $\frac{63}{4}$ តោន ត្រូវជា $\frac{63}{4} \times 1\,000 = 15\,750 \text{kg}$ ។

21. ក. $\frac{11}{3} + 3 = \frac{11}{3} \times \frac{1}{3} = \frac{11}{9}$ ហិកតា ដូចនេះ ដីដីមួយៗមានទំហំ $\frac{11}{9}$ ហិកតា ។

ខ. $\frac{11}{9} + \frac{1}{10\,000} = \frac{11}{9} \times \frac{10\,000}{1} = \frac{110\,000}{9}$

ផលល្មមទទួលបាន $\frac{110\,000}{9} \times 0.2 = \frac{22\,000}{9} \text{kg}$ ។

គ. ថើ $\frac{1}{2}$ ហិកតា ផ្តល់ផលពោត 2 តោន

គោរ 1 ហិកតា ផ្តល់ផលពោត 4 តោន

ឌី $\frac{11}{9}$ ហិកតា ផ្តល់ផលពោត $4 \times \frac{11}{9} = \frac{44}{9}$ តោន ។

ឃ. $\frac{1}{1\,000}$ ហិកតា ផ្តល់ផលសណ្តែក 5kg គោរ 1 ហិកតា ផ្តល់សណ្តែក 5 000kg ។

22. ក. $\frac{170}{3} \times \frac{55}{2} = \frac{9\,350}{6}$ ដូចនេះ ចំការមានផ្ទៃក្រឡា $\frac{9\,350}{6} \text{m}^2$ ។

ខ. $\frac{9\,350}{6} + 3 = \frac{9\,350}{6} \times \frac{1}{3} = \frac{9\,350}{18} \text{m}^2$

កូនម្នាក់ៗទទួលបានដី $\frac{9\,350}{18} \text{m}^2$ ។

ផលធៀប

លំហាត់ទំព័រទី ៨៧

1. សាលាមួយមានសិស្ស 700 នាក់និងមានគ្រូ 20 នាក់ ។ រកផលធៀបនៃចំនួនគ្រូនិងចំនួនសិស្ស ។
2. គេយកសៀវភៅមាន 24 ក្បាល ដើម្បីបែងចែកឱ្យសិស្ស 48 នាក់រាល់ ។ រកផលធៀបនៃចំនួនសៀវភៅនិងចំនួនសិស្ស ។

ចម្លើយទំព័រទី ៨៧

1. ផលធៀបគ្រូនិងសិស្ស = $\frac{20}{700} = \frac{1}{35}$ ។
2. ផលធៀបសៀវភៅនិងសិស្ស = $\frac{24}{48} = \frac{1}{2}$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៨៨

1. វត្តិវាយអត្ថបទបាន 5 ទំព័រក្នុងរយៈពេល 1 ក ។ ចូរជ្រើសរើសចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវ
 ក. 5 : 1 ខ. $\frac{1ក}{5 ទំព័រ}$ គ. 5 ទំព័រ / ក ឃ. 1 ទំព័រ 5 / ក ។
2. ចូរសរសេរផលធៀបប្រាសាទមកវិញ
 ក. 3.7១/កា ខ. 12km/ក
 គ. 4 050 ក / មុល្លាន ឃ. 15 មុល្លាន / ម² ។

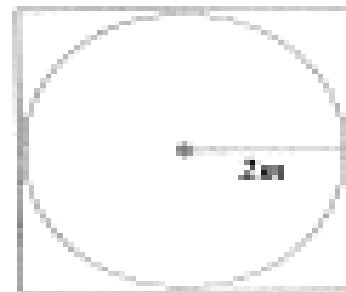
ចម្លើយទំព័រទី ៨៨

1. 5 ទំព័រ / ក ជាចម្លើយដែលត្រឹមត្រូវ ។
2. ក. 1.6៤ ផ្ទះជំនួយ 3.7រ
ខ. 1ក ចរបាន 12ក្រ
គ. 1 ទ ដូរបាន 4 050 រ
ឃ. 1m^2 ថ្លៃ 15 ទ ។

ជំនួយទំព័រទី ៩០

1. ក្រុមចាស់ទាត់ A លេងបាន 16 ប្រកួត ហើយឈ្នះបាន 10 ប្រកួត ។ រកផលធៀបនៃការប្រកួតឈ្នះនេះ ។
2. ឆ្នាំចាស់ថ្នាក់ទី 6.4 មានសិស្សចំនួន 40 នាក់ ហើយឆ្នាំនេះមានសិស្សចំនួន 36 នាក់ ។ រកផលធៀបនៃសិស្សឆ្នាំនេះធៀបនឹងសិស្សឆ្នាំចាស់ ។
3. គេបញ្ចូលទឹកក្នុងអាង 12ℓ ក្នុង 3 គម ។ រកផលធៀបនៃចំណុះទឹកធៀបនឹងរយៈពេល ។
4. រកផលធៀបនៃផ្ទៃក្រឡាថាសធៀបនឹងផ្ទៃក្រឡានៃការេតាមរូបខាងស្តាំនេះ ។

5. គណនា a និង b ដោយដឹងថា $\frac{a}{b} = \frac{2}{3}$ ហើយ $a + b = 35$ ។
6. គេដឹងថាសិស្សប្រុសមានចំនួនលើសសិស្សស្រីចំនួន 5 នាក់ ហើយផលធៀបសិស្សប្រុសនិងសិស្សស្រីស្មើនឹង 3 : 2 ។ គណនាចំនួនសិស្សប្រុសនិងចំនួនសិស្សស្រី ។

7. ប្រទេសកម្ពុជាមានផ្ទៃដី $181\,035\text{km}^2$ មានប្រជាជន 13 395 682 នាក់ (ឆ្នាំ 2008) ។ តើផ្ទៃ 1km^2 មានប្រជាជនប៉ុន្មាននាក់ ?
8. សុទ្ធភាគកម្ពស់ 165cm ឱ្យស្របរោល 33cm ។ ពេលជាមួយគ្នានេះ ដើមឈើមួយដើមឱ្យស្របរោល $1\,800\text{cm}$ ។ តើដើមឈើនោះមានកម្ពស់ប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
9. បន្ទប់មួយផលធៀបបណ្តោយនិងទទឹងស្មើនឹង $8 : 5$ ហើយផលធៀបកម្ពស់និងបណ្តោយស្មើនឹង $6 : 20$ ។ បើបន្ទប់នោះមានកម្ពស់ 3m ។
 ក. រកប្រវែងបណ្តោយនៃបន្ទប់ ។
 ខ. រកប្រវែងទទឹងនៃបន្ទប់ ។

ឧទាហរណ៍លេខ ៩០

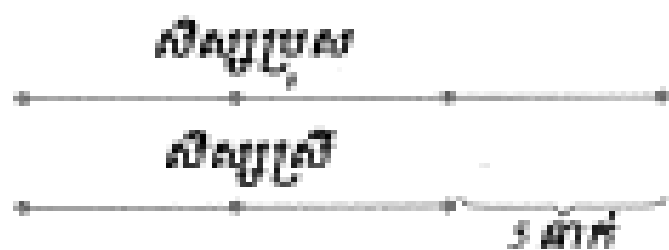
1. ផលធៀបនៃការប្រកួត $\frac{10}{16}$ ។
2. ផលធៀបនៃសិស្សឆ្នាំនេះធៀបនឹងឆ្នាំចាស់ $\frac{36}{40}$ ។
3. ផលធៀបចំណុះទឹកធៀបនឹងរយៈពេល $\frac{12}{3} = 4\ell/\text{min}$ ។
4. ផ្ទៃក្រឡាចាស់ $= \pi \times R \times R = 3.14 \times 2 \times 2 = 12.56\text{m}^2$
 ផ្ទៃក្រឡាការព $4 \times 4 = 16\text{m}^2$
 ផលធៀប $\frac{12.56}{16} = \frac{3.14}{4} = 0.785$ ។

5. បើ $\frac{a}{b} = \frac{2}{3}$ នោះគេដាក់ a
 ដោយ 2 អង្កត់ ហើយដាក់ b
 ដោយ 3 អង្កត់ ។

បើ $a + b = 35$ មានន័យថា 5 អង្កត់ស្មើ 35
 ហើយមួយអង្កត់ស្មើ $35 \div 5 = 7$
 ដូចនេះ $a = 2 \times 7 = 14$; $b = 3 \times 7 = 21$ ។

6. $\frac{\text{សិស្សប្រុស}}{\text{សិស្សស្រី}} = \frac{3}{2}$

តាងសិស្សប្រុសដោយ 3 អង្កត់
 តាងសិស្សស្រីដោយ 2 អង្កត់
 តាមរូប 1 អង្កត់ស្មើនឹង 5 ឆាត់

ដូចនេះ សិស្សប្រុសមានចំនួន $3 \times 5 = 15$ ឆាត់
 សិស្សស្រីមានចំនួន $2 \times 5 = 10$ ឆាត់ ។

7. $\frac{13\ 395\ 682}{181\ 035} = 74$ ឆាត់ / km^2

មានដីយថាដី 1km^2 មានប្រជាជន 74 ឆាត់ ។

8. ផលធៀបកម្ពស់និងគ្រូងមោលគៃស្តុក $\frac{165}{33} = 5$

បើ x ជាកម្ពស់គៃដើមឈើនោះ

$$\frac{x}{180} = 5 \quad \text{ឬ} \quad x = 18 \times 5 = 900\text{cm} = 9\text{m}$$

ដូចនេះ ដើមឈើមានកម្ពស់ 9m ។

9. ក. បណ្តោយ a

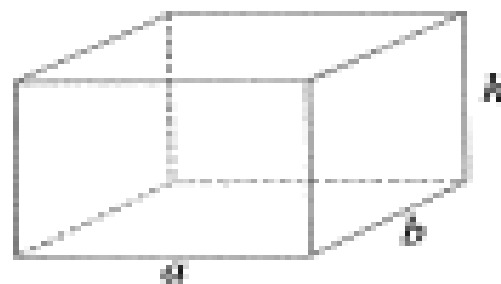
ទទឹង b

កម្ពស់ $h = 3$

$$\frac{h}{a} = \frac{6}{20} \quad \text{ឬ} \quad \frac{3}{a} = \frac{6}{20} \quad \text{ឬ} \quad \frac{a}{3} = \frac{20}{6}$$

$$\text{ឬ} \quad \frac{2a}{6} = \frac{20}{6} \quad \text{ឬ} \quad 2a = 20$$

$$a = \frac{20}{2} \quad \text{ឬ} \quad a = 10\text{m} \quad \text{។}$$

9. ប្រៀបធៀប $\frac{a}{b} = \frac{8}{5} \quad \text{ឬ} \quad \frac{10}{b} = \frac{8}{5} \quad \text{ឬ} \quad \frac{b}{10} = \frac{5}{8} \quad \text{ឬ} \quad \frac{b}{5} = \frac{5}{4}$

$$\frac{4b}{20} = \frac{25}{20} \quad \text{ឬ} \quad 4b = 25 \quad \text{ឬ} \quad b = \frac{25}{4}\text{m} \quad \text{។}$$

លំហាត់ទំព័រទី ៩១

1. ចូរគូស ✓ ក្នុង ចំពោះសមាមាត្រ

ក. $\frac{2}{5} = \frac{3}{5}$

ខ. $\frac{2}{5} = \frac{4}{10}$

គ. $\frac{7}{9} = \frac{14}{18}$

ឃ. $3 : 9 = 9$

ង. $\frac{2}{7} = \frac{4}{14} = \frac{16}{56}$

ច. $\frac{4}{8} = \frac{8}{16} = \frac{10}{18}$

ឃ. $\frac{3}{8} = \frac{12}{32} = \frac{15}{40}$ ។

2. ចូរដាក់សញ្ញា = ឬ ≠ ក្នុង រវាងក្រោម

ក. $\frac{5}{7}$ $\frac{10}{14}$

ខ. $\frac{1}{9}$ $\frac{2}{18}$

គ. $\frac{4}{11}$ $\frac{3}{5}$

ឃ. $\frac{5}{9}$ $\frac{3}{5}$

ង. $2 + 8$ $1 + 4$

ច. $100 + 20$ $5 + 1$

ឃ. $3.3 + 1.4$ $9.9 + 3.12$ ។

3. ចូរដំពេញ ដើម្បីបានសមាមាត្រ

ក. $\frac{2}{1} = \frac{6}{\square}$

ខ. $\frac{\square}{16} = \frac{7}{8}$

គ. $\square + 9 = 4 + 36$

ឃ. $5 + \square = 15 + 30$

ង. $\frac{2}{5} = \frac{\square}{10} = \frac{8}{\square}$

ច. $\frac{9}{15} = \frac{3}{\square} = \frac{\square}{30}$

ឃ. $\square + 5 = 4 + 2 = 7 \div \square$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៩១

1. ខ. $\frac{2}{5} = \frac{4}{10}$ ។
2. ក. $\frac{5}{7} = \frac{10}{14}$
- គ. $\frac{5}{9} \neq \frac{3}{5}$
- ឃ. $100 \div 20 = 5 \div 1$
3. ក. $\frac{2}{3} = \frac{6}{9}$
- គ. $5 + 10 = 15 \div 30$
- ឃ. $\frac{9}{15} = \frac{3}{5} = \frac{18}{30}$
- ក. $\frac{7}{9} = \frac{14}{18}$ ។
- ខ. $\frac{1}{9} = \frac{2}{18}$
- គ. $2 \div 8 = 1 \div 4$
- ឃ. $3.3 \div 1.4 \neq 9.9 \div 3.12$ ។
- ខ. $\frac{14}{16} = \frac{7}{8}$
- គ. $\frac{2}{5} = \frac{4}{10} = \frac{8}{20}$
- ឃ. $1 \div 9 = 4 \div 36$
- ឃ. $10 \div 5 = 4 \div 2 = 7 \div \frac{7}{2}$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៩២

គណនា n ។

- ក. $\frac{3}{2} = \frac{6}{n}$
- ខ. $\frac{n}{5} = \frac{35}{15}$
- គ. $\frac{44}{n} = \frac{14}{7}$
- ឃ. $\frac{n}{12} = \frac{72}{24}$
- ង. $\frac{7}{n} = \frac{14}{28}$
- ច. $\frac{12}{4} = \frac{n}{5}$
- ឆ. $\frac{3.3}{6.6} = \frac{n}{6.2}$
- ជ. $\frac{0.5}{1.2} = \frac{2.4}{n}$
- ឈ. $\frac{3}{1} = \frac{15}{n}$
- ញ. $n + 10 = 2 \div 4$
- ដ. $n + 1.5 = 1 \div 0.5$
- ប. $1\frac{1}{2} \div 3 = n \div 4$
- ឧ. $\frac{n}{7} = \frac{21}{49}$
- ឃ. $\frac{4}{8} = \frac{n}{2}$
- ង. $\frac{5}{7} = \frac{n}{14}$
- ក. $\frac{3}{5} = \frac{9}{n}$
- ច. $\frac{12}{n} = \frac{48}{44}$
- ខ. $2\frac{1}{2} = \frac{n}{120}$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ៩២

- ក. $\frac{3}{2} = \frac{6}{n}$
- ខ. $\frac{n}{5} = \frac{35}{15}$
- ឃ. $3n = 2 \times 6$
- ង. $15n = 5 \times 35$
- ឃ. $n = \frac{2 \times 6}{3} = \frac{12}{3} = 4$ ។
- ជ. $n = \frac{5 \times 35}{15} = \frac{35}{3}$ ។

$$n. \frac{44}{n} = \frac{14}{7}$$

$$\text{ii. } 14n = 44 \times 7$$

$$n = \frac{44 \times 7}{14} = 22 \quad \checkmark$$

$$b. \frac{7}{n} = \frac{14}{28}$$

$$\text{ii. } 14n = 7 \times 28$$

$$n = \frac{7 \times 28}{14} = 14 \quad \checkmark$$

$$a. \frac{3.3}{6.6} = \frac{n}{6.2}$$

$$\text{ii. } \frac{1}{2} = \frac{n}{6.2} \quad \text{iii. } 2n = 6.2$$

$$n = \frac{6.2}{2} = 3.1 \quad \checkmark$$

$$a. \frac{0.5}{1.2} = \frac{2.4}{n} \quad \text{ii. } \frac{5}{12} = \frac{2.4}{n}$$

$$5n = 12 \times 2.4$$

$$n = \frac{12 \times 2.4}{5} = \frac{28.8}{5} = 5.76 \quad \checkmark$$

$$\text{iii. } \frac{3}{1} = \frac{15}{n}$$

$$\text{ii. } 3n = 15$$

$$n = \frac{15}{3} = 5 \quad \checkmark$$

$$\text{ii. } n + 10 = 2 + 4$$

$$\text{ii. } \frac{n}{10} = \frac{2}{4} \quad \text{iii. } 4n = 10 \times 2$$

$$n = \frac{20}{4} = 5 \quad \checkmark$$

$$b. n + 1.5 = 1 + 0.5$$

$$\text{ii. } \frac{n}{1.5} = \frac{1}{0.5}$$

$$\text{ii. } 0.5n = 1.5$$

$$n = \frac{1.5}{0.5} \quad \text{iii. } n = \frac{1.5}{0.5} = 3 \quad \checkmark$$

$$\text{ii. } 1\frac{1}{2} + 3 = n + 4$$

$$\text{ii. } \frac{3}{2} + 3 = n + 4$$

$$\frac{3}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{n}{4}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{n}{4} \quad \text{iii. } n = \frac{4}{2} = 2 \quad \checkmark$$

ខ. $\frac{n}{7} = \frac{21}{49}$

ឬ $49n = 7 \times 21$
 $n = \frac{7 \times 21}{49} = 3$ ។

ណ. $\frac{5}{7} = \frac{n}{14}$

ឬ $7n = 5 \times 14$
 $n = \frac{5 \times 14}{7} = 10$ ។

ឆ. $\frac{12}{n} = \frac{48}{44}$

ឬ $48n = 44 \times 12$
 $n = \frac{44 \times 12}{48}$
 $n = \frac{11 \times 12}{12} = 11$ ។

ឈ. $\frac{4}{8} = \frac{n}{2}$

ឬ $8n = 2 \times 4$
 $n = \frac{2 \times 4}{8} = 1$ ។

ក. $\frac{3}{5} = \frac{9}{n}$

ឬ $3n = 5 \times 9$
 $n = \frac{5 \times 9}{3} = 15$ ។

ខ. $2\frac{1}{2} = \frac{n}{120}$ ឬ $\frac{5}{2} = \frac{n}{120}$

ឬ $2n = 5 \times 120$
 $2n = 600$
 $n = \frac{600}{2} = 300$ ។

🐼 ចំណោទទំព័រទី ៩៤

1. កង់មួយវិលបាន 1 750 ជុំក្នុង 5x ។ តើកង់អាចវិលបានប៉ុន្មានជុំក្នុងមួយម៉ោង ។
2. អាងទឹកមួយអាចផ្គុំទឹក 7 650ℓ ។ បើគេបញ្ចូលទឹក 85ℓ ក្នុង 2មក ។ តើគេត្រូវប្រើពេលប៉ុន្មានទើបបញ្ចូលពេញអាង ?
3. កម្មករ 4 នាក់ ក្នុងមួយថ្ងៃធ្វើការបាន 12 ។ បើគេមានកម្មករ 9 នាក់ តើគេអាចធ្វើការបានប៉ុន្មាន?
4. បើថ្លៃស្រូវ 6m² ផ្តល់ផលស្រូវ 3kg ។ តើក្នុងមួយហិកតាផ្តល់ផលស្រូវបានប៉ុន្មាន ?

5. ខែមុនមូលកាលក៏ជាសច្ចៀងអស់ 410 ចំណេញប្រាក់ 61.5 \$ ខែនោះ គាត់លក់អស់ 600 ថាស ។ តើមូលកាលត្រូវចំណេញបានប្រាក់ប៉ុន្មានដុល្លារ ?
6. ផលធៀបសិស្សប្រុសនិងសិស្សស្រីគឺ 3 : 5 បើសិស្សប្រុសមាន 396 នាក់ ។ តើសិស្សស្រីមានចំនួនប៉ុន្មាននាក់ ?
7. ផ្ទាំងលាបចំណុះ 1.5ℓ លាបបានផ្ទៃជញ្ជាំង $5m^2$ ។ បើគេមានផ្ទាំងចំណុះ 3ℓ ។ តើលាបបានផ្ទៃជញ្ជាំងប៉ុន្មានម៉ែត្រការ៉េ ?
8. ឥដ្ឋកង្កែបមួយកេសក្រាលបានផ្ទៃ $1.2m^2$ បើបន្ទប់មួយមានផ្ទៃ $24m^2$ ។
 ក. តើត្រូវកេសឥដ្ឋកង្កែបប៉ុន្មានកេស ?
 ខ. តើគេចំណាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មានរៀល ? បើមួយកេសផ្ទៃ 304 500 \$ ហើយឈ្នួលជាង 8 000 រៀល $1m^2$ ។
9. ស្រែមួយមានរាងចតុកោណកែងបណ្តោយប្រវែង 100m ទទឹងស្មើ $\frac{4}{5}$ នៃ បណ្តោយ ។ ស្រែនេះឱ្យទិន្នផលស្រូវ 5.75t ក្នុង 1ha ។
 ក. រកផ្ទៃដីស្រែគឺជាហិចតា ។
 ខ. រកផលស្រូវស្រែនោះ ។
10. សុខនិងសៅរកស៊ីចូលហ៊ុននឹងគ្នា ដោយសុខដាក់ទុន 1 200 \$ និងសៅដាក់ ទុន 3 500 \$ ។ មួយរយៈក្រោយមកបានចំណេញ 940 \$ ។ តើហ្នាក់ៗបាន ប្រាក់ចំណេញប៉ុន្មាន ? បើប្រាក់ចំណេញសមាមាត្រនឹងប្រាក់ដើម ។

🔗 ចម្លើយទំព័រទី ៩៤

1. តាង n ជាចំនួនជុំក្នុងមួយម៉ោង ឬក្នុង 3 600s

$$\frac{1\,750}{5} = \frac{n}{3\,600} \quad \text{ឬ} \quad 5n = 1\,750 \times 3\,600$$

$$n = \frac{1\,750 \times 3\,600}{5} = 1\,260\,000 \text{ ជុំ ។}$$
2. តាង r ជារយៈពេលដែលមកូលទឹកបាន 7 650ℓ

$$\frac{r}{7\,650} = \frac{2}{85} \quad \text{ឬ} \quad 85r = 2 \times 7\,650 \quad \text{ឬ} \quad r = \frac{2 \times 7\,650}{85} = 180\text{m} \text{ ។}$$

3. តាង x ជាចំនួនពាង

$$\frac{12}{4} = \frac{x}{9} \quad \text{ឬ} \quad x = \frac{12 \times 9}{4} = 27$$

ដូច្នេះ គេអាចធ្វើពាងបានចំនួន 27 ពាង ។

4. $1ha = 10\,000m^2$

តាង n ជាផលប្រូផុតក្នុង 1 ហិកតា

$$\frac{3}{6} = \frac{n}{10\,000} \quad \text{ឬ} \quad 6n = 3 \times 10\,000$$

$$n = \frac{3 \times 10\,000}{6} = 5\,000kg \quad \text{។}$$

5. តាង n ជាប្រាក់ចំណេញ

$$\frac{410}{61.5} = \frac{600}{n} \quad \text{ឬ} \quad 410n = 600 \times 61.5$$

$$n = \frac{600 \times 61.5}{410} = \frac{36\,900}{410} = 90$$

ដូចនេះ មូលការចំណេញបានប្រាក់ 90 \$ ។

6. តាង x ជាចំនួនសិស្សប្រសិ

$$\frac{\text{សិស្សប្រស}}{\text{សិស្សប្រសិ}} = \frac{3}{5} \quad \text{ឬ} \quad \frac{396}{x} = \frac{3}{5}$$

$$\text{ឬ} \quad 3x = 5 \times 396 \quad \text{ឬ} \quad x = 5 \times 396 \div 3 = \frac{1\,980}{3} = 660$$

ដូចនេះ សិស្សប្រសិមានចំនួន 660 នាក់ ។

7. តាង A ជាផ្ទៃដីក្នុងតៃល្យែតរលាប

$$\frac{A}{3} = \frac{5}{1.5} \quad \text{ឬ} \quad 1.5A = 3 \times 5$$

$$A = \frac{3 \times 5}{1.5} = \frac{15}{1.5} = 10m^2$$

ដូចនេះ គេលាបបាន $10m^2$ ។

8. ក. ចន្ទប៉ោងផ្ទៃ $24m^2$

$$24 + 1.2 = 20$$

គេស្រូវច្រើនជាង 20 តោន ។

9. ប្រាក់ចំណាយសរុបរួមមានផ្លូវនិងឈ្នួល

$$\begin{aligned} \text{ប្រាក់ចំណាយ} &= (304\,500 \times 20) + (8\,000 \times 24) \\ &= 6\,090\,000 + 192\,000 \\ &= 6\,282\,000 \text{ ៛ ។} \end{aligned}$$

9. ក. ដីស្រែមានបណ្តោយ 100m

$$9\frac{4}{5} \times 100 = 80m$$

$$\text{ផ្ទៃក្រឡា } A = 100 \times 80 = 8\,000m^2 \text{ ឬ } A = 0.8ha$$

$$5.75 \times 0.8 = 4.6$$

ដីស្រែផ្តល់ផលស្រូវ 4.6 តោន ។

$$10. \frac{\text{សុទ្ធ}}{\text{សៅ}} = \frac{1200}{3500} = \frac{12}{35}$$

តាមផលធៀបនេះសុទ្ធមាន 12 ចំណែក ហើយសៅមាន 35 ចំណែក

សរុបមាន $12 + 35 = 47$ ចំណែក

47 ចំណែកចំណេញបានប្រាក់ 940 \$

មួយចំណែកចំណេញបានប្រាក់ $940 \div 47 = 20$ \$

ដូចនេះ សុទ្ធចំណេញបាន $12 \times 20 = 240$ \$

សៅចំណេញបាន $35 \times 20 = 700$ \$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ៩៨

ចូរបំពេញតារាងខាងក្រោម

ចម្ងាយ	147km	...km	40km	100km
ល្បឿន	70km/h	90km/h	...km/h	80km/h
រយៈពេល	...h	1h30mn	$\frac{3}{4}$ h	...

ចម្លើយទំព័រទី ៩៨

ចម្ងាយ	147km	135km	40km	588.6km
ល្បឿន	70km/h	90km/h	$\frac{160}{3}$ km/h	80km/h
រយៈពេល	2.1h	1h30mn	$\frac{3}{4}$ h	$\frac{5}{4}$ h

ចំណោទទំព័រទី ៩៨

1. កប៉ាល់មួយចេញពីទី A ឆ្ពោះទៅទី B ដែលឃ្លាតពីគ្នាចម្ងាយ 70km ដោយ គ្រឿងរថ 2h30mn ។ រកល្បឿននៃកប៉ាល់ ។
2. រថភ្លើងមួយឆ្ពោះពីទី A ទៅទី B ទៅដល់ទី B ទៅម៉ោង 9 : 15 ។ បើរថភ្លើងមានល្បឿន 60km/h ។ រកចម្ងាយពីទី A ទៅ B ។

3. កាលបរិច្ឆេទមួយបើកចរដោយល្បឿន 68 km/h ចេញពីក្រុងភ្នំពេញទៅកាន់ខេត្តសៀមរាបដោយប្រើពេលអស់ $4 \text{ h } 45 \text{ min}$ ។ រកចម្ងាយចរដែលកាលបរិច្ឆេទចរបាន ។
4. ឡានក្រុងចេញពីភ្នំពេញនៅម៉ោង $7 : 00$ ព្រឹក ទៅដល់សៀមរាបនៅម៉ោង $12 : 30$ ឡានគោរសម្រាក 30 min ។ ចម្ងាយផ្លូវពីភ្នំពេញទៅសៀមរាបមាន 314 km ។ រកល្បឿននៃឡានគោរ ។
5. ម៉ូតូមួយចេញពីទី A នៅម៉ោង $6 : 00$ ឆ្ពោះទៅទី B ដោយល្បឿន 35 km/h ហើយរថយន្តមួយចេញពី B នៅម៉ោងដូចគ្នាឆ្ពោះមកទី A ដោយល្បឿន 60 km/h ។ បើ A និង B មានចម្ងាយ 190 km ។ តើអ្នកទាំងពីរនឹងជួបគ្នានៅម៉ោងម៉្លាន ?
6. ម៉ូតូចេញពីទី A នៅម៉ោង $6 : 00$ ដោយល្បឿន 30 km/h ហើយរថយន្តចេញពីទី A នៅម៉ោង $7 : 30$ ដោយល្បឿន 90 km/h ។ តើរថយន្តតាមទាន់ម៉ូតូនៅម៉ោងម៉្លាន ?
7. គេបញ្ចូលទឹកក្នុងអាងដោយល្បឿន $5 \ell/\text{min}$ ហើយគេបញ្ចូលទឹកក្រចម្រាញ់ពីអាងវិញដោយល្បឿន $2 \ell/\text{min}$ ។ តើអាងមានទឹកម៉្លាន ? រយៈពេលមួយម៉ោងក្រោយមក ។

🌀 ឧទេស្ឋានទំព័រទី ៩៨

1. $D = 70 \text{ km}$
 $t = 2 \text{ h } 30 \text{ min} = 2 \frac{1}{2} \text{ h}$
 $S =$ ជាល្បឿន

$$\begin{aligned}
 S &= \frac{D}{t} = 70 + 2 \cdot \frac{1}{2} \\
 &= 70 + \frac{5}{5} \\
 &= 70 \times \frac{3}{5} = \frac{140}{5} = 28 \text{ km/h}
 \end{aligned}$$

ដូចនេះ គប្បីមានល្បឿន 28 km/h ។

2. $9:15 - 6:00 = 3:15$

ដូចនេះ រថភ្លើងប្រើពេល $t = 3\frac{1}{4} \text{ h}$

$S = 60 \text{ km/h}$

D ជាចម្ងាយ AB

$$D = t \times S = 60 \times 3\frac{1}{4} = 60 \times \frac{13}{4} = 195 \text{ km}$$

ដូចនេះ AB មានចម្ងាយ 195 km ។

3. ល្បឿនភាណូត $S = 68 \text{ km/h}$

រយៈពេល $t = 4 \text{ h } 45 \text{ min} = 4\frac{3}{4} \text{ h}$

ចម្ងាយចរ $D = S \times t$

$$= 68 \times 4\frac{3}{4}$$

$$= 68 \times \frac{19}{4} = \frac{1292}{4} = 323 \text{ km} \text{ ។}$$

4. រយៈពេល $t = 5 \text{ h}$

ចម្ងាយចរ $D = 314 \text{ km}$

ល្បឿននៃរថយន្ត រយៈពេល $S = \frac{D}{t} = \frac{314}{5} = 62.8 \text{ km/h}$ ។

5. t ជារយៈពេលដែលវាជួបគ្នា

A ចរបាន $35t$

B ចរបាន $60t$

$$35t + 60t = 190$$

$$95t = 190 \quad \text{ឬ} \quad t = \frac{190}{95} = 2 \quad \text{ដូចនេះ អ្នកទាំងពីរនឹងជួបគ្នា}$$

នៅរយៈពេល 2h ក្រោយមក នឹងជួបគ្នានៅម៉ោង 8h00 ។

6. រថយន្តចេញក្រោយម៉្លេះ $\frac{1}{2}$ h

តាង t ជារយៈពេលដែលម៉្លេះចាប់ចេញដំណើរ

ម៉្លេះចរបាន $30 \times t$

រថយន្តចរបាន $90 \times (t - 1\frac{1}{2})$

ព្រោះរថយន្តចេញក្រោយម៉្លេះ $1\frac{1}{2}$ ម៉ោង

រថយន្តតាមទាន់ម៉្លេះកាលណា $90 \times (t - 1\frac{1}{2}) = 30 \times t$ ឬ

$$90 \times (t - \frac{3}{2}) = 30 \times t$$

$$90t - 135 = 30t \quad \text{ឬ} \quad 90t - 30t = 135$$

$$60t = 135$$

$$t = \frac{135}{60} = \frac{27}{12} = 2\frac{1}{4}h$$

ដូចនេះ រថយន្តនឹងតាមទាន់ម៉្លេះនៅ $2\frac{1}{4}h$ ឬ 2h15min

ក្រោយមកមានន័យថាតាមទាន់នៅម៉ោង 8 : 15 ។

7. គេបញ្ជូនទឹកក្នុងអាងក្នុងរយៈពេល 1h ឬ 60min ដោយល្បឿន $5\ell/\text{min}$

បានចំណុះទឹក $5 \times 60 = 300\ell$

គេបញ្ជូនទឹកពីអាងក្នុងរយៈពេល 1h ឬ 60min ដោយល្បឿន $2\ell/\text{min}$

បានចំណុះទឹក $2 \times 60 = 120\ell$

ដូចនេះ អាងមានទឹក $300 - 120 = 180\ell$ ។

ប្រមាណវិធីលើចំនួនចម្រុះ

លំហាងទំព័រទី ១០០

1. ចូរបំពេញ នៅក្នុងក្រោម

ក. $3\frac{2}{9} + 7\frac{5}{9} = 10\frac{\square}{9}$

ខ. $2\frac{3}{10} + 25\frac{1}{10} = 27\frac{\square}{\square}$

គ. $23\frac{3}{40} + 18\frac{1}{40} = \square\frac{\square}{\square}$

ឃ. $17\frac{3}{13} + 21\frac{10}{13} = \square\frac{\square}{\square}$

ង. $11\frac{2}{7} + 210\frac{4}{7} = \square\frac{6}{7}$

ច. $315\frac{1}{5} + 401\frac{2}{5} = \square\frac{3}{5}$

ឆ. $113\frac{3}{8} + 182\frac{1}{8} = \square\frac{\square}{\square}$

ជ. $181\frac{21}{30} + 109\frac{8}{30} = \square\frac{\square}{\square}$

ដ. $1\frac{3}{4} + 2\frac{1}{6} = 1\frac{9}{\square} + 2\frac{\square}{12}$

ឈ. $4\frac{3}{4} + 5\frac{5}{12} = 4\frac{\square}{12} + 5\frac{\square}{\square}$

ណ. $10\frac{2}{5} + 6\frac{7}{10} = 10\frac{4}{\square} + 6\frac{7}{10}$

ត. $4\frac{3}{5} + 3\frac{7}{10} = 4\frac{6}{\square} + 5\frac{7}{\square}$

ខ. $13\frac{1}{2} + 5\frac{3}{8} = 13\frac{\square}{8} + \square\frac{\square}{\square}$

គ. $7\frac{1}{6} + 6\frac{3}{8} = 7\frac{\square}{\square} + \square\frac{\square}{\square}$ ។

2. រកផលបូកចំនួនចម្រុះនៅក្នុងក្រោម

ក. $14\frac{1}{5} + 101\frac{2}{5}$

ខ. $131\frac{4}{21} + 14\frac{1}{21}$

គ. $16\frac{3}{8} + 11\frac{1}{8}$

ឃ. $120\frac{21}{80} + 51\frac{3}{80}$

ង. $139\frac{9}{15} + 30\frac{2}{15}$

ច. $139\frac{2}{9} + 191\frac{5}{9}$

ឆ. $194\frac{1}{2} + 3\ 051\frac{1}{2}$

ជ. $135\frac{3}{10} + 613\frac{1}{10}$

ដ. $7\frac{1}{6} + 19\frac{5}{8}$

ឈ. $14\frac{4}{9} + 15\frac{1}{6}$

ត. $130\frac{3}{4} + 81\frac{7}{8}$

គ. $140\frac{4}{5} + 61\frac{7}{10}$

ខ. $33\frac{2}{3} + 60\frac{1}{6}$

គ. $100\frac{8}{9} + 110\frac{3}{5}$ ។

ឧប្បទានទំព័រទី ១០០

1.
 - ក. $3\frac{2}{9} + 7\frac{5}{9} = 10\frac{7}{9}$
 - ខ. $23\frac{3}{40} + 18\frac{1}{40} = 41\frac{4}{40}$
 - គ. $11\frac{2}{7} + 210\frac{4}{7} = 221\frac{6}{7}$
 - ឃ. $113\frac{3}{8} + 182\frac{1}{8} = 295\frac{4}{8}$
 - ង. $1\frac{3}{4} + 2\frac{1}{6} = 1\frac{9}{12} + 2\frac{2}{12}$
 - ច. $10\frac{2}{5} + 6\frac{7}{10} = 10\frac{4}{10} + 6\frac{7}{10}$
 - ឆ. $13\frac{1}{2} + 5\frac{3}{8} = 13\frac{4}{8} + 5\frac{3}{8}$
2.
 - ក. $14\frac{1}{5} + 101\frac{2}{5} = 115\frac{3}{5}$
 - ខ. $16\frac{3}{8} + 11\frac{1}{8} = 27\frac{4}{8}$
 - គ. $139\frac{9}{15} + 30\frac{2}{15} = 169\frac{11}{15}$
 - ឃ. $194\frac{1}{2} + 3051\frac{1}{2} = 3245\frac{2}{2}$
 - ង. $7\frac{1}{6} + 19\frac{5}{8} = 7\frac{4}{24} + 19\frac{15}{24} = 26\frac{19}{24}$
 - ច. $14\frac{4}{9} + 15\frac{1}{6} = 14\frac{16}{36} + 15\frac{6}{36} = 29\frac{22}{36}$
 - ឆ. $130\frac{3}{4} + 81\frac{7}{8} = 130\frac{6}{8} + 81\frac{7}{8} = 211\frac{13}{8}$
 - ឈ. $140\frac{4}{5} + 61\frac{7}{10} = 140\frac{8}{10} + 61\frac{7}{10} = 201\frac{15}{10}$
 - ញ. $33\frac{2}{3} + 60\frac{1}{6} = 33\frac{4}{6} + 60\frac{1}{6} = 93\frac{5}{6}$
 - ដ. $100\frac{8}{9} + 110\frac{3}{5} = 100\frac{40}{45} + 110\frac{27}{45} = 210\frac{67}{45}$
3.
 - ក. $12\frac{3}{10} + 25\frac{1}{10} = 27\frac{4}{10}$
 - ខ. $17\frac{3}{13} + 21\frac{10}{13} = 38\frac{13}{13} = 39$
 - គ. $315\frac{1}{5} + 401\frac{2}{5} = 716\frac{3}{5}$
 - ឃ. $181\frac{21}{30} + 109\frac{8}{30} = 290\frac{29}{30}$
 - ង. $4\frac{3}{4} + 5\frac{5}{12} = 4\frac{9}{12} + 5\frac{5}{12}$
 - ច. $4\frac{3}{5} + 3\frac{7}{10} = 4\frac{6}{10} + 3\frac{7}{10}$
 - ឆ. $7\frac{1}{6} + 6\frac{3}{8} = 7\frac{4}{24} + 6\frac{9}{24}$
 - ឈ. $131\frac{4}{21} + 14\frac{1}{21} = 145\frac{5}{21}$
 - ញ. $120\frac{21}{80} + 51\frac{3}{80} = 171\frac{24}{80}$
 - ដ. $139\frac{2}{9} + 191\frac{5}{9} = 330\frac{7}{9}$
 - ឋ. $135\frac{3}{10} + 613\frac{1}{10} = 748\frac{4}{10}$

លំហាត់ទំព័រទី ១០២

1. ចូរបំពេញ នាងក្រោម

ក. $11\frac{7}{8} - 5\frac{1}{4} = 11\frac{7}{8} - 5\frac{\square}{8}$

គ. $7\frac{2}{5} - 4\frac{3}{10} = 7\frac{4}{\square} - 4\frac{3}{10}$

ង. $13\frac{7}{12} - 6\frac{1}{4} = 13\frac{7}{\square} - 6\frac{\square}{12}$

ឃ. $20\frac{1}{4} - 8\frac{1}{2} = \square\frac{5}{4} - 8\frac{2}{\square}$

ង. $33\frac{1}{2} - 24\frac{3}{8} = \square\frac{\square}{8} - 24\frac{3}{8}$

ច. $8\frac{2}{7} - 4\frac{11}{14} = \square\frac{9}{\square} - 4\frac{11}{14}$

ខ. $5\frac{1}{3} - 3\frac{2}{9} = 5\frac{\square}{9} - 3\frac{\square}{\square}$

ឃ. $9\frac{7}{8} - 5\frac{1}{2} = 9\frac{7}{\square} - 5\frac{4}{\square}$

ង. $6\frac{3}{8} - 2\frac{5}{16} = 6\frac{6}{\square} - 2\frac{5}{\square}$

ឃ. $12\frac{1}{5} - 10\frac{7}{10} = \square\frac{12}{10} - 10\frac{7}{10}$

ង. $14\frac{2}{5} - 5\frac{9}{10} = \square\frac{14}{10} - 5\frac{9}{10}$

ច. $5\frac{1}{2} - 2\frac{7}{8} = \square\frac{12}{\square} - 2\frac{7}{8}$ ។

2. រកចលដកចំនួនគ្រប់គ្រាន់នាងក្រោម

ក. $2\frac{5}{6} - 1\frac{1}{6}$

ខ. $9\frac{17}{20} - 4\frac{5}{20}$

គ. $8\frac{4}{7} - 7\frac{1}{4}$

ឃ. $7\frac{8}{9} - 3\frac{1}{3}$

ង. $18\frac{1}{3} - 7\frac{1}{4}$

ច. $3\frac{13}{15} - 2\frac{3}{5}$

ឃ. $12\frac{19}{24} - 5\frac{1}{2}$

ង. $7\frac{7}{8} - \frac{3}{4}$

ង. $15\frac{1}{3} - 11\frac{1}{9}$

ង. $6\frac{3}{4} - 4\frac{1}{2}$

ច. $6\frac{1}{4} - 3\frac{2}{3}$

ច. $4\frac{1}{2} - 2\frac{5}{6}$

ខ. $15\frac{3}{5} - 9\frac{13}{15}$

ឃ. $7\frac{5}{9} - 2\frac{2}{3}$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១០២

1. ក. $11\frac{7}{8} - 5\frac{1}{4} = 11\frac{7}{8} - 5\frac{2}{8}$

ខ. $5\frac{1}{3} - 3\frac{2}{9} = 5\frac{3}{9} - 3\frac{2}{9}$

គ. $7\frac{2}{5} - 4\frac{3}{10} = 7\frac{4}{10} - 4\frac{3}{10}$

ឃ. $9\frac{7}{8} - 5\frac{1}{2} = 9\frac{7}{8} - 5\frac{4}{8}$

ង. $13\frac{7}{12} - 6\frac{1}{4} = 13\frac{7}{12} - 6\frac{3}{12}$

ច. $6\frac{3}{8} - 2\frac{5}{16} = 6\frac{6}{16} - 2\frac{5}{16}$

$$b. 20\frac{1}{4} - 8\frac{1}{2} = 19\frac{5}{4} - 8\frac{2}{4}$$

$$d. 12\frac{1}{5} - 10\frac{7}{10} = 11\frac{12}{10} - 10\frac{7}{10}$$

$$c. 33\frac{1}{2} - 24\frac{3}{8} = 33\frac{4}{8} - 24\frac{3}{8}$$

$$e. 14\frac{2}{5} - 5\frac{9}{10} = 13\frac{14}{10} - 5\frac{9}{10}$$

$$h. 8\frac{2}{7} - 4\frac{11}{14} = 7\frac{9}{14} - 4\frac{11}{14}$$

$$f. 5\frac{1}{2} - 2\frac{7}{8} = 4\frac{12}{8} - 2\frac{7}{8} \quad \checkmark$$

$$2. \quad a. 2\frac{5}{6} - 1\frac{1}{6} = 1\frac{4}{6}$$

$$g. 9\frac{17}{20} - 4\frac{5}{20} = 5\frac{12}{20}$$

$$m. 8\frac{4}{7} - 7\frac{1}{14} = 8\frac{8}{14} - 7\frac{1}{14} = 1\frac{7}{14}$$

$$n. 7\frac{8}{9} - 3\frac{1}{3} = 7\frac{8}{9} - 3\frac{3}{9} = 4\frac{5}{9}$$

$$o. 18\frac{1}{3} - 7\frac{1}{4} = 18\frac{4}{12} - 7\frac{3}{12} = 11\frac{1}{12}$$

$$p. 3\frac{13}{15} - 2\frac{3}{5} = 3\frac{13}{15} - 2\frac{9}{15} = 1\frac{4}{15}$$

$$q. 12\frac{19}{24} - 5\frac{1}{2} = 12\frac{19}{24} - 5\frac{12}{24} = 7\frac{7}{24}$$

$$r. 7\frac{7}{8} - \frac{3}{4} = 7\frac{7}{8} - \frac{6}{8} = 7\frac{1}{8}$$

$$s. 15\frac{1}{3} - 11\frac{1}{9} = 15\frac{3}{9} - 11\frac{1}{9} = 4\frac{2}{9}$$

$$t. 6\frac{3}{4} - 4\frac{1}{2} = 6\frac{3}{4} - 4\frac{2}{4} = 2\frac{1}{4}$$

$$u. 6\frac{1}{4} - 3\frac{2}{3} = 6\frac{3}{12} - 3\frac{8}{12} = 5\frac{15}{12} - 3\frac{8}{12} = 2\frac{7}{12}$$

$$v. 4\frac{1}{2} - 2\frac{5}{6} = 4\frac{3}{6} - 2\frac{5}{6} = 3\frac{9}{6} - 2\frac{5}{6} = 1\frac{4}{6}$$

$$w. 15\frac{3}{5} - 9\frac{13}{15} = 15\frac{9}{15} - 9\frac{13}{15} = 14\frac{24}{15} - 9\frac{13}{15} = 5\frac{11}{15}$$

$$x. 7\frac{5}{9} - 2\frac{2}{3} = 7\frac{5}{9} - 2\frac{6}{9} = 6\frac{14}{9} - 2\frac{6}{9} = 4\frac{8}{9} \quad \checkmark$$

 ៤. លេខទំព័រទី ១០៣

1. ឆារីម្នាក់មានសំពត់ $5\frac{1}{3}$ ។ គាត់យកសំពត់នោះទៅកាត់អោយខ្លីបួនអស់ $1\frac{7}{8}$ និងកាត់សម្លៀកបំពាក់បួនអស់ $2\frac{1}{4}$ ។ តើសំពត់នៅសល់ទាំងអស់ប្រវែងប៉ុន្មានម៉ែត្រ ?
2. ចុងមួយមានប្រេង $25\frac{3}{4}$ ។ គេលក់លើកទីមួយអស់ $12\frac{7}{8}$ និងលើកទីពីរអស់ $8\frac{5}{12}$ ។ តើប្រេងនៅសល់ប៉ុន្មាន ?
3. ពីភ្នំពេញទៅកំពង់ស្ពឺមានចម្ងាយ $47\frac{3}{4}$ km ។ បុរសម្នាក់ធ្វើដំណើរពីភ្នំពេញតាំងពីព្រលឹមរហូតដល់ថ្ងៃត្រង់បានចម្ងាយ $22\frac{1}{2}$ km ។ ពេលរសៀលគាត់បន្តដំណើររហូតដល់ល្ងាចបានចម្ងាយ $14\frac{11}{12}$ km ។ តើគាត់ត្រូវធ្វើដំណើរចម្ងាយប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រទៀតទើបដល់កំពង់ស្ពឺ ?
4. អ្នកធ្វើដំណាក់មានម្សៅមី $8\frac{3}{4}$ kg ។ គាត់ធ្វើដំប៉ុនអស់ $2\frac{1}{2}$ kg និងដឹកធារអស់ $3\frac{7}{8}$ kg ។
 - ក. តើគាត់ប្រើម្សៅមីអស់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
 - ខ. តើម្សៅមីនៅសល់ប៉ុន្មានគីឡូក្រាម ?
5. សួរមួយពាងគេលក់លើកទីមួយអស់ $13\frac{4}{5}$ kg លើកទីពីរអស់ $28\frac{1}{2}$ kg ។ គេនឹងថាសួរនៅសល់ក្នុងពាងមានទម្ងន់ $3\frac{3}{5}$ kg ។ រកទម្ងន់សួរមុនពេលលក់ ។

 ៥. ម៉ឺនទំព័រទី ១០៣

1. $1\frac{7}{8} + 2\frac{1}{4} = 1\frac{7}{8} + 2\frac{2}{8} = 3\frac{9}{8}$ គាត់ប្រើអស់ $3\frac{9}{8}$ m

បើភារីមានសំពត់ $5\frac{1}{3}$ គោនត្រូវនៅសល់

$$5\frac{1}{3} - 3\frac{9}{8} = 5\frac{8}{24} - 3\frac{27}{24} = 4\frac{32}{24} - 3\frac{27}{24} = 1\frac{5}{24}$$

ភារីនៅសល់សំពត់ $1\frac{5}{24}$ គោ ។

2. $12\frac{7}{8} + 8\frac{5}{12} = 12\frac{21}{24} + 8\frac{10}{24} = 20\frac{31}{24}$ គេលក់សរុបអស់ប្រេង $20\frac{31}{24}$ ៛

បើគេមានប្រេង $25\frac{3}{4}$ ៛ គោះប្រេងដែលសល់

$$25\frac{3}{4} - 20\frac{31}{24} = 25\frac{18}{24} - 20\frac{31}{24} = 24\frac{42}{24} - 20\frac{31}{24} = 4\frac{11}{24}$$

ប្រេងនៅសល់ $4\frac{11}{24}$ ៛ ។

3. $22\frac{1}{2} + 14\frac{11}{12} = 22\frac{6}{12} + 14\frac{11}{12} = 36\frac{17}{12}$ km

ចម្ងាយផ្លូវដែលត្រូវបន្តធ្វើដំណើរ

$$47\frac{3}{4} - 36\frac{17}{12} = 47\frac{9}{12} - 36\frac{17}{12} = 46\frac{21}{12} - 36\frac{17}{12} = 10\frac{4}{12}$$
 km

ដូចនេះ គាត់ត្រូវបន្តដំណើរ $10\frac{4}{12}$ km ទៀត ។

4. ក. ចំនួនម្សៅមីដែលបានប្រើ

$$2\frac{1}{2} + 3\frac{7}{8} = 2\frac{4}{8} + 3\frac{7}{8} = 5\frac{11}{8}$$
 kg ។

ខ. ម្សៅមីដែលនៅសល់

$$8\frac{3}{4} - 5\frac{7}{8} = 8\frac{6}{8} - 5\frac{11}{8} = 7\frac{14}{8} - 5\frac{11}{8} = 2\frac{3}{8}$$

ដូចនេះ ម្សៅមីនៅសល់ $2\frac{3}{8}$ kg ។

5. $13\frac{4}{5} + 28\frac{1}{2} + 3\frac{3}{5} = 13\frac{8}{10} + 28\frac{5}{10} + 3\frac{6}{10} = 44\frac{19}{10}$

សរុបសរុបមានទម្ងន់ $44\frac{19}{10}$ kg ។

លំហាត់ទំព័រទី ១០៤

1. គណនា

ក. $15\frac{3}{7} \times 8$

ខ. $23\frac{4}{10} \times 9$

គ. $20 \times 3\frac{1}{7}$

ឃ. $35 \times 73\frac{20}{111}$

ង. $82 \times 90\frac{1}{5}$

ច. $72\frac{1}{20} \times 61$

ឆ. $101\frac{70}{82} \times 7$

ជ. $32\frac{3}{4} \times 15$

ដ. $3\frac{5}{7} \times 321$ ។

2. គណនា

ក. $17\frac{3}{5} \times \frac{1}{2}$

ខ. $12\frac{1}{7} \times \frac{3}{10}$

គ. $38\frac{13}{20} \times \frac{3}{14}$

ឃ. $23\frac{18}{20} \times \frac{31}{40}$

ង. $52\frac{1}{18} \times \frac{7}{91}$

ច. $101\frac{2}{5} \times \frac{3}{40}$

ឆ. $\frac{3}{24} \times 18\frac{1}{51}$

ជ. $\frac{1}{15} \times 6\frac{3}{32}$

ដ. $\frac{19}{20} \times 100\frac{1}{200}$ ។

3. គណនា

ក. $3\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{2}$

ខ. $7\frac{2}{5} \times 6\frac{1}{2}$

គ. $4\frac{1}{6} \times 5\frac{1}{3}$

ឃ. $11\frac{3}{5} \times 5\frac{2}{11}$

ង. $3\frac{7}{8} \times 4\frac{2}{5}$

ច. $18\frac{31}{50} \times 12\frac{3}{5}$

ឆ. $9\frac{3}{8} \times 3\frac{1}{5}$

ជ. $12\frac{1}{4} \times 11\frac{5}{9}$

ដ. $3\frac{5}{6} \times 4\frac{1}{2}$ ។

4. ចូរដំណើរការបញ្ជូនខ្លោងក្នុងតារាងខាងក្រោម

ក.

x	$13\frac{1}{2}$	$22\frac{3}{5}$	$35\frac{10}{21}$
$\frac{3}{5}$
$\frac{4}{7}$
$\frac{8}{10}$

ខ.

x	$\frac{3}{4}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{31}{32}$
$5\frac{3}{4}$
$13\frac{2}{7}$
$52\frac{7}{31}$

စမ္မေ့ထမ္မေ့ကိစ္စ ၅၀၀

၁.
 - က. $15\frac{3}{7} \times 8 = \frac{108}{7} \times 8 = \frac{864}{7}$
 - ခ. $23\frac{4}{10} \times 9 = \frac{234}{10} \times 9 = \frac{2106}{10}$
 - ဂ. $20 \times 3\frac{1}{7} = 20 \times \frac{22}{7} = \frac{440}{7}$
 - ဃ. $35 \times 73\frac{20}{111} = 35 \times \frac{8123}{111} = \frac{284305}{111}$
 - င. $82 \times 90\frac{1}{5} = 82 \times \frac{451}{5} = \frac{36982}{5}$
 - စ. $72\frac{1}{20} \times 61 = \frac{1441}{20} \times 61 = \frac{87901}{20}$
 - ဆ. $101\frac{70}{82} \times 7 = \frac{8352}{82} \times 7 = \frac{58464}{82}$
 - ဇ. $32\frac{3}{4} \times 15 = \frac{131}{4} \times 15 = \frac{1965}{4}$
 - ဈ. $3\frac{5}{7} \times 321 = \frac{26}{7} \times 321 = \frac{8346}{7}$
၂.
 - က. $17\frac{3}{5} \times \frac{1}{2} = \frac{88}{5} \times \frac{1}{2} = \frac{88}{10}$
 - ခ. $12\frac{1}{7} \times \frac{3}{10} = \frac{85}{7} \times \frac{3}{10} = \frac{255}{70}$
 - ဂ. $38\frac{13}{20} \times \frac{3}{14} = \frac{773}{20} \times \frac{3}{14} = \frac{2319}{280}$
 - ဃ. $23\frac{18}{20} \times \frac{31}{40} = \frac{478}{20} \times \frac{31}{40} = \frac{14818}{800}$
 - င. $52\frac{1}{18} \times \frac{7}{91} = \frac{937}{18} \times \frac{7}{91} = \frac{6559}{1638}$
 - စ. $101\frac{2}{5} \times \frac{3}{40} = \frac{507}{5} \times \frac{3}{40} = \frac{1521}{200}$
 - ဆ. $\frac{3}{24} \times 18\frac{1}{51} = \frac{3}{24} \times \frac{919}{51} = \frac{2757}{1224}$
 - ဇ. $\frac{1}{15} \times 6\frac{3}{32} = \frac{1}{15} \times \frac{195}{32} = \frac{195}{480}$

ឈ. $\frac{19}{20} \times 100 \frac{1}{200} = \frac{19}{20} \times \frac{20\,001}{200} = \frac{380\,019}{4\,000}$ ។

3. ក. $3\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{2} = \frac{13}{4} \times \frac{11}{2} = \frac{143}{8}$

ខ. $7\frac{2}{5} \times 6\frac{1}{2} = \frac{37}{5} \times \frac{13}{2} = \frac{481}{10}$

គ. $4\frac{1}{6} \times 5\frac{1}{3} = \frac{25}{6} \times \frac{16}{3} = \frac{400}{18}$

ឃ. $11\frac{3}{5} \times 5\frac{2}{11} = \frac{58}{5} \times \frac{57}{11} = \frac{3\,306}{55}$

ង. $3\frac{7}{8} \times 4\frac{2}{5} = \frac{31}{8} \times \frac{22}{5} = \frac{682}{40}$

ច. $18\frac{31}{50} \times 12\frac{3}{5} = \frac{931}{50} \times \frac{63}{5} = \frac{58\,653}{250}$

ឆ. $9\frac{3}{8} \times 3\frac{1}{5} = \frac{75}{8} \times \frac{16}{5} = \frac{1\,200}{40}$

ជ. $12\frac{1}{4} \times 11\frac{5}{9} = \frac{49}{4} \times \frac{104}{9} = \frac{5\,096}{36}$

ឈ. $3\frac{5}{6} \times 4\frac{1}{2} = \frac{23}{6} \times \frac{9}{2} = \frac{207}{12}$ ។

4. ក.

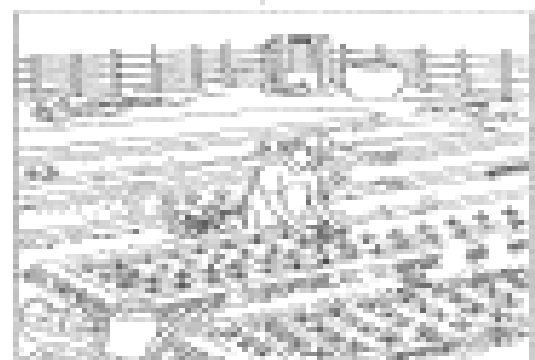
X	$13\frac{1}{2}$	$22\frac{3}{5}$	$35\frac{10}{21}$
$\frac{3}{5}$	$\frac{81}{10}$	$\frac{339}{25}$	$\frac{2\,235}{105}$
$\frac{4}{7}$	$\frac{108}{14}$	$\frac{452}{35}$	$\frac{2\,980}{147}$
$\frac{8}{10}$	$\frac{216}{20}$	$\frac{904}{50}$	$\frac{5\,960}{210}$

ខ.

X	$\frac{3}{4}$	$\frac{15}{16}$	$\frac{31}{32}$
$5\frac{3}{4}$	$\frac{69}{16}$	$\frac{145}{64}$	$\frac{713}{128}$
$13\frac{2}{7}$	$\frac{279}{28}$	$\frac{1\,395}{112}$	$\frac{2\,883}{224}$
$52\frac{7}{31}$	$\frac{4\,857}{124}$	$\frac{24\,285}{496}$	$\frac{50\,189}{992}$

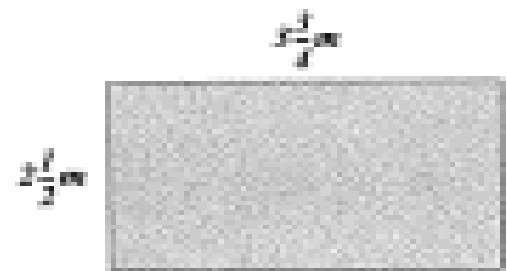
 ឧបលោកទំព័រទី ១០៦

1. បូណាដាស្តោបាន $3\frac{1}{2}$ ជួរក្នុងមួយម៉ោង ។
 តើបូណាដាស្តោបានប៉ុន្មានជួរក្នុងរយៈ
 ពេល $2\frac{1}{4}$ ក ?

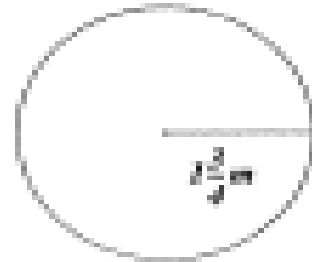

2. នារីជួយលក់ទំនិញឱ្យគេ $1\frac{1}{2}$ ក្នុងមួយថ្ងៃ ។ នាងធ្វើការអស់ 14 ថ្ងៃ ។
 បើគេផ្តល់ប្រាក់កម្រៃ 1.6 ថ្ងៃ 2 000 រ ។ តើនារីត្រូវទទួលបានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?

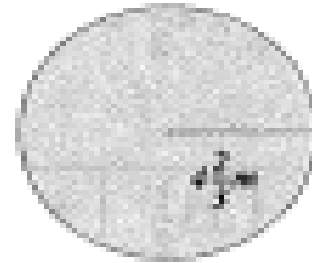
3. គណនាផ្ទៃក្រឡាដៃចតុកោណកែង ដែលមាន
វិមាត្រ $2\frac{1}{2}\text{m}$ និង $3\frac{3}{4}\text{m}$ ។

4. គណនាបរិមាត្រនៃរង្វង់ដែលមានកាំស្មើនឹង
 $1\frac{3}{4}\text{m}$ ។ គេកំណត់ $\pi = \frac{22}{7}$ ។

5. គណនាផ្ទៃក្រឡានៃរង្វង់ដែលមានកាំស្មើនឹង
 $4\frac{2}{3}\text{m}$ ។ គេកំណត់ $\pi = \frac{22}{7}$ ។

ឧប្បមាទី ១០៦

1. $3\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2} = \frac{7}{2} \times \frac{5}{2} = \frac{35}{2} = 17\frac{1}{2}$
 បូណេរដាស្តែបាន $17\frac{1}{2}$ ជូរ ។

2. $1\frac{1}{2} \times 14 = \frac{3}{2} \times 14 = 21$
 នារីជួយលក់ទំនិញឱ្យគេសរុបបាន 21*គ*
 នារីត្រូវបានប្រាក់កម្រៃ $21 \times 20\,000 = 420\,000$ រ ។

3. ផ្ទៃក្រឡាដៃចតុកោណកែង
 $A = 2\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4} = \frac{5}{2} \times \frac{15}{4} = \frac{75}{8} = 9\frac{3}{8}\text{m}^2$ ។

4. បរិមាត្រនៃរង្វង់
 $P = 2\pi \times R$
 $= 2 \times \frac{22}{7} \times 1\frac{3}{4} = \frac{44}{7} \times \frac{7}{4} = 11\text{m}^2$ ។

5. ផ្ទៃក្រឡាដៃរង្វង់

$$A = \pi R^2$$

$$= \frac{22}{7} \times 4\frac{2}{3} \times 4\frac{2}{3} = \frac{22}{7} \times \frac{14}{3} \times \frac{14}{3} = \frac{616}{9} \text{ m}^2 \quad \text{។}$$

លំហាត់ទំព័រទី ១០៨

1. ចូរបំពេញ ទាំងក្រោម

ក. $1\frac{3}{5} + \frac{2}{3} = \frac{\square}{5} \times \frac{3}{\square}$

ខ. $7\frac{1}{4} + \frac{2}{5} = \frac{\square}{\square} \times \frac{\square}{\square}$

គ. $3\frac{1}{2} + 2\frac{3}{4} = \frac{\square}{2} + \frac{\square}{4}$

ឃ. $4\frac{1}{8} + 2\frac{3}{5} = \frac{\square}{8} \times \frac{\square}{\square}$

ង. $3\frac{3}{4} + 1\frac{1}{2} = \frac{\square}{4} \times \frac{\square}{\square}$

ច. $5 + 1\frac{2}{9} = \frac{\square}{\square} + \frac{\square}{9} \quad \text{។}$

2. រកផលបូកទាំងក្រោម

ក. $6\frac{1}{5} + \frac{4}{7}$

ខ. $3\frac{1}{4} + \frac{3}{5}$

គ. $3\frac{3}{8} + \frac{2}{3}$

ឃ. $7\frac{4}{9} + \frac{5}{6}$

ង. $8\frac{2}{3} + 2\frac{2}{5}$

ច. $5\frac{5}{8} + 3\frac{1}{4}$

ឆ. $10\frac{2}{3} + 5\frac{1}{4}$

ជ. $6\frac{2}{3} + 3\frac{1}{2}$

ឈ. $9\frac{1}{3} + 1\frac{1}{3}$

ញ. $2\frac{2}{5} + 4\frac{1}{2}$

ដ. $6 + 2\frac{1}{3}$

ឱ. $3 + 7\frac{3}{4} \quad \text{។}$

3. បំពេញតារាងទាំងក្រោម

+	$2\frac{1}{3}$	$5\frac{1}{4}$	$2\frac{2}{7}$	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{2}{5}$	$3\frac{4}{5}$	$7\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$
$5\frac{1}{2}$								
$4\frac{1}{6}$								

4. ធ្វើប្រមាណវិធីនា២ក្រោម

ក. $4\frac{1}{3} \times 1\frac{1}{2} + 3\frac{7}{9} + 2\frac{1}{3}$

គ. $5\frac{4}{9} \times 2\frac{3}{4} + 1\frac{1}{2}$

ឃ. $(3\frac{5}{6} - 1\frac{2}{3}) + \frac{7}{12}$

ខ. $4\frac{5}{6} \times 2\frac{2}{3} + 1\frac{5}{9} + 3\frac{1}{3}$

ឃ. $6\frac{2}{3} \times 2\frac{1}{2} - 5\frac{3}{8} + 2\frac{7}{9}$

ង. $(7\frac{5}{6} - 2\frac{1}{4} + 3\frac{2}{3}) + 2\frac{1}{4}$ ។

 ចម្លើយទំព័រទី ១០៨

1. ក. $1\frac{3}{5} + \frac{2}{3} = \frac{8}{5} \times \frac{3}{2}$

គ. $3\frac{1}{2} + 2\frac{3}{4} = \frac{7}{2} + \frac{11}{4}$

ឃ. $3\frac{3}{4} + 1\frac{1}{2} = \frac{15}{4} \times \frac{2}{3}$

2. ក. $6\frac{1}{5} + \frac{4}{7} = \frac{31}{5} \times \frac{7}{4} = \frac{217}{20}$

គ. $3\frac{3}{8} + \frac{2}{3} = \frac{27}{8} \times \frac{3}{2} = \frac{81}{16}$

ឃ. $8\frac{2}{3} + 2\frac{2}{5} = \frac{26}{3} \times \frac{5}{12} = \frac{130}{36}$

ង. $10\frac{2}{3} + 5\frac{1}{4} = \frac{32}{3} \times \frac{4}{21} = \frac{128}{63}$

ច. $9\frac{1}{3} + 1\frac{1}{3} = \frac{28}{3} \times \frac{3}{4} = 7$

ឆ. $6 + 2\frac{1}{3} = \frac{6}{1} \times \frac{3}{7} = \frac{18}{7}$

ខ. $7\frac{1}{4} + \frac{2}{5} = \frac{29}{4} \times \frac{5}{2}$

ឃ. $4\frac{1}{8} + 2\frac{3}{5} = \frac{33}{8} \times \frac{5}{13}$

ង. $5 + 1\frac{2}{9} = \frac{5}{1} + \frac{11}{9}$ ។

ខ. $3\frac{1}{4} + \frac{3}{5} = \frac{13}{4} \times \frac{5}{3} = \frac{65}{12}$

ឃ. $7\frac{4}{9} + \frac{5}{6} = \frac{67}{9} \times \frac{6}{5} = \frac{402}{45}$

ង. $5\frac{5}{8} + 3\frac{1}{4} = \frac{45}{8} \times \frac{4}{13} = \frac{180}{104}$

ឃ. $6\frac{2}{3} + 3\frac{1}{2} = \frac{20}{3} \times \frac{2}{7} = \frac{40}{21}$

ង. $2\frac{2}{5} + 4\frac{1}{2} = \frac{12}{5} \times \frac{2}{9} = \frac{24}{45}$

ច. $3 + 7\frac{3}{4} = \frac{3}{1} \times \frac{4}{31} = \frac{12}{31}$ ។

3.

+	$2\frac{1}{3}$	$5\frac{1}{4}$	$2\frac{2}{7}$	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{2}{5}$	$3\frac{4}{5}$	$7\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$
$\frac{2}{5}$	$\frac{6}{35}$	$\frac{8}{105}$	$\frac{7}{40}$	$\frac{4}{35}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{2}{19}$	$\frac{4}{75}$	$\frac{8}{45}$
$4\frac{1}{6}$	$\frac{25}{14}$	$\frac{50}{63}$	$\frac{175}{96}$	$\frac{25}{21}$	$\frac{125}{132}$	$\frac{125}{114}$	$\frac{5}{9}$	$\frac{50}{27}$

$$4. \quad \text{r. } 4\frac{1}{3} \times 1\frac{1}{2} + 3\frac{7}{9} \div 2\frac{1}{3} = \frac{13}{3} \times \frac{3}{2} + \frac{34}{9} \times \frac{3}{7} = \frac{13}{2} + \frac{34}{21}$$

$$= \frac{273}{42} + \frac{68}{42} = \frac{341}{42} \quad \gamma$$

$$g. \quad 4\frac{5}{6} \times 2\frac{2}{3} + 1\frac{5}{9} \div 3\frac{1}{3} = \frac{29}{6} \times \frac{8}{3} + \frac{14}{9} \times \frac{3}{10} = \frac{116}{9} + \frac{7}{15}$$

$$= \frac{580}{45} + \frac{21}{45} = \frac{601}{45} \quad \gamma$$

$$\text{r. } 5\frac{4}{9} \times 2\frac{3}{4} + 1\frac{1}{2} = \frac{49}{9} \times \frac{11}{4} + \frac{3}{2} = \frac{539}{36} + \frac{3}{2} = \frac{539 + 54}{36}$$

$$= \frac{593}{36} \quad \gamma$$

$$\text{iii. } 6\frac{2}{3} \times 2\frac{1}{2} - 5\frac{3}{8} \div 2\frac{7}{9} = \frac{20}{3} \times \frac{5}{2} - \frac{43}{8} \times \frac{9}{25}$$

$$= \frac{50}{3} - \frac{387}{200}$$

$$= \frac{10\,000}{600} - \frac{1\,161}{600} = \frac{8\,839}{600} \quad \gamma$$

$$\text{h. } \left(3\frac{5}{6} - 1\frac{2}{3}\right) \div \frac{7}{12} = \left(\frac{23}{6} - \frac{5}{3}\right) \div \frac{7}{12} = \left(\frac{23}{6} - \frac{10}{6}\right) \div \frac{7}{12}$$

$$= \frac{13}{6} \times \frac{12}{7} = \frac{26}{7} \quad \gamma$$

$$\text{a. } \left(7\frac{5}{6} - 2\frac{1}{4} + 3\frac{2}{3}\right) \div 2\frac{1}{4} = \left(\frac{47}{6} - \frac{9}{4} + \frac{11}{3}\right) \div \frac{9}{4} = \left(\frac{94}{12} - \frac{27}{12} + \frac{44}{12}\right) \times \frac{4}{9}$$

$$= \frac{111}{12} \times \frac{4}{9} = \frac{111}{27} \quad \gamma$$

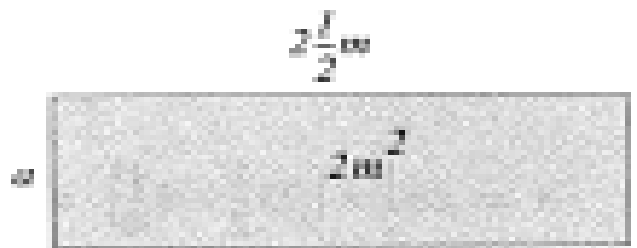

ជំនាញទំព័រទី ១០៩

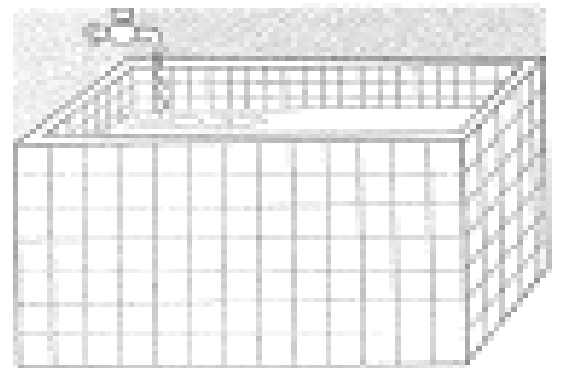
1. ស្ករមួយចុងមានទម្ងន់ $13\frac{1}{2}kg$ ។ គេវិលែកជាក់កញ្ចប់តូចៗដែលអាចជាក់បានទម្ងន់ $1\frac{1}{2}kg$ ។ តើគេដាក់បានប៉ុន្មានកញ្ចប់ ?
2. ចំការមួយរាងចតុកោណកែង ។ បណ្តោយមានប្រវែង $23\frac{1}{2}m$ ។ ទទឹងខ្លីជាងបណ្តោយ $8\frac{1}{4}m$ ។ រកផ្ទៃក្រឡាចំការនោះ ។
3. អ្នកជិះទោចក្រយាងមួយមួយធ្វើដំណើរបានចម្ងាយ $22\frac{1}{2}km$ ដោយប្រើប្រេងសាំងអស់ $1ℓ$ ។ តើគាត់ធ្វើដំណើរបានចម្ងាយប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រ ? បើគាត់មានប្រេងសាំងទាំងអស់ $4\frac{1}{2}ℓ$ ។
4. គណិតម្នាក់មានពោត $33\frac{1}{3}kg$ ។ គាត់ឱ្យជួកស៊ីក្នុងមួយសប្តាហ៍អស់ $8\frac{1}{3}kg$ ។ តើពោតទាំងអស់គាត់ឱ្យជួកស៊ីបានប៉ុន្មានសប្តាហ៍ ?
5. កាណូតមួយធ្វើដំណើរទៅកោះមួយប្រើពេល $3\frac{1}{2}h$ បើគាត់ប្រើល្បឿន $2\frac{2}{3}km$ ក្នុងមួយម៉ោង ។ គេនឹងថាគាត់ធ្វើដំណើរ 2 ម៉ោងដំបូងបានចម្ងាយ $5\frac{1}{2}km$ ។ តើ $1\frac{1}{2}h$ ក្រោយគាត់ត្រូវធ្វើដំណើរប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រទៀត ?
6. គេទិញកំណាត់សំពត់ $4\frac{1}{2}m$ ផ្ទៃមួយម៉ែត្រ 4 200 ។ គេយកកំណាត់សំពត់នោះទៅដេរអាវ ដែលអាវមួយប្រើកំណាត់សំពត់អស់ $2\frac{1}{4}m$ ។ ប្រាក់ឈ្នួលដេរអាវទាំងអស់មានតម្លៃ 10 100 ។ តើប្រាក់ឈ្នួលដេរអាវមួយតម្លៃប៉ុន្មានរៀល ?
7. អាវិម្នាក់ទិញស្ករ 10 កញ្ចប់នឹងបីចេង $1\frac{3}{5}$ ដងនៃកញ្ចប់ស្ករ ។ ស្ករមួយកញ្ចប់មានទម្ងន់ស្រាលជាង $\frac{1}{4}$ ដងនៃទម្ងន់បីចេងមួយកញ្ចប់ ។ គេនឹងថា បីចេងទាំងអស់មានទម្ងន់ $8\frac{4}{5}kg$ ។ តើស្ករមួយកញ្ចប់មានទម្ងន់ប៉ុន្មាន ?

8. គេដឹងថា $a \times b = 15\frac{1}{8}$ បើ $a = 2\frac{3}{4}$ ចូរគណនា b ។

9. ចតុកោណកែងមួយមានទទឹងស្មើនឹង a ហើយបណ្តោយស្មើនឹង $2\frac{1}{2}a$ ។ ចូរគណនា a បើចតុកោណកែងនោះមានផ្ទៃក្រឡាស្មើនឹង $2m^2$ ។

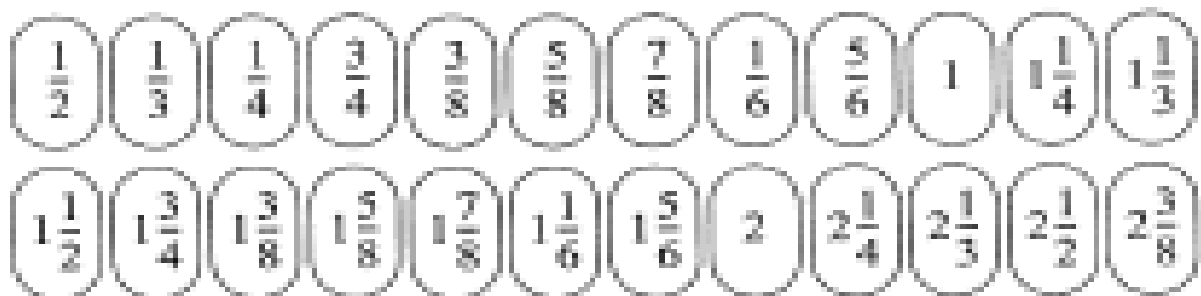

10. អាងទឹកមួយអាចផ្គុំទឹកបាន 120ℓ ។ បើគេបញ្ចូលទឹកបាន $1\frac{1}{2}$ ℓ ក្នុងមួយនាទី ។ តើគេត្រូវប្រើរយៈពេលប៉ុន្មានទើបបញ្ចូលទឹកពេញអាង ?

11. ល្បែងគណិតវិទ្យា

- អ្នកលេង : 2 នាក់ ឬ 2 ក្រុម ។
- ឆែក : ចំណូលប្រភេទ ចំនួនគត់ និងចំនួនចម្រុះ

- វត្ថុចំណង : ជ្រើសរើស និងធ្វើប្រមាណវិធីទាំង 4 បានរហ័ស និងត្រឹមត្រូវ ។
- របៀបលេង :
 - នាក់ចំណូលប្រភេទនានាសើគ្នាបំបើយច្របល់ចូលគ្នា ។
 - អ្នកលេងជ្រើសរើសចំណូល 2 យកលេខក្នុងនោះធ្វើប្រមាណវិធីឱ្យបានផលបូក ផលដក ផលគុណ ឬផលចែកស្មើនឹងមួយ ឬដិតមួយ ។
 - អ្នកឈ្នះបានពីនុមួយ ។
 - បន្ទាប់ពីលេងច្រើនដងអ្នកបានពីនុច្រើនជាអ្នកឈ្នះ ។

១៦ ចម្លើយទំព័រទី ១០៩

1. $13\frac{1}{2} \div 1\frac{1}{2} = \frac{27}{2} \times \frac{2}{3} = 9$

គេដាក់បាន 9 កញ្ចប់ ។

2.
$$A = 23\frac{1}{2} \times \left(23\frac{1}{2} - 8\frac{1}{4}\right) = \frac{47}{2} \times \left(23\frac{2}{4} - 8\frac{1}{4}\right)$$

$$= \frac{47}{2} \times \left(15\frac{1}{4}\right) = \frac{47}{2} \times \frac{61}{4}$$

$$= \frac{2\,867}{8} \text{ m}^2 \text{ ។}$$

3. $22\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2} = \frac{45}{2} \times \frac{9}{2} = \frac{405}{4} \text{ km}$

គាត់ធ្វើដំណើរបាន $\frac{405}{4} \text{ km}$ ឬ $101\frac{1}{4} \text{ km}$ ។

4. $33\frac{1}{3} \div 8\frac{1}{3} = \frac{100}{3} \times \frac{3}{25} = 4$

អាចឱ្យជួកស៊ីបាន 4 សប្តាហ៍ ។

5. បើគេប្រើល្បឿន $2\frac{2}{3} \text{ km/h}$ ដោយគេចំណាយពេល $3\frac{1}{2} \text{ h}$ ដើម្បីទៅកាន់កោះ

ដោយ ហេតុនេះកោះមានចម្ងាយ

$$2\frac{2}{3} \times 3\frac{1}{2} = \frac{8}{3} \times \frac{7}{2} = \frac{28}{3} = 9\frac{1}{3} \text{ km}$$

គាត់ធ្វើដំណើរ 2h បានចម្ងាយ $5\frac{1}{3} \text{ km}$

ហើយនៅសល់ពេល $1\frac{1}{2} \text{ h}$ ទៀតត្រូវធ្វើដំណើរ $9\frac{1}{3} - 5\frac{1}{3} = 4 \text{ km}$

គាត់ត្រូវធ្វើដំណើរ 4km ទៀត ។

$$6. \quad 4\frac{1}{2} + 2\frac{1}{4} = \frac{9}{2} \times \frac{4}{9} = 2$$

គេអាចដេរអាវបាន 2 ប៊ែប្រាក់ល្អលដេរអាវទាំងពីរស្មើ 10 100 ។

ដោយអាវមួយល្អល $10\ 100 \div 2 = 5\ 050$ ។

7. អាវិទិញស្ករ 10 កញ្ចប់ ហើយមិញបីចេង

$$1\frac{3}{5} \times 10 = \frac{8}{5} \times 10 = 16 \text{ កញ្ចប់}$$

$$\text{ទម្ងន់នៃកញ្ចប់បីចេង} \quad 8\frac{4}{5} + 16 = \frac{44}{5} \times \frac{1}{16} = \frac{11}{20} \text{ kg}$$

$$\text{ទម្ងន់នៃកញ្ចប់ស្ករ} \quad \frac{1}{4} \times \frac{11}{20} = \frac{11}{80} \text{ kg ។}$$

$$8. \quad a \times b = 15\frac{1}{8} \text{ បើ } a = 2\frac{3}{4}$$

$$2\frac{3}{4} = 15\frac{1}{8} \text{ ដោយ } b = 15\frac{1}{8} \div 2\frac{3}{4}$$

$$= \frac{121}{8} \div \frac{11}{4} = \frac{121}{8} \times \frac{4}{11} = \frac{11}{2} = 5\frac{1}{2}$$

$$\text{ហេតុនេះ } b = 5\frac{1}{2} \text{ ។}$$

$$9. \quad 2\frac{1}{2} \times a = 2 \quad ; \quad \frac{5}{2} \times a = 2$$

$$a = 2 \div \frac{5}{2} = \frac{2}{1} \times \frac{2}{5} = \frac{4}{5}$$

ដូចនេះ ទទឹងម៉ាឡាដ្យាស់ $\frac{4}{5}$ ម ។

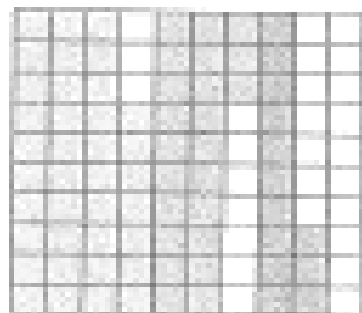
$$10. \quad 120 \div 1\frac{1}{2} = 120 \div \frac{3}{2} = 120 \times \frac{2}{3} = 40 \times 2 = 80$$

គេត្រូវប្រើពេល 80 នាទី ។

11. ចម្លើយទៅតាមការដាក់ស្តែងនៃសកម្មភាព ។

លំហាត់ទំព័រទី ១១១

1. ចូរសរសេរជាភាគរយតាមពណ៌នីមួយៗ

គំនូសដុត ធៀបនឹង 100 =%

គំនូសខ្មៅ ធៀបនឹង 100 =%

ប្រផេះ ធៀបនឹង 100 =%

2. ចូរចំពេញ

ក. 70 % នៃ 9 500 =

ខ. 1.25 % នៃ = 80

គ. % នៃ 2 400 = 168

ឃ. % នៃ 675 = 810 ។

ចម្លើយទំព័រទី ១១១

1. គំនូសដុត $\frac{37}{100} = 37\%$

គំនូសខ្មៅ $\frac{23}{100} = 23\%$

គំនូសប្រផេះ $\frac{13}{100} = 13\%$ ។

2. ក. 75 % នៃ 9 500 = 7 125 ។

ខ. 1.25 % នៃ 6 400 = 80 ។

គ. 7 % នៃ 2 400 = 168 ។

ឃ. 120 % នៃ 675 = 810 ។

លំហាត់ទី ១១២

1. សរសេរប្រភាគជាភាគរយ

$$\frac{6}{8} ; \frac{15}{75} ; \frac{12}{40} ; \frac{21}{150} ; \frac{1}{4} ; \frac{17}{25}$$

$$\frac{97}{130} ; \frac{17}{120} ; \frac{4}{112} ; \frac{300}{887} ; \frac{200}{754} ; \frac{14}{370} \text{ ។}$$

2. សរសេរភាគរយជាប្រភាគ

$$20 \% ; 3.5 \% ; 17 \% ; 0.3 \% ; 0.04 \% ; 0.75 \%$$

$$75 \% ; 15.9 \% ; 0.25 \% ; 0.50 \% ; 110 \% ; 120 \% \text{ ។}$$

ចម្លើយទី ១១២

1. $\frac{6}{8} = \frac{3}{4} = \frac{3 \times 25}{4 \times 25} = \frac{75}{100} = 75 \%$

$$\frac{15}{75} = \frac{1}{5} = \frac{1 \times 20}{5 \times 20} = \frac{20}{100} = 20 \%$$

$$\frac{12}{40} = \frac{6}{20} = \frac{6 \times 5}{20 \times 5} = \frac{30}{100} = 30 \%$$

$$\frac{21}{150} = \frac{7}{50} = \frac{7 \times 2}{50 \times 2} = \frac{14}{100} = 14 \%$$

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 25}{4 \times 25} = \frac{25}{100} = 25 \%$$

$$\frac{17}{25} = \frac{17 \times 4}{25 \times 4} = \frac{68}{100} = 68 \%$$

$$\frac{97}{130} = 74.6 \% ; \quad \frac{17}{120} = 14.2 \% ; \quad \frac{4}{112} = 3.6 \%$$

$$\frac{300}{887} = 33.8 \% ; \quad \frac{200}{754} = 26.5 \% ; \quad \frac{14}{370} = 3.8 \% \text{ ។}$$

$$\begin{array}{lll}
 2. \quad 20\% = \frac{20}{100} & ; & 3.5\% = \frac{35}{1\,000} & ; & 17\% = \frac{17}{100} \\
 0.3\% = \frac{3}{1\,000} & ; & 0.04\% = \frac{4}{10\,000} & ; & 0.75\% = \frac{75}{10\,000} \\
 75\% = \frac{75}{100} & ; & 15.9\% = \frac{159}{1\,000} & ; & 0.25\% = \frac{25}{10\,000} \\
 0.50\% = \frac{50}{10\,000} & ; & 110\% = \frac{110}{100} & ; & 120\% = \frac{120}{100} \text{ ។}
 \end{array}$$

ចំណោទទំព័រទី ១១៤

1. រក n ដែល $n\%$ នៃ 48 លើស 6 ។
2. បើ 100% តាងដោយមុំ 360° ។ តើ 40% តាងមុំអ្វី ?
3. ពីមុនអាវមួយលក់ថ្លៃ 60 000 ៛ ឥឡូវហាងមួយលក់បញ្ចុះតម្លៃ 45 000 ៛ ហើយហាងមួយទៀតលក់បញ្ចុះតម្លៃ 20% ។ តើហាងមួយណាលក់ថោកជាង ?
4. មីងប្រិមរកបានប្រាក់ 48 000 ៛ ក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ភាគសន្សំ 62% នៃប្រាក់នេះសម្រាប់ទិញម៉ូតូ ។ តើក្នុងមួយថ្ងៃភាគសន្សំបានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?
5. ពូសំត្រូវការសន្សំប្រាក់ ដើម្បីទិញទូរស័ព្ទថ្មីមួយថ្លៃ 65 ៛ ។ ឥឡូវនេះភាគសន្សំបាន 40% រួចហើយ តើភាគនៅទុះប្រាក់ប៉ុន្មានទៀត ទើបគ្រប់ប្រាក់ទិញ ?
6. បុណកនិងប្អូន ជួយលក់ទំនិញឱ្យគេ ដោយចំណេញបានប្រាក់ 100 000 ៛ ។ គេឱ្យបុណក 30% នៃប្រាក់ចំណេញនេះ ហើយបុណកបានប្រាក់ 40% នៃប្រាក់ដែលបានទទួល ។ តើប្អូនទទួលបានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?
7. ពីមុនប្រេងមួយលីត្រថ្លៃ 4 000 ៛ ឥឡូវឡើងថ្លៃ 5 400 ៛ ។ តើប្រេងឡើងថ្លៃប៉ុន្មានភាគរយ ? (ថ្ងៃ 27 មេសា 2011) ។
8. ពីមុនអាវមួយលក់ថ្លៃ 12 000 ៛ ឥឡូវនេះគេចង់បញ្ចុះតម្លៃ 20% ។ តើគេត្រូវលក់ថ្លៃប៉ុន្មាន ?

9. ពីមុនស្បូវ 1kg ថ្លៃ 2 000 ៛ ឥឡូវគេលក់តែ 1 600 ៛ ។ តើស្បូវបានលក់បញ្ជះតម្លៃចុះប៉ុន្មានភាគរយ ?
10. ខែទី 1 បូណ៌កធ្វើលំហាត់ 25 សំណួរ ត្រូវបាន 22 សំណួរ ។ ហើយនៅខែទី 2 បូណ៌កធ្វើលំហាត់ 20 សំណួរ ត្រូវបាន 18 សំណួរ ។ តើខែណាទទួលបានលទ្ធផលល្អជាង ?
11. ក្នុងចំណោមសិស្ស 40 នាក់ មាន 2 នាក់អវត្តមាន ។ រកភាគរយនៃសិស្សអវត្តមាន ។
12. ក្នុងចំណោមមនុស្ស 24 នាក់ មាន 6 នាក់មានទូរស័ព្ទច្រើន ។ រកភាគរយនៃអ្នកដែលមានទូរស័ព្ទច្រើន ។

៦ ម៉ឺនីទី ១១៤

1. $n\% = \frac{n}{100}$; $n\%$ នៃ 48 គឺ $\frac{n}{100} \times 48$
 ដូចនេះ $\frac{n}{100} \times 48 = 6$ ឬ $\frac{48n}{100} = 6$
 $48n = 600$ ឬ $n = 600 \div 48 = 12.5$
 ផ្ទៀងផ្ទាត់ : 12.5% នៃ 48 = $\frac{12.5}{100} \times 48 = 6$ ។

2. 40% នៃមុំ 360° គឺ $\frac{40}{100} \times 360^\circ = 144^\circ$ ។

3. ចំពោះហាងទី 1

ពីមុនលក់ 60 000 ៛

ឥឡូវលក់ 45 000 ៛

បញ្ជះតម្លៃ $60\ 000 - 45\ 000 = 15\ 000$ ៛

គិតជាភាគរយ $\frac{15\ 000}{60\ 000} = \frac{15}{60} = \frac{1}{4} = \frac{1 \times 25}{4 \times 25} = \frac{25}{100} = 25\%$

ចំពោះភាគទី 2

លក់ចេញរកថ្លៃ 20 %

ដូចនេះ ភាគទី 1 លក់ដោយជាង ។

4. $62 \% \times 48\,000 = \frac{62}{100} \times 48\,000 = 29\,760$

ក្នុងមួយថ្ងៃមិនថែមសន្សំបាន 29 760 រៀល ។

5. $40 \% \times 65 = \frac{40}{100} \times 65 = \frac{40 \times 65}{100} = 26$

ភាគសន្សំបានប្រាក់ 26 \$

ដូចនេះ ភាគនៅទុះប្រាក់ $65 - 26 = 39$ \$ ។

6. 30 % នៃប្រាក់ចំណេញ 100 000 រៀល

គឺ $\frac{30}{100} \times 100\,000 = 30\,000$ រៀល

មូលដ្ឋានទទួលបានប្រាក់ 30 000 រៀល

មូលដ្ឋានឱ្យទៅប្តូរ 40 % នៃប្រាក់ 30 000

ត្រូវជា $40 \% \times 30\,000 = \frac{40}{100} \times 30\,000 = 12\,000$

ដូចនេះ ប្តូរទទួលបានប្រាក់រឹត 12 000 រៀល ។

7. $5\,400 - 4\,000 = 1\,400$

ប្រេងឡើងថ្លៃ 1400 រៀល គឺជាភាគរយ

$\frac{1\,400}{4\,000} = \frac{14}{40} = \frac{7}{20} = \frac{7 \times 5}{20 \times 5} = \frac{35}{100} = 35 \%$

ដូចនេះ ប្រេងបានឡើងថ្លៃ 35 % ។

$$8. \quad 20\% \times 12\,000 = \frac{20}{100} \times 12\,000 = 2\,400$$

បើគេលក់បញ្ចុះតម្លៃ 20% នោះគេត្រូវលក់ថោកជាងមុន 2 400 រ
មានន័យថា បើពីមុនអាចមួយថ្ងៃ 12 000 រ

នោះគេត្រូវលក់ 12 000 - 2 400 = 9 600 រ ។

$$9. \quad \text{ស្ករ 1kg បានបញ្ចុះតម្លៃពី 2 000 រ មក 1 600 រ}$$

$2\,000 - 1\,600 = 400$ រ គិតជាភាគរយ

$$\frac{400}{2\,000} = \frac{4}{20} = \frac{4 \times 5}{20 \times 5} = \frac{20}{100} = 20\%$$

ស្ករបានបញ្ចុះតម្លៃ 20% ។

10. ចំពោះវែទី 1

$$\text{បូណកធ្វើសំបកក់ត្រូវបាន } \frac{22}{25} = \frac{22 \times 4}{25 \times 4} = \frac{88}{100} = 88\%$$

ចំពោះវែទី 2

$$\text{បូណកធ្វើសំបកក់ត្រូវបាន } \frac{18}{20} = \frac{18 \times 5}{20 \times 5} = \frac{90}{100} = 90\%$$

ដូចនេះ នៅវែទី 2 បូណកទទួលបានលទ្ធផលល្អជាង ។

$$11. \quad \frac{2}{40} = \frac{1}{20} = \frac{1 \times 5}{20 \times 5} = \frac{5}{100} = 5\%$$

សិស្សអនត្តមាន 5% ។

$$12. \quad \frac{6}{24} = \frac{1}{4} = \frac{1 \times 25}{4 \times 25} = \frac{25}{100} = 25\%$$

ដូចនេះ អ្នកដែលមានទូរស័ព្ទប្រើមានចំនួន 25% ។

ការប្រាក់

 លំហាត់ទំព័រទី ១១៤

ចូរបំពេញតារាង

	ទី 1	ទី 2	ទី 3	ទី 4	ទី 5
ប្រាក់ដើម	3 500 000 ៛	7 000 000 ៛ ៛	6 700 000 ៛	1 200 000 ៛
ការប្រាក់ ៛ ៛	2 400 000 ៛	502 000 ៛	336 000 ៛
អប្រា (ប្រយោជន៍)	3 %	5 %	4 % %	8 %
រយៈពេល ចងការ	4 ឆ្នាំ	2½ ឆ្នាំ	5 ឆ្នាំ	1¼ ឆ្នាំ ៛

 ចម្លើយទំព័រទី ១១៤

- ទី 1 ការប្រាក់ 4 200 000 ៛
- ទី 2 ការប្រាក់ 875 000 ៛
- ទី 3 ប្រាក់ដើម 12 000 000 ៛
- ទី 4 អប្រា 6 %
- ទី 5 រយៈពេលចងការ 3½ ឆ្នាំ ។

លំហាត់ទំព័រទី ១១៦

ចូរបំពេញតារាង

		ទី 1	ទី 2	ទី 3
តម្លៃលក់	700 \$	3 200 \$	300 000 \$
បង់រំលស់	50 \$ / ខែ	160 \$ / ខែ ខែ	60 \$ / ខែ
រយៈពេល	1½ ឆ្នាំ	3 ឆ្នាំ	15 ឆ្នាំ	3¼ ឆ្នាំ
ប្រាក់សរុប	900 \$	360 000 \$
ប្រាក់បង្គុយ	200 \$	1100 \$

ចម្លើយទំព័រទី ១១៦

- ទី 1 ប្រាក់សរុប 3 840 \$
ប្រាក់បង្គុយ 3 840 - 3 200 = 640 \$
- ទី 2 បង់រំលស់ 2 000 \$ / ខែ
ប្រាក់បង្គុយ 60 000 \$
- ទី 3 ប្រាក់សរុប 2 691 \$
តម្លៃលក់ 2 691 - 1 105 = 1 586 \$ ។

ចំណោទទំព័រទី ១១៧

1. តូសែមយកប្រាក់ 1 200 000 \$ ទៅដាក់នៅធនាគារមួយ ។ មួយឆ្នាំគ្រោយមក គាត់ទទួលបានប្រាក់សរុប 1 284 000 \$ ។ គណ្រាគារប្រាក់ ។

2. សំយកប្រាក់ 500 \$ នៅធ្វើនៅធនាគារមួយដែលមានអត្រាការប្រាក់ 5.6 % ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ តើរយៈពេល 2 ឆ្នាំក្រោយមកគាត់បានប្រាក់ទាំងការទាំងដើមប៉ុន្មាន ?
3. ធនាគារមួយផ្តល់អត្រាការប្រាក់ 5 % ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ បើគេចង់បានការប្រាក់ 400 \$ ។ តើគេត្រូវដាក់ប្រាក់ចំនួនប៉ុន្មាន ?
4. ម៉ូតូមួយថ្លៃ 1 000 \$ ។ គេទិញម៉ូតូនេះដោយបង់រំលស់ 110 \$ ក្នុងមួយខែ ហើយត្រូវបង់ 12 ខែ ។ រកប្រាក់ដែលត្រូវបង់បន្ថែមពីតម្លៃដើមរួចគិតជា % ។
5. ទំនិញមួយមានតម្លៃ 500 000 \$ ។ គេលក់ទំនិញនេះដោយបង់រំលស់ 6 ខែ ។ គេចង់បានប្រាក់បន្ថែម 20 % នៃតម្លៃដើម ។ តើគេត្រូវឱ្យអ្នកទិញបង់ប្រាក់មួយខែប៉ុន្មាន ?
6. ពូសុខឌីប្រាក់ 650 \$ ពីធនាគារមួយ ដែលមានអត្រាការប្រាក់ 12 % ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ គាត់យកប្រាក់នេះធ្វើដើមទុនរកស៊ី ដោយរយៈពេលមួយឆ្នាំក្រោយគាត់រកបានប្រាក់មកវិញចំនួន 800 \$ ។ តើគាត់ចំណេញ ឬ ខាត ?
7. ឪពុកប្រុកទិញម៉ូតូមួយគ្រឿងតម្លៃ 1 700 \$ ។ គាត់បង់ឱ្យមុន 500 \$ ។ ប្រាក់នៅសល់គាត់បង់រំលស់ 67 \$/ខែ សម្រាប់រយៈពេល 2 ឆ្នាំ ។
 - ក. តើគាត់ត្រូវបង់អស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន ក្នុងរយៈពេល 2 ឆ្នាំ ?
 - ខ. តើតម្លៃម៉ូតូនោះត្រូវជាប៉ុន្មាន ?
 - គ. តើគាត់ត្រូវបង់បន្ថែមប៉ុន្មានភាគរយនៃតម្លៃដើម ?
8. គេទិញផ្ទះមួយតម្លៃ 45 000 \$ ។ ដោយបង់ឱ្យមុន 40 % ។ ប្រាក់នៅសល់គាត់បង់រំលស់រយៈ 5 ឆ្នាំ ដោយបង់ 1 200 \$/ខែ ។
 - ក. រកចំនួនប្រាក់ដែលគាត់បង់ឱ្យគេជាមុន ។
 - ខ. រកចំនួនប្រាក់ដែលត្រូវបង់រយៈពេល 5 ឆ្នាំ ។
 - គ. តើតម្លៃផ្ទះនោះត្រូវជាប៉ុន្មាន ?

9. ឱប្បយកខ្លែងរាងចតុកោណក្រាល បាតតូច 20m បាតធំ 60m និងកម្ពស់ 65m ។ គេលក់ 15 ទីក្នុង 1m^2 ។ គេបង់មុន 75% តម្លៃធី ។ ប្រាក់នៅសល់គេបង់វិលសំរយៈពេល 6 ខែ ដោយបង់ $1\,700$ ទីក្នុងមួយខែ ។ តើតម្លៃធីគោរគ្រូរជាប៉ុន្មានដុល្លារ ?

៦. ឆ្លើយទំនាក់ទំនង

1. $1\,284\,000 - 1\,200\,000 = 84\,000$ រ
 អត្រាការប្រាក់ $\frac{84\,000}{1\,200\,000}$ ឬ 7% ។
2. ប្រាក់ដើម 500 ទី អត្រាការប្រាក់ 5.6%
 ការប្រាក់ $500 \times \frac{5.6}{100} = 28$ ទី
 ការសរុប $500 + 28 = 528$ ទី ។
3. ការប្រាក់ = ប្រាក់ដើម \times អត្រា
 តាងប្រាក់ដើមដោយ a
 $400 = a \times 5\%$
 $400 = a \times \frac{5}{100}$ ឬ $40\,000 = 5a$ ឬ $a = 40\,000 \div 5 = 8\,000$ ទី
 ដូចនេះ គេគ្រូរដាក់ប្រាក់ $8\,000$ ទី ។
4. បើគេបង់វិលសំរ 110 ទីក្នុងមួយខែគោរគ្រូររយៈ
 $110 \times 12 = 1\,320$ ទី
 ដោយផ្គុំគូលក់តែ $1\,000$ ទី គោរគ្រូររយៈប្រាក់
 បន្ថែម $1\,320 - 1\,000 = 320$ ទី
 គ្រូរជា $\frac{320}{1\,000} = \frac{32}{100} = 32\%$ ។

5. បើប្រាក់បង្កើនស្មើនឹង 20 % តែតម្លៃដើមគោរ

$$20 \% \times 500\,000 = \frac{20}{100} \times 500\,000 = 100\,000 \text{ រ}$$

$$\text{ប្រាក់សរុបដែលត្រូវបង់} 500\,000 + 100\,000 = 600\,000 \text{ រ}$$

បើគេបង់រំលស់ 6 ខែ គោរក្នុងមួយខែគេត្រូវបង់

$$600\,000 \div 6 = 100\,000 \text{ រ}$$

មួយខែត្រូវបង់ 100 000 រ ។

6. ពូសុខត្រូវបង់ការប្រាក់ឱ្យធនាគារ

$$12 \% \times 650 = \frac{12}{100} \times 650 = 78 \text{ រ}$$

$$\text{ប្រាក់ដើមនិងការប្រាក់} 650 + 78 = 728 \text{ រ}$$

បើគាត់រកបានប្រាក់មកវិញបាន 800 រ

$$800 - 728 = 72 \text{ រ}$$

មានន័យថា ពូសុខចំណេញបាន 72 រ ។

7. ក. ថ្លៃដើម 1 700 រ បង់ឱ្យមុន 500 រ

$$\text{ប្រាក់នៅសល់} 1\,700 - 500 = 1\,200 \text{ រ ដែលត្រូវបង់រំលស់ 67 រ/ខែ}$$

ក្នុងរយៈពេល 2 ឆ្នាំ

$$\text{ប្រាក់ដែលត្រូវបង់ក្នុងរយៈពេល 2 ឆ្នាំ ឬ 24 ខែ}$$

$$67 \times 24 = 1\,608 \text{ រ}$$

ដូចនេះ គាត់ត្រូវបង់ 1 608 រ ។

$$\text{2. តម្លៃម៉ូតូគោរស្មើ} 500 + 1\,608 = 2\,108 \text{ រ}$$

$$\text{ក. ប្រាក់បង្កើន} 2\,108 - 1\,700 = 408 \text{ រ}$$

$$\text{អ៊ីតជាភាគរយ} \frac{408}{1\,700} = 0.24 \text{ ឬ } 24 \% \text{ ។}$$

៨. ក. បង់មុន 40 % នៃ 45 000 \$

$$\text{ត្រូវជា } 40 \% \times 45\,000 = \frac{40}{100} \times 45\,000 = 18\,000 \$$$

ប្រាក់ដែលគាត់ឱ្យគេមុន 18 000 \$ ។

ខ. បើគេបង់រំលស់ 120 \$/ខែ ក្នុងរយៈពេល 5 ឆ្នាំ

$$\text{គោរគាត់ត្រូវបង់ប្រាក់ } 1\,200 \times 5 \times 12 = 72\,000 \$$$

គាត់ត្រូវបង់ប្រាក់ 72 000 \$ ។

គ. តម្លៃច្នៃនោះត្រូវជា $18\,000 + 72\,000 = 90\,000 \$$ ។

១. ផ្ទៃក្រឡាដីនៃដីនោះ $A = \frac{1}{2} \times 65 \times (20 + 60)$

$$= \frac{1}{2} \times 65 \times 80 = 2\,600 \text{ m}^2$$

តម្លៃដី $2\,600 \times 15 \$ = 39\,000 \$$

បើគេបង់មុន 75 % ត្រូវជា $75 \% \times 39\,000 = 29\,250 \$$

ប្រាក់នៅសល់ត្រូវបង់រំលស់ 1 700 \$ ក្នុងមួយខែដោយបង់ 6 ខែ

$$1\,700 \times 6 = 10\,200 \$$$

តម្លៃដីនោះត្រូវជា $29\,250 + 10\,200 = 39\,450 \$$ ។

លំហាត់ទំព័រទី ១២០

1. គេស្រង់ចំនួនក្នុងចំណោម 40 គ្រួសារ ។

1	3	0	0	1	2	4	2
3	1	2	2	2	1	2	3
2	2	2	1	2	3	2	0
2	4	1	0	1	3	2	5
5	0	2	0	4	3	1	4

- ក. សង្ខេបទិន្នន័យជាតារាងទិន្នន័យ ។
- ខ. រកចំនួនគ្រួសារដែលមានកូនច្រើនជាងគេ ។
- គ. គ្រួសារភាគច្រើនមានកូនប៉ុន្មាន ?

2. នាងក្រោមនេះជាអ្នកស្លាប់ដោយគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍តាមផ្លូវដីមួយៗ ។

ឆ្នាំ	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010
មនុស្សស្លាប់	1 246	1 602	1 780	1 958	1 780

- ក. តើឆ្នាំណាដែលមានមនុស្សស្លាប់ច្រើនជាងគេ ?
- ខ. តើចំនួនមនុស្សស្លាប់កើនជារៀងរាល់ឆ្នាំឬទេ ?
- គ. តើចំនួនមនុស្សស្លាប់នៅឆ្នាំ 2 010 កើនជាងឆ្នាំ 2 006 ប៉ុន្មានភាគ ?

3. នៅក្នុងថ្នាក់ទី 6 របស់អ្នក ចូរប្រុងប្រយ័ត្នលើលក្ខណៈតាមខ្សែដំបូងៗ ។

ខែ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ចំនួនសិស្ស												

តើសិស្សកើនខែណាច្រើនជាងគេ ហើយខែណាតិចជាងគេ ?

 ចម្លើយទំព័រទី ១២០

1. ក.

ចំនួនកូន	0	1	2	3	4	5
ចំនួនគ្រួសារ	6	8	14	6	4	2

ខ. អ្នកដែលមានកូន 5 នាក់ មាន 2 គ្រួសារ ។

គ. គ្រួសារភាគច្រើនមានកូន 2 នាក់ គឺមាន 14 គ្រួសារ ។

2. ក. នៅឆ្នាំ 2 ០០១ ។

ខ. មនុស្សស្នាក់នៅទើបកើតជារៀងរាល់ឆ្នាំនោះទេ ។

គ. $1\ 780 - 1\ 246 = 534$ ដូចនេះ មនុស្សស្នាក់នៅកើតជាង 534 នាក់ ។

3. ប្រុងប្រយ័ត្នលើលក្ខណៈតាមខ្សែដំបូងៗ តាមចំនួនសិស្សជាក់ស្តែងដែលមានក្នុងថ្នាក់ ។

 លំហាត់ទំព័រទី ១២២

1. គេបានស្រាវជ្រាវមុនរបរនៃប្រជាជនដូចតារាងទី ១ ខាងក្រោម ។

មុនរបរ	កសិកម្ម	ឧស្សាហកម្ម	សេវាកម្ម
ភាគរយ	70 %	7 %	23 %

ចូរបកស្រាយតារាងទី ១ ខាងលើនេះជាក្រាបសសរ ។

2. ក្រាបសសរនាងក្រោមបង្ហាញពីចំនួនទេសចរដែលបានមកប្រទេសកម្ពុជា យើង តាមឆ្នាំនីមួយៗគិតជាលាននាក់ ។

ចំនួនទេសចរដែលបានមកប្រទេសកម្ពុជាពីឆ្នាំ 2 007 ដល់ 2 010

ក. តើចំនួនទេសចរបានកើនឡើង

តាមឆ្នាំនីមួយៗរហូតឬទេ ?

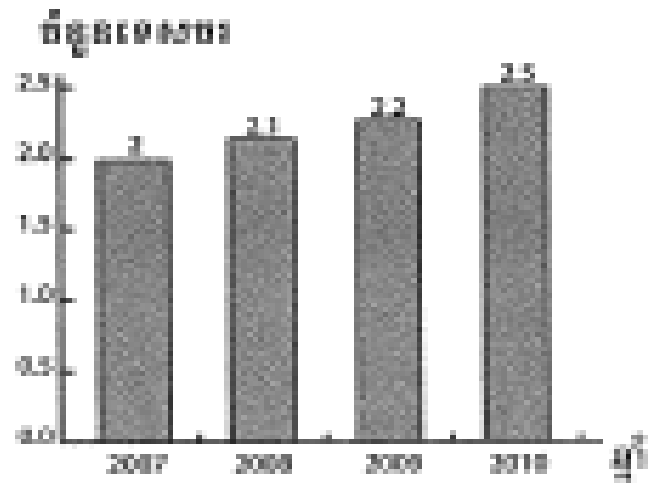
ខ. ពីឆ្នាំ 2 007 ដល់ 2 010 កើនបាន

ចំនួនទេសចរចំនួននាក់ ?

3. ការបោះឆ្នោតគាំទ្រដល់បេក្ខជន A :

B ; C ទទួលបានលទ្ធផលដូចខាង

ក្រោម ។

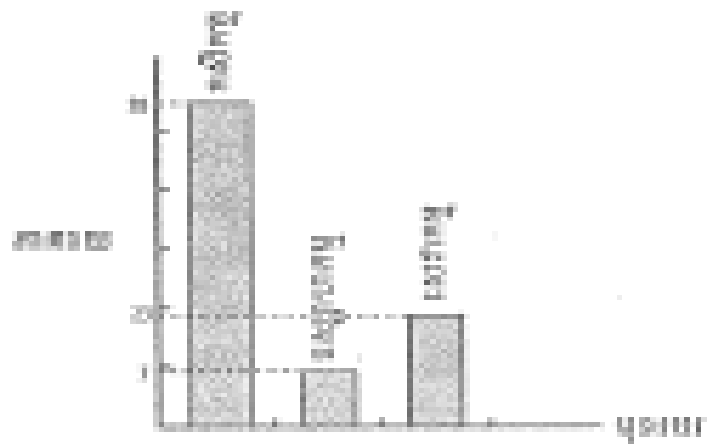
A	A	B	C	A	B	C	C	A	C
B	A	A	C	A	B	C	B	B	B
A	B	C	B	A	B	C	A	A	A
B	C	B	A	A	C	C	A	C	A

ក. ចូររៀបចំផ្ទាំងយន្តការជាតារាងទិន្នន័យ ។

ខ. ចូរបកស្រាយជាក្រាបសសរ ។

ឧទាហរណ៍ ១២២

1. គេបានស្រាវជ្រាវអំពីចំនួនប្រជាជនយើងដូចតារាង ទិន្នន័យខាងក្រោម ។

2. ក. ចំនួនទេសចរបានកើនឡើងតាមឆ្នាំនីមួយៗរហូត ។

ខ. $2.5 - 2 = 0.5$

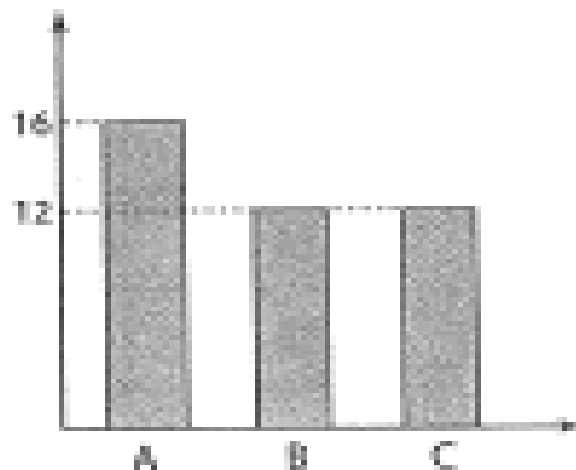
ដូចនេះ ចំនួនទេសចរបានកើន 0.5 លាននាក់ ។

3. ការបោះឆ្នោតគាំទ្រដល់បេក្ខជន A ; B ; C ទទួលបានលទ្ធផលដូចខាងក្រោម ។

ក.

បេក្ខជន	A	B	C
សំឡេងគាំទ្រ	16	12	12

ខ.

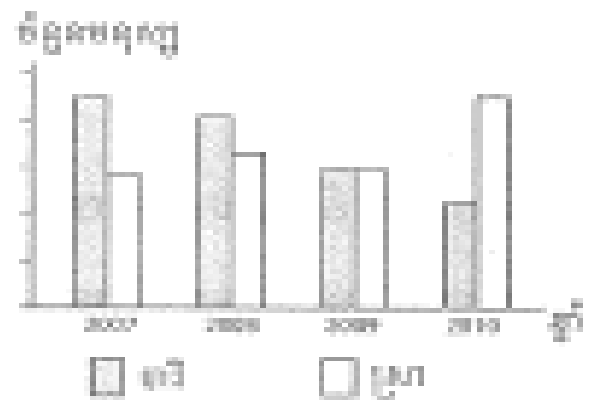
លំហាត់ទំព័រទី ១២៤

1. គេស្រង់ចំនួនបុគ្គលិកតាមភេទនិងតាមឆ្នាំនីមួយៗ ។

បុគ្គលិក \ ឆ្នាំ	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010
ប្រុស	40	36	34	30	22
ស្រី	18	24	36	36	46

ចូរបកស្រាយទិន្នន័យនេះជាប្រាមាណសរុប ។

2. ក្រាបសម្រេចនេះបង្ហាញអំពី ចំនួនអ្នកជក់បារីនិងអ្នកផឹកស្រា ។

ក. តើនៅឆ្នាំណាខ្លះដែលចំនួន អ្នកជក់បារីច្រើនជាងអ្នកផឹក ស្រា ?

ខ. តើនៅឆ្នាំណាដែលអ្នកជក់បារីនិងអ្នកផឹកស្រាមានចំនួនស្មើគ្នា ?

គ. តើនៅឆ្នាំណាដែលចំនួនអ្នកផឹកស្រាច្រើនជាងអ្នកជក់បារី ?

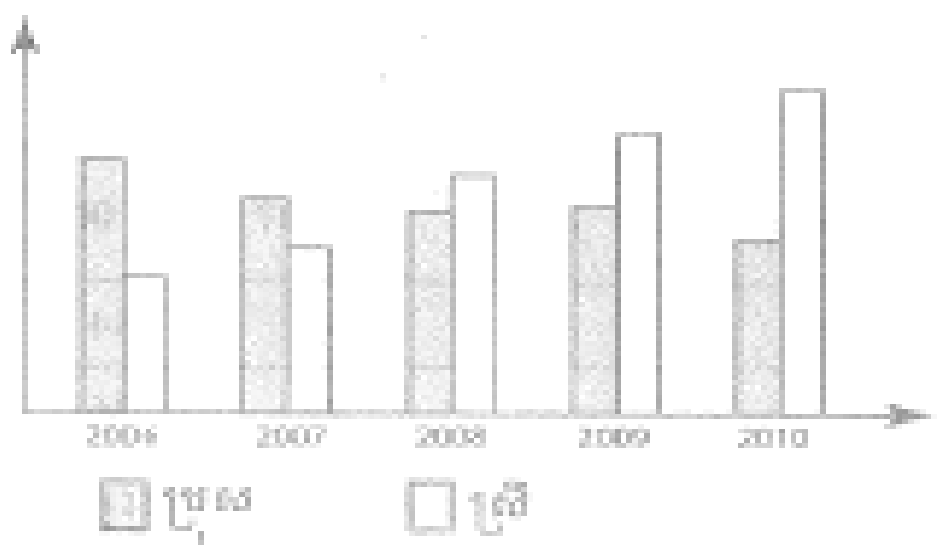
3. ចំនួនសិស្សដែលបានចុះឈ្មោះចូលរៀននៅវិទ្យាស្ថានមួយតាមជំនាញ ដ៏មួយៗ ។

មុត្តដើក \ ឆ្នាំ	កុំព្យូទ័រ	ទេសចរណ៍	គណនេយ្យ
ប្រុស	20	10	14
ស្រី	6	26	14

ចូរបកស្រាយចំនួននីមួយៗនេះជាក្រាបសម្រេច ។

ចម្លើយទំព័រទី ១២៤

1. តេស្តស្រង់ចំនួន មុត្តដើកតាម ភេទនិងតាម ឆ្នាំដ៏មួយៗ ។

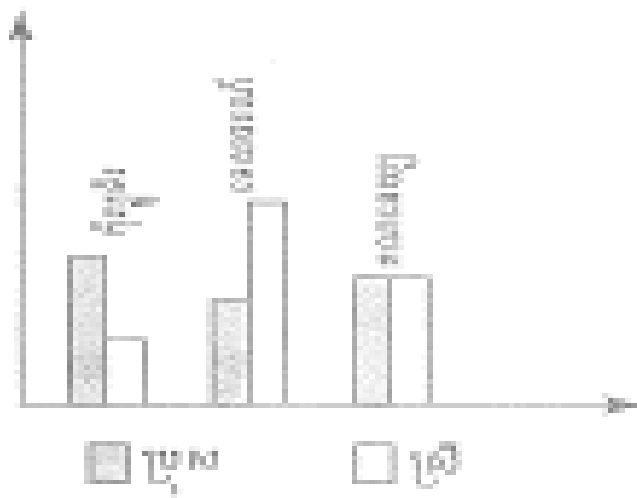
2. ក្រាបសសរឆ្ពោះទៅចម្លាញ់ពីចំនួនអ្នកដក់ជាវិធីអ្នកដឹកស្រា ។

ក. ឆ្នាំ 2007

ខ. ឆ្នាំ 2009

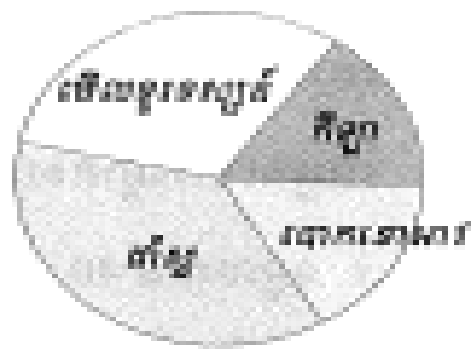
គ. ឆ្នាំ 2010 ។

3.

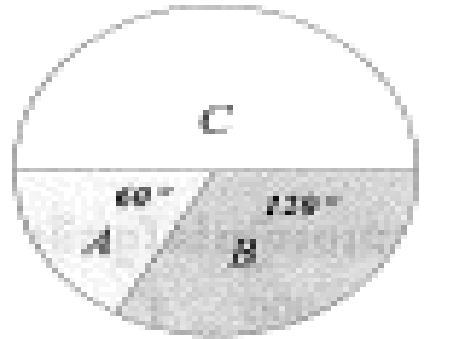

លំហាត់ទំព័រទី ១២៦

- នៅថ្ងៃឈប់សម្រាកបុណ្យក្រុងសម្រាប់សកម្មភាពដូចបង្ហាញក្នុងក្រាបផ្លិត ។
 - តើសកម្មភាពណាក្រុងពេលក្រុងជាងគេ ?
 - តើសកម្មភាពណាខ្លះក្រុងពេលស្មើគ្នា ?

- ក្នុងការបោះឆ្នោតបេក្ខជន $A : B : C$ ទទួលបានសម្លេងដូចបង្ហាញក្នុងក្រាបផ្លិត ។
 - តើ A រួមជាមួយ B ទទួលបានសម្លេងស្មើនឹង C ឬទេ ?

- បើអ្នកបោះឆ្នោតសរុបមានចំនួន 240 នាក់ ។
 - តើ A ទទួលបានប៉ុន្មានសំឡេង ?
- ក្នុងមួយឆ្នាំពូស័រកប្រាក់ចំណូលតាមរបរផ្សេងៗ ដូចខាងក្រោម ។

របរដាំស្រូវទទួលបានប្រាក់	1 200 000 ៛ ។
របរដាំបន្លែទទួលបានប្រាក់	300 000 ៛ ។

របរចិញ្ចឹមសត្វទទួលបានប្រាក់ 400 000 រៀល ។

របរជាងឈើទទួលបានប្រាក់ 500 000 រៀល ។ ចូរប្រុងប្រយ័ត្នបង្កើតតាម

ទិន្នន័យខាងលើ ។

៦ ធ្វើយ៉ាងពីរទី ១២៦

1. នៅថ្ងៃឈប់សម្រាកមូលការច្រើនពេលសម្រាប់សកម្មភាពដូចបង្ហាញក្នុងក្រាម ផ្ចិត ។

ក. មើលទូរទស្សន៍ ។

ខ. កីឡានិងបោកខោអាវ ។

2. ក្នុងការបោះឆ្នោតដេកូដន A ; B ; C ទទួលបានសម្លេងដូចបង្ហាញក្នុង ក្រាមផ្ចិត ។

ក. A រួមជាមួយ B ទទួលបានសម្លេងស្មើនឹង C ។

ខ. រកផលធៀបនៃល A ទទួលបាន $\frac{60^\circ}{360^\circ} = \frac{1}{6}$

បើអ្នកបោះឆ្នោតសរុប 240 នោះ A ទទួលបាន $240 \times \frac{1}{6} = 40$

A ទទួលបាន 40 សម្លេង ។

3. ក្នុងមួយឆ្នាំពូសំរកប្រាក់ចំណូលតាមរបរផ្សេងៗ ដូចខាងក្រោម ។ រកចំណូលប្រាក់សរុបសិន

$$1\ 200\ 000 + 300\ 000 + 400\ 000 + 500\ 000 = 2\ 400\ 000$$

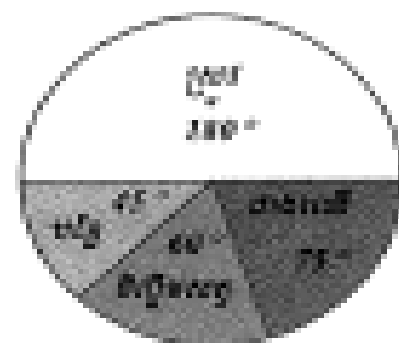
រកផលធៀបនៃផ្នែកនីមួយៗ

$$\frac{1\ 200\ 000}{2\ 400\ 000} = \frac{1}{2} \quad \text{គិតជាម៉ឺន} \quad \frac{1}{2} \times 360^\circ = 180^\circ$$

$$\frac{300\ 000}{2\ 400\ 000} = \frac{3}{24} = \frac{1}{8} \quad \text{គិតជាម៉ឺន} \quad \frac{1}{8} \times 360^\circ = 45^\circ$$

$$\frac{400\ 000}{2\ 400\ 000} = \frac{4}{24} = \frac{1}{6} \quad \text{គិតជាម៉ឺន} \quad \frac{1}{6} \times 360^\circ = 60^\circ$$

$$\frac{500\ 000}{2\ 400\ 000} = \frac{5}{24} \quad \text{គិតជាម៉ឺន} \quad \frac{5}{24} \times 360^\circ = 75^\circ$$

ប្រមាណវិធីលើរង្វាស់ពេល

លំហាត់ទំព័រទី ១២៨

1. ចូរបំពេញ

ក. $35\text{មន} + \text{ } \text{មន} = 1\text{ ឆ}$

ខ. $\text{ } \text{ ឆ} + 21\text{ ឆ} = 1 \text{ វិញ្ញ}$

គ. $9\text{ ឆ} - \text{ } \text{ មន} = 8\text{ ឆ}$

ឃ. $125\text{មន} - 65\text{មន} = \text{ } \text{ ឆ}$ ។

2. ចូរគណនា ។

ក. $3\text{ ឆ } 25\text{មន } 45\text{ s} + 4\text{ ឆ } 09\text{មន } 56\text{ s}$

ខ. $4\text{ ឆ } 05\text{មន} + 47\text{មន } 27\text{ s} + 1\text{ ឆ } 30\text{មន } 45\text{ s}$

គ. $12\text{ ឆ } 05\text{មន } 25\text{ s} - 5\text{ ឆ } 49\text{មន } 40\text{ s}$

ឃ. $9\text{ ឆ } 25\text{មន} - 1\text{ ឆ } 30\text{មន} - 5\text{ ឆ } 25\text{មន } 21\text{ s}$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១២៨

1. ចូរបំពេញចន្លោះ

ក. $35\text{មន} + 25\text{មន} = 1\text{ ឆ}$ ។

ខ. $3\text{ ឆ} + 21\text{ ឆ} = 1 \text{ វិញ្ញ}$ ។

គ. $9\text{ ឆ} - 60\text{មន} = 8\text{ ឆ}$ ។

ឃ. $125\text{មន} - 65\text{មន} = 1\text{ ឆ}$ ។

2. ចូរគណនា

ក. $3\text{ ឆ } 25\text{មន } 45\text{ s} + 4\text{ ឆ } 09\text{មន } 56\text{ s} = 7\text{ ឆ } 35\text{មន } 51\text{ s}$ ។

ខ. $4\text{ ឆ } 05\text{មន} + 47\text{មន } 27\text{ s} + 1\text{ ឆ } 30\text{មន } 45\text{ s} = 6\text{ ឆ } 23\text{មន } 12\text{ s}$ ។

គ. $12\text{ ឆ } 05\text{មន } 25\text{ s} - 5\text{ ឆ } 49\text{មន } 40\text{ s}$

$= 11\text{ ឆ } 64\text{មន } 85\text{ s} - 5\text{ ឆ } 49\text{មន } 40\text{ s} = 6\text{ ឆ } 15\text{មន } 45\text{ s}$ ។

$$\begin{aligned}
 & 11. \quad 9\text{h } 25\text{min} - 1\text{h } 30\text{min} - 5\text{h } 25\text{min } 21\text{s} \\
 & \quad = 8\text{h } 85\text{min} - 1\text{h } 30\text{min} - 5\text{h } 25\text{min } 21\text{s} \\
 & \quad = 7\text{h } 55\text{min} - 5\text{h } 25\text{min } 21\text{s} \\
 & \quad = 7\text{h } 54\text{min } 60\text{s} - 5\text{h } 25\text{min } 21\text{s} = 2\text{h } 29\text{min } 39\text{s} \quad \checkmark
 \end{aligned}$$

ចំណោទទីពីរទី ១២៨

1. សុខចេញពីផ្ទះនៅម៉ោង 6 : 30 មកដល់សាលារៀននៅម៉ោង 6 : 50 ។ តើសុខធ្វើដំណើរអស់រយៈពេលប៉ុន្មាន ?
2. កម្មករកាត់ដេរនៅរោងចក្រមួយកន្លែងចូលធ្វើការនៅម៉ោង 8 : 00 ។ តើកម្មករចេញពីធ្វើការនៅម៉ោងប៉ុន្មាន បើកាត់ធ្វើការក្នុងមួយថ្ងៃ 8h ?
3. សំគ្រុវចេញដំណើរឱ្យដល់ចំណាតរថយន្តក្រុងនៅម៉ោង 10 : 30 ។ តើសំគ្រុវចេញពីផ្ទះនៅម៉ោងប៉ុន្មាន បើការធ្វើដំណើរពីផ្ទះទៅចំណាតរថយន្តច្រើនរយៈពេលអស់ 35min 25s ?
4. គេចាប់ផ្តើមបូមទឹកដាក់ស្រែនៅម៉ោង 7h 35min 30s រហូតដល់ម៉ោង 10h 30min ទើបពេញស្រែ ។ តើការបូមទឹកដាក់ស្រែច្រើនរយៈពេលប៉ុន្មាន ?
5. នារីក្រោកពីដំណេកនៅម៉ោង 5 : 30 អាងហាត់ប្រាណអស់ 15min បោសសំអាតផ្ទះអស់ 20min 30s ជូតទឹក 15min 20s ប្រុងសំប្រែបអាហារនិងឆ្លៀកពាក់អស់ 20min 19s រួចទៅរៀន ។ តើនាងទៅរៀននៅម៉ោងប៉ុន្មាន ?

ចម្លើយទីពីរទី ១២៨

1. សុខធ្វើដំណើរអស់រយៈពេល $50\text{min} - 30\text{min} = 20\text{min}$ ។
2. កម្មករចេញពីធ្វើការនៅម៉ោង 16 : 00 ។
3. សំធ្វើដំណើរពីផ្ទះទៅចំណាតរថយន្តច្រើនរយៈពេលអស់ 35min 25s
 $1\text{h} = 60\text{min} = 59\text{min } 60\text{s}$ ឬ $59\text{min } 60\text{s} - 35\text{min } 26\text{s} = 24\text{min } 35\text{s}$
 $24\text{min } 35\text{s} + 30\text{min} = 54\text{min } 35\text{s}$
 ដូចនេះ សំគ្រុវចេញពីផ្ទះនៅម៉ោង 9h 54min 35s ។

4. គេចាប់ផ្ដើមចូមទឹកដាក់ស្បែកនៅម៉ោង 7h 35mm 30s រហូតដល់ម៉ោង 10h 30mm ទើបពេញស្បែក ។

$$\begin{aligned} 10h\ 30mm - 7h\ 35mm\ 30s &= 9h\ 90mm - 7h\ 35mm\ 30s \\ &= 9h\ 89mm\ 60s - 7h\ 35mm\ 30s \\ &= 2h\ 54mm\ 30s \end{aligned}$$

ដូចនេះ ការចូមទឹកដាក់ស្បែកច្រើនប៉ុន្មានពេល = 2h 54mm 30s ។

5. នារីប្រាកពីដំណេកនៅម៉ោង 5 : 30 គាត់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗអស់

$$\begin{aligned} 15mm + 20mm\ 30s + 15mm\ 20s + 20mm\ 19s \\ = 70mm\ 69s = 71mm\ 9s \end{aligned}$$

នារីនឹងទៅរៀននៅម៉ោង

$$\begin{aligned} 5h\ 30mm + 71mm\ 9s &= 5h\ 101mm\ 9s \\ &= 6h\ 41mm\ 9s \text{ ។} \end{aligned}$$

លំហាត់ទំនាក់ទំនង ១៣០

1. ចូរបំពេញ

ក. $3h\ 15mm \times 4 = \text{ } mm$

ខ. $1\frac{1}{2}h \times \text{ } = 4\frac{1}{2}h$

គ. $12h + \text{ } mm = 6h$

ឃ. $\text{ } h + 4 = 2h\ 35mm \text{ ។}$

2. គណនា

ក. $3h\ 10mm\ 27s \times 5$

ខ. $7h\ 05mm\ 45s \times 12$

គ. $27h\ 25mm\ 30s \div 9$

ឃ. $3h\ 27mm\ 20s \div 8 \text{ ។}$

ចម្លើយទំនាក់ទំនង ១៣០

1. ចូរបំពេញ

ក. $3h\ 15mm \times 4 = 780mm$

ខ. $1\frac{1}{2}h \times 3 = 4\frac{1}{2}h \text{ ។}$

គ. $12h + 2 = 6h$

ឃ. $10h 20mn + 4 = 2h 35mn 4$

2. គណនា

ក. $3h 10mn 27s \times 5 = 15h 50mn 135s$
 $= 15h 52mn 15s$ ។

ខ. $7h 05mn 45s \times 12 = 84h 60mn 540s$
 $= 84h 69mn = 85h 9mn$ ។

គ. $27h 25mn 30s + 9 = 27h 18mn 450s + 9 = 3h 2mn 50s$ ។

ឃ. $3h 27mn 20s + 8 = 207mn 20s + 8$
 $= 200mn 440s + 8 = 25mn 55s$ ។

 ផលកម្មទំព័រទី ១៣០

1. ជាងម្នាក់ក្រឡឹងខ្លោមួយគ្រាប់ច្រើពេលអស់ 5mn 25s ។ បើគេក្រឡឹងខ្លោម 12 គ្រាប់តើច្រើអស់រយៈពេលប៉ុន្មាន ?
2. ប្រុញញ៉ាំបាយពេលល្ងាចនៅម៉ោង 18 : 00 ដោយច្រើពេល 15mn សម្រាកអស់ 20mn ធ្វើកិច្ចការពីសាលាអស់ 1h 45mn រួចចូលដេក ។ តើប្រុញចូលដេកនៅម៉ោងណា ?
3. ម៉ូតូមួយបរបានចម្ងាយផ្លូវ 45km ស៊ីប្រេងអស់ 1ℓ ច្រើរយៈពេលចរអស់ 30mn ។ បើគេចាប់ផ្តើមបរនៅម៉ោង 6 : 00 ហើយទៅដល់ទីដៅនៅម៉ោង 11 : 00 ។ តើគេត្រូវការប្រេងប៉ុន្មានលីត្រ ? ហើយបរបានចម្ងាយផ្លូវប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រ ?
4. បុព្វារាយអត្ថបទដោយកុំព្យូទ័រក្នុងមួយទំព័រច្រើពេលអស់ 2mn 25s ។ តើបុព្វារាយអត្ថបទបានប៉ុន្មានទំព័រ បើគាត់ច្រើពេលអស់ 4h 1mn 40s ?

5. ម៉ាស៊ីនផលិតសំបកដបទឹកសុទ្ធផលិតបាន 2 ដបក្នុងរយៈពេល 30s ។ បើគេចាប់ផ្តើមផលិតពីម៉ោង 7 : 00 ហើយសប្រាកដនៅម៉ោង 11 : 30 ។ តើគេផលិតសំបកដបបានចំនួនប៉ុន្មាន ?

៦ ម៉េឃ្លងទំព័រទី ១៣០

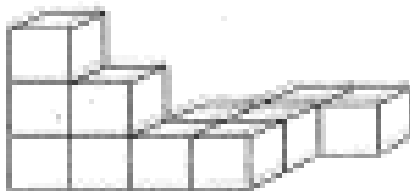
1. គេក្រឡឹងនៅ 12 គ្រាប់ច្រើមសរុបរយៈពេល
 $5\text{ឃក } 25s \times 12 = 60\text{ឃក } 300s = 65\text{ឃក} = 1\text{h } 5\text{ឃក}$
 ដូចនេះ គេច្រើមពេលអស់ 1h 5ឃក ។
2. ប្រញូធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗច្រើមពេល
 $15\text{ឃក} + 20\text{ឃក} + 1\text{h } 45\text{ឃក} = 1\text{h } 80\text{ឃក} = 2\text{h } 20\text{ឃក}$
 ប្រញូចូលដេកនៅម៉ោង $18\text{h} + 2\text{h } 20\text{ឃក} = 20\text{h } 20\text{ឃក}$ ។
3. 30ឃក ឬ $\frac{1}{2}\text{h}$
 គេនឹងថាម៉ូតូនោះច្រើមពេល $\frac{1}{2}\text{h}$ ស៊ីប្រេង 1ℓ បរបាន 45km
 ម៉ែរាច្រើមពេល $11 - 6 = 5\text{h}$
 នោះ ម៉ូតូគ្រូវស៊ីប្រេង 10ℓ ហើយបរបាន 450km ។
4. $2\text{ឃក } 25s = 145s$ អាចវាយអត្ថបទមួយទំព័រ
 បើគេច្រើមពេល $4\text{h } 1\text{ឃក } 40s = 241\text{ឃក } 40s = 14\ 500s$
 ដូចនេះ គេអាចវាយអត្ថបទបាន $14\ 500 \div 145 = 100$ ទំព័រ ។
5. ក្នុងការផលិតដបគេច្រើមពេល
 $4\text{h } 30\text{ឃក} = 270\text{ឃក} = 16\ 200s$
 បើ 30s ផលិតបាន 2 ដប នោះ 15s ផលិតបាន 1 ដប
 ចំនួនដបដែលផលិតបាន $16\ 200 \div 15 = 1\ 080$
 ដូចនេះ គេផលិតបាន 1 080 ដប ។

មាននិងផ្ទៃក្រឡាសូលីត

៧ ហាត់ទំព័រទី ១៧១

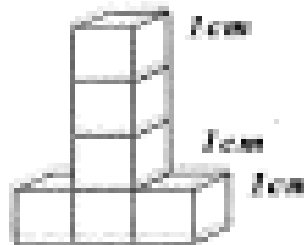
1. ចូរប្រាប់មាននៃសូលីតខាងក្រោម ។

ក.

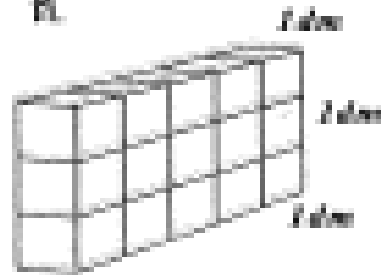
.....ឯកតាគូប

ខ.

.....cm³

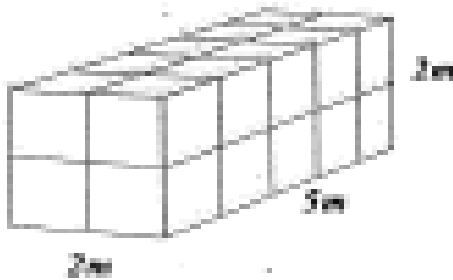
គ.

.....cm³

2. គណនា ។

ក.

2m

ខ.

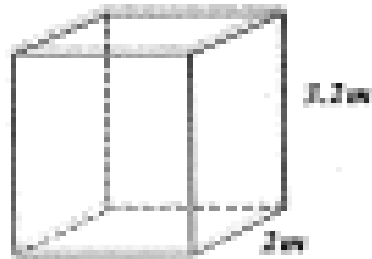

7m

2m

3m

គ.

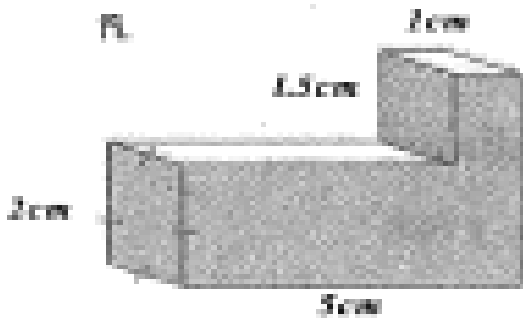
2.5m

2.5m

2m

3. គណនាមាននៃរូបខាងក្រោម ។

ក.

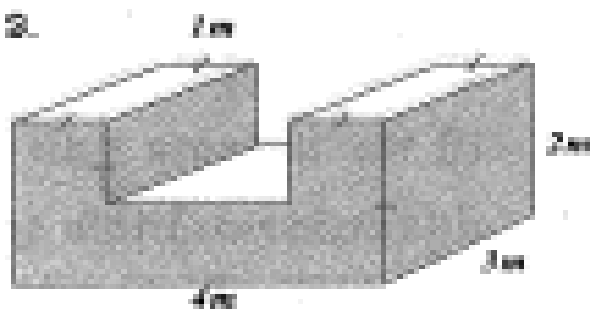
2cm

1.5cm

1cm

5cm

ខ.

4m

1m

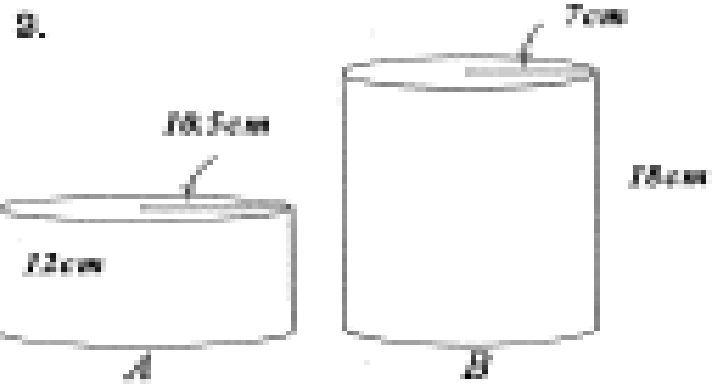
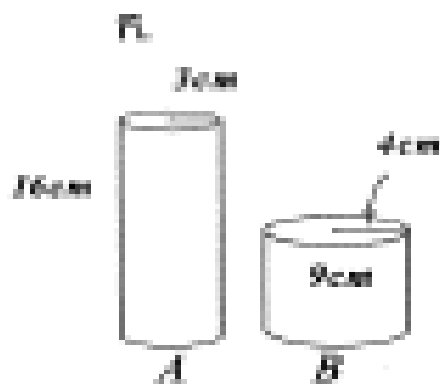
2m

3m

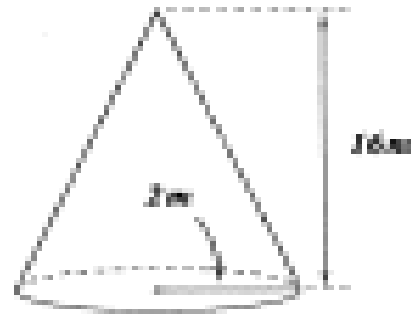
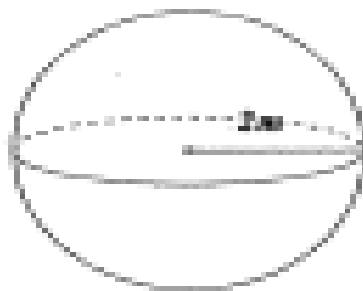

លំហាត់ទំព័រទី ១៣៣

១. គេស៊ីឡាំងមួយណាមានមាឌធំជាង ?

២. ចូរប្រៀបធៀបមាឌស្វៀនិងមាឌកោណ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១៣៣

១. ក. $A = \pi R^2 h$
 $= 3.14 \times 3 \times 3 \times 16$
 $= 452.16 \text{cm}^3$

$B = \pi R^2 h$
 $= 3.14 \times 4 \times 4 \times 9$
 $= 452.16 \text{cm}^3$

ដូចនេះ ស៊ីឡាំង A និង B មានមាឌស្មើគ្នា ។

១. $A = \pi R^2 h$
 $= 3.14 \times 10.5 \times 10.5 \times 12$
 $= 4\,154.22 \text{cm}^3$

$B = \pi R^2 h$
 $= 3.14 \times 7 \times 7 \times 18$
 $= 2\,769.48 \text{cm}^3$

ដូចនេះ មាឌ A ធំជាងមាឌ B ។

2. មាឌវិល្លូ

$$\begin{aligned}
 V &= \frac{4}{3}\pi R^3 \\
 &= \frac{4}{3} \times 3.14 \times 2 \times 2 \times 2 \\
 &= \frac{4}{3} \times 3.14 \times 8 = 33.5\text{m}^3
 \end{aligned}$$

មាឌគោល

$$\begin{aligned}
 V &= \frac{1}{3}\pi R^3 h \\
 &= \frac{1}{3} \times 3.14 \times 2 \times 2 \times 16 \\
 &= \frac{1}{3} \times 3.14 \times 64 = 67\text{m}^3
 \end{aligned}$$

ដូចនេះ មាឌគោលធំជាងមាឌវិល្លូ ។

លំហាត់ទំព័រទី ១៣៤

គណនា

ក. $7.75\text{dm}^3 + 2.25\ell = \dots\dots\ell$

ខ. $2\frac{3}{4}\text{m}^3 - 2\,000\ell = \dots\dots\text{dm}^3$

គ. $3\frac{1}{3}\text{dm}^3 + 1\frac{1}{4}\ell = \dots\dots\text{cm}^3$

ឃ. $9\,000\ell - \dots\dots\text{dm}^3 = 1\text{m}^3$ ។

ចម្លើយទំព័រទី ១៣៤

ក. $7.75\text{dm}^3 + 2.25\ell = 7.75\ell + 2.25\ell = 10\ell$ ។

$$\begin{aligned}
 \text{ខ. } 2\frac{3}{4}\text{m}^3 - 2\,000\ell &= 2\frac{3}{4} \times 1\,000\text{dm}^3 - 2\,000\text{dm}^3 \\
 &= \frac{11}{4} \times 1\,000\text{dm}^3 - 2\,000\text{dm}^3 \\
 &= 2\,750\text{dm}^3 - 2\,000\text{dm}^3 = 750\text{dm}^3 \text{ ។}
 \end{aligned}$$

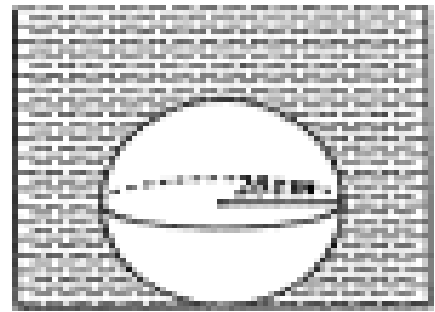
$$\begin{aligned}
 \text{គ. } 3\frac{1}{3}\text{dm}^3 + 1\frac{1}{4}\ell &= 3\frac{1}{3}\ell + 1\frac{1}{4}\ell = 4\frac{7}{12}\ell \\
 &= \frac{55}{12}\ell = \frac{55}{12} \times 1\,000\text{cm}^3 = \frac{55\,000}{12}\text{cm}^3 \text{ ។}
 \end{aligned}$$

ឃ. $9\,000\ell - 8\,000\text{dm}^3 = 1\text{m}^3$ ។

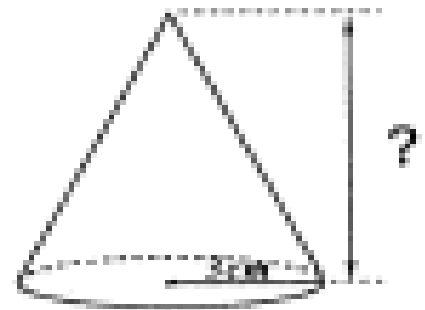

ជំនួយទំព័រទី ១៣៤

1. អាងមួយមានរាងជាស៊ីឡាំង ហើយអាងនោះមានទឹកពេញ។ គេដាក់ប្លង់មួយដែលមានកាំ 20cm ចូលក្នុងអាងនោះ។ រកចំណុះទឹកដែលត្រូវបៀរចេញពីអាងគិតជាលីត្រ ℓ ។

2. កោណមួយមានបាតដែលមានកាំ 3cm ។ រកកម្ពស់នៃកោណ បើវាមានមានស្មើ 14.13cm^3 ។

3. អាងមួយរាងប្រលេពី ប៉ែតកែងមានបណ្តោយ 40cm ; ទទឹង 30cm និងកម្ពស់ 40cm ។ ក្នុងអាងនោះមានទឹក $\frac{3}{4}$ នៃចំណុះអាង។ គេដាក់ធុមួយដុំចូលក្នុងអាងនោះទឹកឡើងពេញអាង។ តើធុនោះមានមានប៉ុន្មាន?

ចម្លើយទំព័រទី ១៣៤

1. ទឹកដែលត្រូវបៀរស្មើនឹងមានស្មើនឹងចំណុះដែលមានកាំ $R = 2\text{dm}$

$$V = \frac{4}{3}\pi R^3 = \frac{4}{3} \times 3.14 \times 2 \times 2 \times 2$$

$$= \frac{4}{3} \times 3.14 \times 8\text{dm}^3 \quad \text{ឬ} \quad V = \frac{4}{3} \times 3.14 \times 8\ell = 33.5\ell \text{ ។}$$

2. តាង h ជាកម្ពស់

$$V = \frac{1}{3}\pi R^2 h \quad \text{ឬ} \quad 14.13 = \frac{1}{3} \times 3.14 \times 3 \times 3 \times h$$

$$14.13 = 9.42h \quad \text{ឬ} \quad h = \frac{14.13}{9.42} = 1.5\text{cm}$$

ហេតុនេះ កោណមានកម្ពស់ $h = 1.5\text{cm}$ ។

3. មានដៃអាង

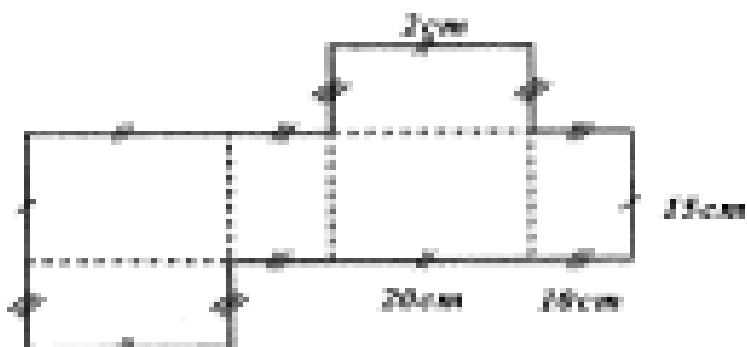
$$V = 40 \times 30 \times 40 = 48\,000 \text{ cm}^3$$

$$\text{ទឹកមានចំណុះ} \frac{4}{3} \times 48\,000 = 3 \times 12\,000 = 36\,000 \text{ cm}^3$$

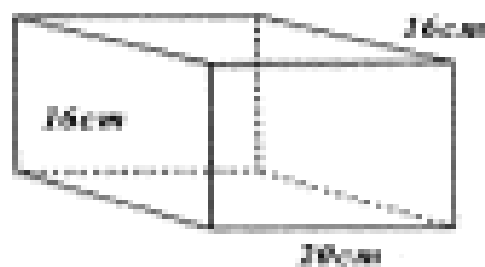
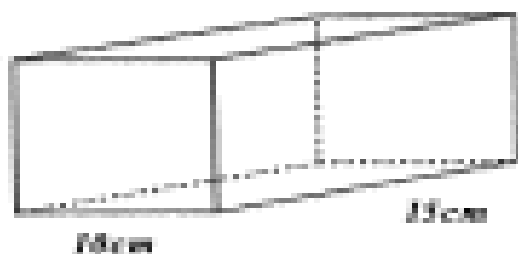
បើគេដាក់ផ្ទៃចូលក្នុងអាងធ្វើឱ្យទឹកពេញអាងនោះ មានផ្ទៃត្រូវស្មើនឹង
 $48\,000 - 36\,000 = 12\,000 \text{ cm}^3$ ។

 លំហាត់ទំព័រទី ១៣៧

1. គណនាផ្ទៃក្រឡាទៃរួម ។

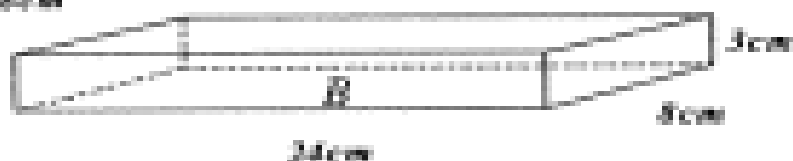
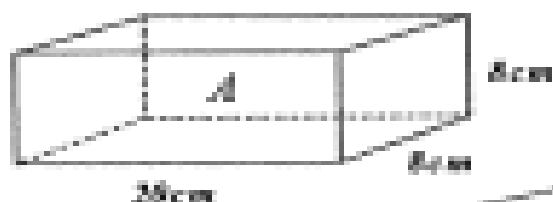

2. គណនាផ្ទៃក្រឡាទៃប្រអប់ ។

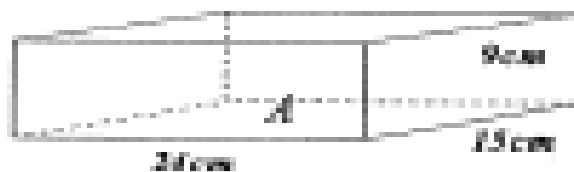

3. គ. ប្រៀបធៀបផ្ទៃក្រឡាទៃប្រអប់ A និងប្រអប់ B

១. តើប្រអប់មួយណាមានមានផ្ទៃជាង ?

4. ក. ប្រៀបធៀបមាននៃប្រអប់ A និងប្រអប់ B
 ខ. តើប្រអប់មួយណាមានផ្ទៃក្រឡាធំជាង ?

ចម្លើយដ៏ត្រឹមត្រូវ

1. ផ្ទៃក្រឡា $A = 2 \times 20 \times 15 + 2 \times 10 \times 15 + 2 \times 10 \times 20$
 $= 600 + 300 + 400 = 1\,300\text{cm}^2$ ។

2. ក. $A = 2 \times 10 \times 15 + 2 \times 10 \times 9 + 2 \times 15 \times 9$
 $= 300 + 180 + 270 = 750\text{cm}^2$

ខ. $A = 2 \times 20 \times 16 + 2 \times 20 \times 16 + 2 \times 16 \times 16$
 $= 640 + 640 + 512 = 1\,792\text{cm}^2$ ។

3. ក. ប្រៀបធៀបផ្ទៃក្រឡា

$$S_A = 2 \times 20 \times 8 + 2 \times 8 \times 8 + 2 \times 8 \times 20$$

$$= 320 + 128 + 320 = 768\text{cm}^2$$

$$S_B = 2 \times 24 \times 8 + 2 \times 8 \times 3 + 2 \times 24 \times 3$$

$$= 384 + 48 + 144 = 576\text{cm}^2$$

ដូចនេះ A មានផ្ទៃក្រឡាធំជាង B ។

- ខ. ប្រៀបធៀបមាន

$$V_A = 20 \times 8 \times 8$$

$$= 1\,280\text{cm}^3$$

$$V_B = 24 \times 8 \times 3$$

$$= 24 \times 24 = 576\text{cm}^3$$

ដូចនេះ A មានមានធំជាង B ។

$$4. \text{ ក. } V_A = 24 \times 15 \times 9 \\ = 3\,240 \text{ cm}^3$$

$$V_B = 18 \times 12 \times 15 \\ = 3\,240 \text{ cm}^3$$

ដូចនេះ A និង B មានមាឌស្មើគ្នា ។

$$\text{ខ. } S_A = 2 \times 24 \times 15 + 2 \times 15 \times 9 + 2 \times 24 \times 9 \\ = 720 + 450 + 432 = 1\,602 \text{ cm}^2$$

$$S_B = 2 \times 18 \times 12 + 2 \times 12 \times 15 + 2 \times 18 \times 15 \\ = 432 + 360 + 540 = 1\,332 \text{ cm}^2 \text{ ។}$$

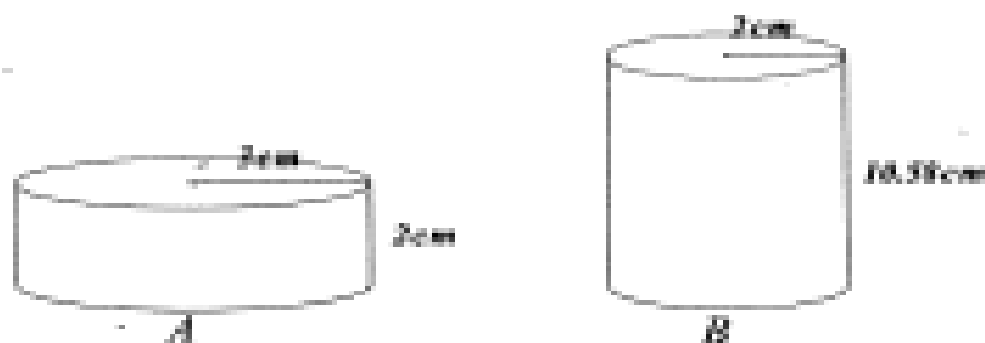
ដូចនេះ A មានផ្ទៃក្រឡាធំជាង B ។

លំហាត់ទំព័រទី ១៣៩

ក. ចូរប្រៀបធៀបផ្ទៃនៃស៊ីឡាំង A និង B

ខ. តើស៊ីឡាំងមួយណាមានផ្ទៃក្រឡាធំជាង ?

ចម្លើយទំព័រទី ១៣៩

1. ក. ប្រៀបធៀបផ្ទៃនៃស៊ីឡាំង A និង B

$$S_A = 2\pi R^2 + 2Rh \\ = (2 \times 3.14 \times 3 \times 3) + (2 \times 3 \times 2) \\ = 56.52 + 12 = 68.52 \text{ cm}^2$$

$$\begin{aligned}
 S_B &= 2\pi R^2 + 2Rh \\
 &= (2 \times 3.14 \times 2 \times 2) + (2 \times 10.85) \\
 &= 25.12 + 43.4 = 687.52 \text{ cm}^2
 \end{aligned}$$

ដូចនេះ A និង B មានផ្ទៃក្រឡាស្មើគ្នា ។

2. ខ. ប្រៀបធៀបមានដៃស៊ីឡាំង

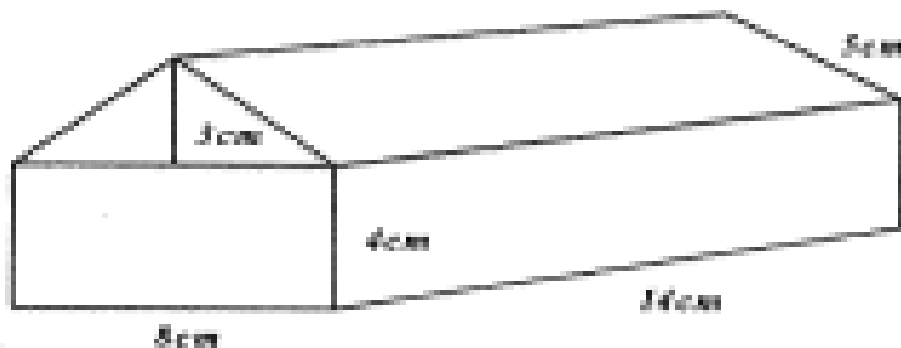
$$\begin{aligned}
 V_A &= \pi R^2 h \\
 &= 3.14 \times 3 \times 3 \times 2 \\
 &= 56.52 \text{ cm}^3
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 V_B &= \pi R^2 h \\
 &= 3.14 \times 2 \times 2 \times 10.85 \\
 &= 136.276 \text{ cm}^3
 \end{aligned}$$

ដូចនេះ B មានមានធំជាង ។

ឧទាហរណ៍លេខ ១៣៩

1. គេប្រើក្រដាសរឹង ដើម្បីធ្វើកូនផ្ទះមួយដូចរូបខាងក្រោម ។ រកផ្ទៃក្រឡានៃក្រដាស ។ ក្នុងករណីនេះ គេគណនាផ្ទៃក្រឡានៃផ្ទះ ។

2. កុងទ័រមានរាងជាស៊ីឡាំងដូចរូប គេដឹងថា ផ្ទៃក្រឡានៃកុងទ័រនេះ ។ គេដឹងថា ផ្ទៃក្រឡាមួយកំប៉ុង តូចអាចលាបបានតែ 1.6 m^2 ។ តើគេត្រូវដិត ទឹកផ្ទុំប៉ុន្មានកំប៉ុង ?

3. គីមពីធីត្យវិក្កយបត្រក្នុងខែនេះ លើកលេខអំណាចចាស់ $4\ 120\text{m}^3$ លេខអំណាចថ្មី $4\ 132\text{m}^3$ ។ តម្លៃទឹក 550 រ ក្នុង 1m^3 ។

ក. តើខែនេះគ្រួសារគីមប្រើទឹកអស់ប៉ុន្មានម៉ែត្រគូប ?

ខ. តើខែនេះគ្រួសារគីមចំណាយថ្លៃទឹកអស់ប៉ុន្មាន ?

4. គេធ្វើផ្លូវមួយប្រវែង 600m ទទឹងផ្លូវ 6m ដោយចាក់បេតុងកម្រាស់ 0.1m ។ គេដឹងថា បេតុង 1m^3 ប្រើស៊ីម៉ង់ត៍ 7 បាវ ថ្មអង្កាមី 0.8m^3 និង ខ្សាច់ 0.5m^3 ។

ក. តើផ្លូវនោះត្រូវចាក់បេតុងប៉ុន្មានម៉ែត្រគូប ?

ខ. តើប្រើស៊ីម៉ង់ត៍ប៉ុន្មានបាវ ? ប៉ុន្មានគោន ? ($1\text{r} = 20$ បាវ)

គ. តើប្រើថ្មអង្កាមីអស់ប៉ុន្មានម៉ែត្រគូប ? ខ្សាច់ប៉ុន្មានម៉ែត្រគូប ?

5. ផ្នែកទាំងក្នុងផ្ទះមួយមានបណ្តោយ 12m ទទឹង 4.50m និងជញ្ជាំងកម្ពស់ 5m ។ ថ្នាំមួយចុងលាមបានផ្ទៃ 16.50m^2 ។

ក. រកផ្ទៃជញ្ជាំងសរុប ។ (ជញ្ជាំងមាន 4 ជ្រុង)

ខ. តើគេប្រើថ្នាំលាមអស់ប៉ុន្មាន ?

6. គេចាក់អាចម៍ដីបំពេញកន្លែងមួយដែលមានបណ្តោយ 45.75m ទទឹង 10.25m និងកម្ពស់ 2m ។ តម្លៃដីមួយគ្មាន $100\ 000$ រ ហើយមានចំណុះ 7m^3 ។

ក. តើគេត្រូវការអាចម៍ដីប៉ុន្មានគ្មាន ?

ខ. តើគេចំណាយអស់ប្រាក់ប៉ុន្មាន ?

7. គេដាក់ទឹកពេញអាងមួយរាងស៊ីឡាំង អង្កត់ផ្ចិត $1.20m$ និងប្រវែង $2m$ ។ ផ្នែកសងខាងនៃអាងនេះផ្ទុំដោយកន្ទួនស្វៃ មានអង្កត់ផ្ចិតស្មើនឹងអង្កត់ផ្ចិតស៊ីឡាំង ។

ក. រកចំណុះទឹកដែលមានក្នុងអាងនោះ ។ ($1m^3 = 1000\ell$)

ខ. បើមនុស្សម្នាក់ប្រើប្រាស់ទឹកអស់ជាមធ្យម 200ℓ ក្នុងមួយថ្ងៃ ។ តើគ្រួសារមួយមានគ្នា 5 នាក់ អាចប្រើទឹកនោះបានប៉ុន្មានថ្ងៃ ?

 ចម្លើយទំព័រទី ១៣៩

1. ផ្ទះផ្ទុំដោយផ្ទៃក្រឡាដូចខាងក្រោម

$$2 \times 4 \times 14 = 112cm^2 \quad ; \quad 2 \times 4 \times 8 = 64cm^2$$

$$2 \times \left(\frac{1}{2} \times 3 \times 8\right) = 24cm^2 \quad ; \quad 2 \times 5 \times 14 = 140cm^2$$

ដូចនេះ ផ្ទះមានផ្ទៃក្រឡា $A = 112 + 64 + 24 + 140 = 340cm^2$ ។

2. ផ្ទៃក្រឡាសរុបនៃស៊ីឡាំង

$$\begin{aligned} A &= 2\pi R^2 + 2Rh \\ &= (2 \times 3.14 \times 2 \times 2) + (2 \times 2 \times 2.5) \\ &= 25.12 + 10 = 35.12m^2 \end{aligned}$$

បើមួយកំប៉ុងលាបបានតែផ្ទះ $1.6m^2$

នោះគេត្រូវប្រើថ្នាំ $35.12 \div 1.6 = 21.95 \approx 22$

ដូចនេះ គេត្រូវប្រើ 22 កំប៉ុង ។

3. ក. $4\ 132 - 4\ 120 = 12$

គ្រួសារគីមប្រើទឹកអស់ 12m^3 ។

ខ. $550 \times 12 = 6\ 600$

គ្រួសារគីមចំណាយប្រាក់អស់ប្រាក់ 6 600 រៀល ។

4. ក. រកមាឌបេតុង

$$V = 600 \times 6 \times 0.1 = 360\text{m}^3 \text{ ។}$$

ខ. រកចំនួនស៊ីម៉ង់ត៍

$$360 \times 7 = 2\ 520 \text{ បាវ}$$

ត្រូវជា $2\ 520 + 20 = 126$ តោន ។

ក. រកចំនួនផ្ទះដីឯឡាច់

$$\text{ចំនួនផ្ទះ} \quad 360 \times 0.8 = 288\text{m}^3$$

$$\text{ចំនួនឡាច់} \quad 360 \times 0.5 = 180\text{m}^3$$

5. ក. រកផ្ទៃធាតុរឹងសរុបនៃបេតុងរលាម

$$\begin{aligned} A &= (2 \times 5 \times 12) + (2 \times 5 \times 4.50) \\ &= 120 + 45 = 165\text{m}^2 \end{aligned}$$

ផ្ទៃធាតុរឹងបេតុងសរុប 165m^2 ។

ខ. គេប្រើថ្នាំ

$$165 + 16.5 = 10$$

ដូចនេះ គេប្រើថ្នាំ 10 គុប ។

6. ក. រកដីដែលត្រូវចាក់បំពេញ

$$V = 45.75 \times 1.025 \times 2 = 937.875 \text{ m}^3$$

បើមួយឡានមានដី 7 m^3

ដូចនេះ ចំនួនឡានដែលត្រូវការអាចម៉ឺនីគឺ $937.875 \div 7 = 134$ ឡាន ។

ខ. គេចំណាយអស់ប្រាក់ $134 \times 100\,000 = 13\,400\,000$ ៛ ។

7. ក. រកចំណុះអាងទឹក

ចំណុះនៃអាងទឹកស្មើនឹងចំណុះ

ស៊ីឡាំង + ចំណុះស្វែ

ដែលស៊ីឡាំងមានកាំ 0.6 m និងកម្ពស់ 2 m

ស្វែមានកាំ 0.6 m

$$V = \pi R^2 h + \frac{4}{3} \pi R^3$$

$$= 3.14 \times 0.6 \times 0.6 \times 2 + \frac{4}{3} \times 3.14 \times 0.6 \times 0.6 \times 0.6$$

$$= (2.2\,608 + 0.9\,043) = 3.1\,651 \text{ m}^3$$

$$V = 3.1\,651 \times 1\,000 = 3.165 \ell \text{ ។}$$

ខ. ក្នុងមួយថ្ងៃ 5 នាក់ប្រើទឹក $200 \times 5 = 1\,000 \ell$

ដូចនេះបើគ្រួសារមួយមាន 5 នាក់នោះ

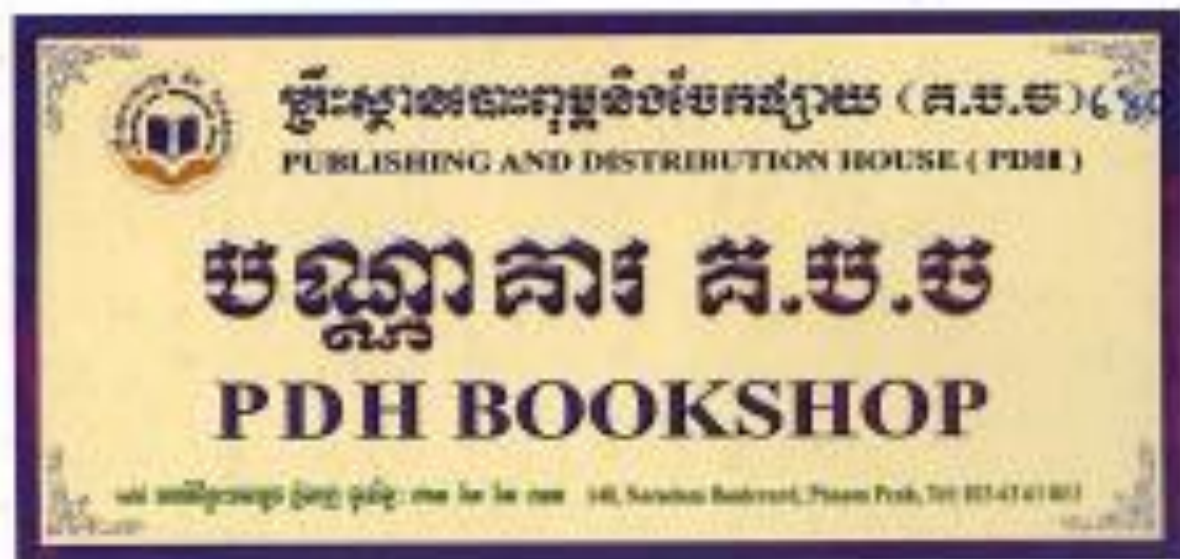
គេអាចប្រើទឹកនេះបានប្រមាណ $3165 \div 1\,000 = 3$ ថ្ងៃ ។

យើងបម្រើសេវាកម្ម :

- អភិវឌ្ឍសៀវភៅ និងសម្ភារឧបទេស
- បោះពុម្ព
- ចែកចាយដល់សាលារៀន

WE SERVE :

- book and teaching-aid development
- printing
- distribution to schools

មានលក់ :

សៀវភៅសិក្សាគោលសម្រាប់សិស្ស សម្រាប់គ្រូ
 សៀវភៅហ្វឹកហាត់ សៀវភៅអំណាចបន្ថែម និង
 សម្ភារឧបទេស ព្រមទាំងសម្ភារការិយាល័យគ្រប់មុខ ។

SELLING :

textbooks , teacher's manuals ,
 workbooks , supplementary readers ,
 teaching-aids and stationary !

